

המכתב

לְסֵפֶר הַקְּדוֹשׁ

לְקוּטֵי מוֹהַר"ן

עַל הַתּוֹרָה וּמוֹעֲדֵי הַשָּׁנָה

עִם לְקוּטֵי הַתּוֹפְלוֹת

ג'ליון 161

פְּרֻשַׁת אַחֲרֵי תְּשַׁב"ב

פְּרָקֵי אָבוֹת - פְּרָק רֵאשׁוֹן

האודות

רבינו נחמן מברסלב
זיע"א

הוצאות הגליון נתנדב
ע"י אנ"ש היקרים

לע"נ הרה"ג איש צדיק תמים
מוהר"ר אהרן גרשון מנחם
ב"ר אפרים שמואל זצ"ל

נלב"ע ח' אלול תשע"ח
תנצב"ה

לרפואת
מלכה בת ברכה אסתר
לרפואה שלימה בקרוב

לְחִיּוֹרַת
בְּאוֹר הַפְּרָשָׁה

עִם תּוֹרַה
דְּעִתִּיקָא סְתִימָא

דְּעִתִּידָא
לְאַתְגָּלִיָּא
לְעִתִּיד־לְבָא

יו"ל בעז"ה ע"י

מכון אור האורות
רבינו נחמן מברסלב זיע"א

052.763.1800

B48148@gmail.com

פְּרַשַׁת אַחֲרֵי

– קריאת הפרשה שקורין ביום-כפורים –

א.

(ספר-המדות, טבע ח"ב ב; סגלה ח"ב ו)

מי ששערותיו מרבים שלא על-פי הטבע, זה עלול לנזקים הרבה ולפגעים רעים מהסטרא-אחרא – סגלתו: שיקרא הפרשה שקורין ביום-כפורים (ויקרא טז).

[זהר (אחרי טז): "תאנא אמר רבי יוסי, בהאי יומא דכפורים, אתתקן למקרי פרשתא דא, לכפרא לישראל בגלותא, בגין דא, סדרא דיומא דא, הקא אתסדר, ובגין דמיתתהון דבני אהרן, מכפרא על ישראל" וכו'].

"אחרי מות שני בני אהרן, בקרבנתם

לפני ה' וימתו" (ויקרא טז, א)

"בזאת יבא אהרן אל הקדש" (ויקרא טז, ג)

הכהן הגדול שנכנס לפני ולפנים, עמד במקום שעמד, ונכנס במקום שנכנס. (יומא פ"ה מ"ג ד) ראה לפני מי אתה נכנס, אחת ואחת וכו'.

(סדר העבודה במוסף ליום-כפור)

התלמיד-חכם גדול מכהן-גדול, כמו שכתוב: 'יקרה היא מפנינים'. (משלי ג, טו – הוריות יג).

ב.

(ח"א יג, ה)

כסא שבבחינת נפש, הוא נפש החכם שנתכסה, בבחינת (משלי ג, טו): 'יקרה היא מפנינים', כמו שדרשו רז"ל (סוטה ד: הוריות יג): "מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים" – כי מחמת שנפש החכם הוא יקר, הוא נתכסה לפני ולפנים, וכל הנפשות נעשין לבושין אצלה.

ג.

(לקוטי-הלכות, שבת ז, נב)

על-כן מתחילין ביום-כפור בקריאת-התורה (ויקרא טז, א): "אחרי מות שני בני אהרן, בקרבנתם לפני ה' וימתו" (מגלה ל:).

כי כל הפגם של 'נדב ואביהוא' שהיו צדיקים נוראים מאד – היה בבחינת 'בקיאות', שלא תקנו בחינת 'ונפיק', בחינת 'ושוב'.

רק רצו להתקרב בדבקות להשם-יתברך יותר מהמדה, שהוא בחינת (שמות יט, כא): "פן יחרסו לעלות אל ה'", וכמבאר בפסוק זה: "בקרבנתם לפני ה' וימתו".

ועל-כן הזהיר את אהרן על-זה (ויקרא טז, ב): "ואל יבוא בכל עת אל הקדש", "שלא ימות בדרך שמתו בניו" (רש"י שם) – על-ידי שפגמו בבחינת 'בקיאות' ב'עיל ונפיק' כנ"ל.

רק "בזאת יבא אהרן אל הקדש" וכו' (שם פסוק ג), בכל סדר העבודה של יום-כפור.

ועל-כן קורין כל זה ביום-כפור – כי אי-אפשר לנו לקבל 'דרך-התשובה', כיי-אם על-ידי הצדיקים שבקייאם בהלכה זאת היטב, שהוא בחינת העבודה של יום-כפור.

ומשם נמשך גם עלינו בחינת 'בקיאות' הנ"ל, שהוא 'דרך-התשובה' הנ"ל,

שהוא מ'יסוד החי' הנמוך מה'מדבר' בנודע, שנמצא סוס שנותנים במחירו כמה אלפים רנ"כ [רובל כסף].

ו'מקח הצומח' יעלה עוד יותר - כי נמצאים שושנים ופרחים שמביאים ממדינות רחוקות שאין ערוך ככלל למחירים לשוים.

וב'יסוד הדומם' נמצאים אבנים טובות ויקרות העולים עוד יותר, ורואים אנו את הטוב והאלקות שנמצא בהם, מפקדת התורה על הפה-גדול: "שבכל-עת בניסותו לבית-המקדש, יהיה לבוש בחשן ואפוד שיהיה נתונים בהם כמה אבנים טובות".

ואחר הדברים האלה נכנס מוהרנ"ת ז"ל בדרכו הקדושה מענין לענין, עד שהתחיל לדבר בהתעוררות גדול בשלהבת אש נוראה, וצעק בקולו הקדוש בזה-הלשון:

ואה-על-פי-כן נמצא גבוה מעל גבוה, קדשה נעלמה ונסתרה, קדשי-הקדשים, שהפה-הגדול כשהיה צריך לכנס לשם, היה צריך להפשיט כל הבגדים היקרים, רק "פתנת בד קדש ילבש ומכנסי בד יהיו על בשרו" וכו' (ויקרא טז, ד) - ואמר את הפסוק הזה בנגון של הקורא ביום-כפור.

ורבי מאיר יהודה ז"ל מברסלב היה רגיל גם-כן לספר: כי גם הוא נכנס אז אל בית מורנו מוהרנ"ת, ובבואו על הפתח, והיה נשמע מרחוק את הדברים האלה יוצאים מפיו הקדוש כלפי אש, ונשאר עומד על עמדו ומקומו, ונרא ללכת יותר להתקרב אל השלחן.

שנזכה לילך בו כל ימי חיינו, שזהו כל קדשת יום-כפור, לזכות לתשובה-שלמה באמת.

ד.

(עלים-לתרופה, מכתב הסתלקות מוהרנ"ת ז"ל) ואחר שהלך מהשלחן, דבר מענין העבודה של יום-הכפורים.

והוציא מפיו הקדוש אש שלהבת, ואמר ה'עבודה' וכו' [הנפח של העבודה מתפלת מוסף יום-הכפורים]: "הפתח הגדול שנכנס לפני ולפנים, עמד במקום שעמד, ונכנס במקום שנכנס" (יומא פ"ה מ"ג"ד), "ראה לפני מי אתה נכנס, אחת ואחת" וכו' (סדר העבודה במוסף ליום-כפור). והתלמיד-הכם גדול מפה-גדול, כמו שכתוב: "יקרה היא מפנינים" (משלי ג, טו - הוריות יג).

"פתנת בד קדש ילבש, ומכנסי בד יהיו על בשרו וכו'" (ויקרא טז, ד)

ה.

(ימי-התלאות, הקדמה)

ידידנו המפלא הרב עקיבא זאב מנעמירוב, היה רגיל לספר מעצם התעוררות שראה ממורנו מוהרנ"ת בערב יום-כפור האחרון. כי דבר אז בעת סעודת ערב יום-כפור, מענין הד' יסודות, דומם צומח חי מדבר.

ואמר: הלא אנחנו רואים: כל מה שהמדרגה נמוכה יותר, נמצא בו טוב יותר.

כי 'יסוד המדבר' הוא 'האדם', ומקח האדם במכירתו לא יעלה במקח הסוס,

וְהָיָה עַל שַׁבַּת שְׁלֹפְנֵי פְטִירְתּוֹ, בָּא אֱלֹוֹי
 שְׁנִית רַבִּי עֲקִיבָא זָאב, וּבְלִיל־שַׁבַּת
 אַחַר הַסְּעוּדָה דִּבֵּר עוֹד הַפֶּעַם מֵעֲבוּדַת
 הַכַּהֲנֵי־הַגָּדוֹל מִיּוֹם־כַּפּוֹר בְּהַתְּלַבּוּת גָּדוֹל
 וְנוֹרָא, וְהַזְכִּיר אִזּוּ בַּמָּה תְּבוּת מֵהַפִּיּוּט שֶׁבְּסֹדֶר
 הָעֲבוּדָה: "נִכְנָס לְמָקוֹם שֶׁנִּכְנָס, וְעָמַד
 בְּמָקוֹם שֶׁעָמַד", וְעוֹד בַּמָּה תְּבוּת.

וּבְשַׁבּוּעַ שְׁאַחַר זֶה, נִפְטַר וַיֵּצֵאָה נִשְׁמָתוֹ
 בְּאֵלֶּה הַתְּבוּת: "חֲנוּן הַמְּרַבֶּה
 לְסַלַּח", בַּיּוֹם הָעֵשִׂירִי לְחֹדֶשׁ טִבַּת.

[בַּמּוּבָא בְּעֵלִים־לְתַרוּפָּה, בְּמִכְתָּב הַסֵּתְלָקוֹת
 מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל: "וְאַחֲרֵיכֵן לֹא דִבֵּר עִמָּנוּ יוֹתֵר, רַק שִׁמְעָנוּ
 שְׁאָמַר 'יִבְרַכְךָ, וּבִרְכַת הַמַּפִּיל', וְחֲנוּן הַמְּרַבֶּה לְסַלַּח,
 וְמִקְדָּשׁ הַשַּׁבָּת" וְכוּ].

וְהַמּוּבָן מִכִּלְזֶה: כִּי נִמְצָא בּוֹ מִצַּד נִשְׁמָתוֹ
 גַּם כָּל הַסְּלִיחָה וְהַכַּפָּרָה שֶׁל יוֹם
 הָעֵשִׂירִי מֵעֲשֶׂר־יָמֵי־תְּשׁוּבָה, הוּא 'יוֹם־
 כַּפּוֹר'!

כִּי הֲרַבָּה הֲרַבָּה 'בְּעֵלֵי־תְּשׁוּבָה' שֶׁבּוֹדָאֵי
 נִתְכַּפֵּר לָהֶם עוֹנוֹתֵיהֶם, נַעֲשׂוּ עַל־יְדֵי
 דְּבוּרָיו וּסְפָרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁהַשָּׂאִיר אַחֲרָיו
 כַּמּוּבָא.

וְלֹא דְמִסְתַּפִּינָא [גֵּרָאחִי], הָיִיתִי אוֹמֵר:
 שִׁזְהוּ שְׁגָם שְׁמוֹ הַקְּדוּשׁ [נִתְ"ן]
 גִּימְטְרִיָּה מְכוּן מִמֶּשׁ מִסְפָּר מִנֵּי־ן הַתְּבוּת
 "חֲנוּן הַמְּרַבֶּה לְסַלַּח".

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם אֲדַמּוּ"ר הַנִּחַל גִּזְבַּע מִ'קוֹר
 חֲכָמָה מוֹהֲרַן ז"ל, סָמַךְ יָדוֹ עָלָיו,
 וְאָמַר עָלָיו: "שֶׁהוּא יוֹדֵעַ מִמָּנוּ יוֹתֵר מִכֻּלָּם!"
 כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם־אַחֵר.

וְעַל־זֶה זָכָה לְחַבֵּר סֵפֶר 'לְקוּטֵי־הַלְכוֹת'
 הַקְּדוּשׁ, וְתַפְלוּתָיו הַמְּעוֹרָרִים
 וּמְחַזְּקִים כָּל אִישׁ מִגָּדוֹל וְעַד קָטָן, לְהַטּוֹתוֹ
 לְטוֹב לְשׁוֹב בְּתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה.

[וּכְנֵי־אוֹר, חֲכָמָה וּבִינָה לֹט: כַּאֲשֶׁר נִרְאָה וְנוֹדַע לְכָל
 מַבִּיט וּמִסְתַּכֵּל בְּסִפְרָיו הַקְּדוּשִׁים - שְׁאִף־עַל־פִּי שֶׁמְרַבֶּה
 לְדַבֵּר מִכָּל הַמַּדּוּת טוֹבוֹת וַיִּשְׁרוּת, אֲבָל עַקֵּר וְרַב דְּבָרָיו
 יִסּוּבּוּ עַל עַנְיָן 'הַתְּחִזְקוּת', לְחִזֵּק וּלְאַמֵּץ כָּל הַנְּחָשָׁלִים
 וְהַעֲפִיִּים וְהַיִּגְעִים, אֲשֶׁר עִמְלַק רוֹדֵף אַחֲרֵיהֶם, לְבַל
 יִתְאַשּׁוּ עִצְמָם מִן הַרְחָמִים, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ חֲנוּן וְרַב
 לְסַלַּח.

וְכַאֲשֶׁר נִשְׁמַע וְנִרְאָה גַּם בְּעֵת יְצִיאַת נִשְׁמָתוֹ הַקְּדוּשָׁה -
 שֶׁעַד נְשִׁימָה הָאֲחֵרוֹנָה, כָּפַל וְשָׁלַשׁ: "חֲנוּן הַמְּרַבֶּה לְסַלַּח",
 פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר].

[חֲכָמָה־וְתְּבוּנָה, סִימָן א: בְּלִיל־הַשַּׁבָּת שֶׁבְּגִמְרַת הַחֲנֻכָּה,
 וְהוּא הַשַּׁבָּת הָאַחֲרוֹן שֶׁהֵיְתָה לוֹ בַּיָּמֵי חַיָּיו הַקְּדוּשִׁים, עִסַּק
 אִזּוֹ מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל בְּתַפְלַת יוֹם־הַכַּפּוֹרִים, שֶׁהוּא בַּפְּעֻלַת
 הַסְּלַח גָּא' הַשִּׁיב לְזֶה, וְאַחֲרֵיכֵן נִגַּשׁ וְנִתְעַלָּה וְנִסְתַּלַּק
 בְּמֵאוֹר רַבּוֹ בַּיּוֹם ו' פְּרָשַׁת וַיִּגַּשׁ, וַיֵּצֵאָה נִשְׁמָתוֹ בְּ"ח'נִינִן'
 הַמְּרַבֶּה לְסַלַּח" שֶׁבְּמִסְפָּר שְׁמוֹ הַקְּדוּשׁ, כִּי "חֲנוּן הַמְּרַבֶּה
 לְסַלַּח" עוֹלָה כַּמְּסָפֵר שְׁמוֹ "נִתְ"ן].

הַכַּהֲנֵי־הַגָּדוֹל בַּיּוֹם־הַכַּפּוֹרִים (וַיִּקְרָא טז)

**ו.
 (ח"ב קיז)**

מַה שֶׁמִּבְּלִבְלֵ אֵת הָאָדָם, כְּשֶׁנִּכְנָס לְקַדְּשָׁה
 גְּבוּהָהּ, כְּגוֹן כְּשֶׁמִּתְקַרֵּב לְצַדִּיק־הָאֱמֶת
 וְכִיּוֹצֵא, אִזִּי דִּיקָא יְקָרָה לוֹ "מִקְרָה בְּלַתִּי
 טָהוֹר" (שְׁמוּאֵל־א ב, כו) חֲסִי־וְשָׁלוֹם - כְּבָר מְבָאָר
 מְזִיָּה בְּמָקוֹם־אַחֵר (לְקוּטֵי־מוֹהֲרַן ח"א עב).

וּבְאֵמֶת אֲדַרְבָּא: מַחֲמַת שְׁנֵית־קִרְבָּה לְקַדְּשָׁה
 גְּבוּהָהּ מְאֹד, מַחֲמַת זֶה נִזְדַּמֵּן לוֹ,
 וְאֵין לוֹ לְהַתְּרַעַם כָּלֵל עַל־זֶה, כִּי אֲדַרְבָּא
 מַחֲמַת זֶה נִתְגַּרָּה בּוֹ הַיִּצְרָה־הָרַע.

וְעַל־כֵּן חֲשָׁבוּ חַז"ל לָנֶס גָּדוֹל (אֲבוֹת פ"ה
 מ"ה): "מַה שְׁלֹא אָרַע קָרִי לְכַהֲנֵי־
 גָּדוֹל בַּיּוֹם־הַכַּפּוֹרִים" - כִּי מַחֲמַת שֶׁנִּכְנָס
 הַכַּהֲנֵי־הַגָּדוֹל בַּיּוֹם־הַכַּפּוֹרִים לְקַדְּשָׁה גְּבוּהָהּ
 כְּזוֹ לִפְנֵי וּלְפָנֵים, הָיָה בּוֹדָאֵי עָלָיו קְטָרוֹתִים

"זֶה־בָּיָם מַעֲבִיר וּלְבָנִים לֹבֵשׁ, שְׁעַבֹּדֶת־הַיּוֹם בְּבִגְדֵי לָבָן"
 (מוסף 'סדר העבודה' ליום-הכפורים)

ח.

(שיח-שרפי-קדש ח"ב תרסד)

מִזְהַרְנַת ז"ל דָּבַר פֶּעַם בְּעֶרְב יוֹם־כְּפוּר דְּבוּרִים גְּלוּבִים, וְהַזְכִּיר מַה שְּׂאוֹמְרִים בְּפִיט שֶׁל מוֹסֵף בְּסֵדֶר הָעֲבוֹדָה: **"זֶה־בָּיָם מַעֲבִיר וּלְבָנִים לֹבֵשׁ, שְׁעַבֹּדֶת הַיּוֹם בְּבִגְדֵי לָבָן"**.

וּבֵאֵר בְּזֶה: שְׁשֹׁנְכָנְסִים לְפָנַי וּלְפָנֶיךָ, שְׁמַרְמִז עַל אַחַר פְּטִירְתּוֹ שֶׁל אָדָם - פּוֹשְׁטִים אֶז מִפְּנֵי כָּל 'בְּגַדֵי הַזָּהָב', וְאֶפְלוּ אֶת הַחֶשֶׁן עִם הָאֲבָנִים טוֹבוֹת - כִּי כָּל אֵלֹהֵי הַדְּבָרִים, אֵינָם נִכְנָסִים עִם הָאָדָם בְּעֵת שְׁנִכְנָסִים לְפָנַי וּלְפָנֶיךָ.

וְרַק נִשְׁאֵר 'בְּגַדֵי הַלָּבָן', הַמְרַמְזִים עַל הַמַּעֲשִׂים־טוֹבִים הָאֲמֵתִיִּים.

"גֹּזֶרֶל אֶחָד לָהּ וְגֹזֶרֶל אֶחָד לְעֶזְאֵזֶל"
 (ויקרא טז, ח)

ט.

(ספר-המדות, המתקת-דין צד)

'הַמְתַּקְת־הַדִּינִים' הוּא עַל־יְדֵי הַגֹּזֶרֶל כִּמוֹ לְעֶזְאֵזֶל.

(פְּרוּשׁ הַדְּבַר, שְׁמַעְתִּי מִפִּי־הַקְּדוֹשׁ: שִׁיקָח שְׁנֵי מִטְבְּעוֹת וַיִּפִּיל עֲלֵיהֶם גֹּזֶרֶל - "גֹּזֶרֶל אֶחָד לָהּ וְגֹזֶרֶל אֶחָד לְעֶזְאֵזֶל" (ויקרא טז, ח). וְהַמִּטְבֵּעַ שֶׁעָלָה עָלֶיהָ הַגֹּזֶרֶל לָהּ, יִתֵּן אוֹתָהּ לְצִדְקָה. וְהַשְּׁנֵי שֶׁעָלָה עָלֶיהָ הַגֹּזֶרֶל לְעֶזְאֵזֶל, יִשְׁלִיךְ אוֹתָהּ לְאֲבוֹד. וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְתַּק הַדִּינִים).

וְהַתְּגָרוֹת הַרְבֵּה, שְׁמִשְׁם נִמְשָׁךְ הַיִּצְרָה־הָרַע, עַל־כֵּן נִחְשָׁב לָנֶס מַה שְּׁנִצּוּל מִ'מְקָרָה' בְּיוֹם־הַכְּפוּרִים.

וְעֵתָה רְאֵה וְהִבֵּן: אֵיךְ יִבְלָבֵל אֶת הָאָדָם עַנְיָן הַנֶּ"ל, וְכִי יֵשׁ לוֹ לְהַתְרַעַם עַל שְׂלֵא הָיָה לוֹ נֶס כִּמוֹ לְכַהֵן־הַגָּדוֹל בְּיוֹם־הַכְּפוּרִים.

"כִּי־וָשֵׁב בְּסֵתֶר לְחַלּוֹת פְּנֵי מַלְאָךְ, מֵרֵאָה כַּהֵן"
 (מוסף ליום-הכפורים)

ז.

(שיח-שרפי-קדש ח"ב רסד)

בְּתַחֲלֵת הַתְּקַרְבוֹתָיו שֶׁל מִזְהַרְנַת לְרַבְּנֵנוּ, שְׁלַח אוֹתוֹ רַבְּנֵנוּ לְרַבִּי אֶהֱרֹן, בְּאָמְרוֹ אֵלָיו: **"לָךְ נָא וּרְאֵה מַה שְּׁלֹם אֶהֱרַלְעֶ שְׁלִי"** [גַּיִי זְעָה וְנֹאס מֵאֲכֹט מִיַּיִן אֶהֱרַלְע].

כְּשִׁנְכַּנְס אֵלָיו מִזְהַרְנַת, פָּגַשׁ אוֹתוֹ כְּשֶׁהוּא יוֹשֵׁב בְּדַבְּקוֹת עִם עֵינָיִם בּוֹכִיּוֹת לְהַשִּׁם־יִתְבָּרֵךְ.

כְּשֶׁחָזַר וְשָׂאֵלוּ רַבְּנֵנוּ לְשְׁלוֹמוֹ, עָנָהוּ מִזְהַרְנַת: **"שְׁפַגַּשׁ אוֹתוֹ בּוֹכָה!"**

הַמְּלִיץ עָלָיו רַבֵּינוּ אֶת הַנְּאֹמֵר בְּיוֹם־הַכְּפוּרִים בְּשִׁבַח כַּהֵן־הַגָּדוֹל (מוסף ליום-הכפורים): **"כִּי־וָשֵׁב בְּסֵתֶר לְחַלּוֹת פְּנֵי מַלְאָךְ, מֵרֵאָה כַּהֵן"**.

וְהֵינּוּ: שֶׁהַכַּהֵן־הַגָּדוֹל בְּעֵת שְׁנִכְנָס לְקִיָּם עֲבוֹדָתוֹ לְפָנַי וּלְפָנֶיךָ, בְּיוֹם הַמִּיחָד בְּשָׁנָה, וּבִמְקוֹם הַמְּקַדֵּשׁ בְּיוֹתֵר, וּבַהֲקָרִיבוּ אֶת קַרְבֵּן הַקְּטֹרֶת הַמַּעֲלָה מִכָּל הַקְּרָבָנוֹת - הָיוּ דוֹמוֹת פָּנָיו, כְּזֶה הַיּוֹשֵׁב בְּסֵתֶר וּמְחַלָּה פָּנָי מְלֹכוֹ שֶׁל עוֹלָם. כְּלוֹמֵר: שֶׁהַיּוֹשֵׁב בְּסֵתֶר וּמְתַבְּוֹד, גָּדוֹל יוֹתֵר.

"השיכן אתם בתוך טמאתם" (ויקרא טז, טז)

י.

(ח"א, א, בסוף)

אפלו אם יפל חסדו שלום למקום שיפל, אפלו ב'שאל-תחיתות', גם-כן אל יתיאש עצמו לעולם, ותמיד יחפש ויבקש את השם-יתברך, ויחזק עצמו בכל מקום שהוא, בכל מה שיוכל.

כי גם ב'שאל-תחיתות', נמצא השם-יתברך - וגם שם יכולין לדבק את-עצמו אליו יתברך, וזה בחינת (תהלים קלט, ח): "ואציעה שאל הנד".

יא.

(ח"א עח)

ה'דבור' הוא בחינת 'מלכות', ובחינת 'שכינה', כי שוכנת אתם תמיד בלי הפסק רגע, כמו שכתוב (ויקרא טז, טז): "השיכן אתם בתוך טמאתם".

והוא בחינת (תהלים קיג, ט): "אם הבנים" - כמו שה'אם' הולכת תמיד עם בניה ואינה שוכחת אותם, בן ה'דבור' בחינת 'שכינה' הולכת עם האדם תמיד אפלו למקומות-המטנפים, אפלו אם נפל למקום שנפל, כי אינו מניח אותו לשכח השם-יתברך, וזוכר ומזכיר אותו להתחזק במקום שהוא.

וזהו בחינת 'גלות השכינה' - שה'דבור' בחינת ה'שכינה', בגלות. שהשכינה צווחת (שיר-השירים ב, ה): "סמכוני באשיות וכו', כי חולת אהבה אני" - הינו אהבת ישראל, "שאני שוכן אתם אפלו בתוך טמאתם", וזהו 'גלות השכינה'.

ולכן במה שפגם יתקן, הינו: 'ודוי דברים', כמו שאמר הכתוב (הושע יד, א): "קחו עמכם דברים" - שיתודה תמיד בכל לבו, "נכה פני ה'" (איכה ב, יט), אזי: "ושובו אל ה'" (הושע שם), שישובו כל הדברים שפגם אל שרשו.

לקוטי-עצות, דבור יט: ה'דבור' הוא בחינת: "אם הבנים" - הינו: כמו שהאם הולכת תמיד עם בנה, אפלו למקומות-המטנפים, ואינה שוכחת אותו, כמו-כן ה'דבור' הולך עם האדם תמיד אפלו במקומות המטנפים, ומזכיר אותו תמיד את השם-יתברך.

הינו: שאפלו אם האדם מנח חסדו שלום בשפל המדרגה מאד במקום שהוא חסדו שלום, אף-על-פי-כן על-ידי ה'דבור', יכול להזכיר את-עצמו בהשם-יתברך לעולם.

דהינו: שאפלו אם הוא במקום שהוא - אם יתחזק גם שם לדבר על-כל-פנים 'דבורים קדושים' של תורה ותפלה ושיחה בינו לבין קונו, או לשיח עם רבו או חברו ביראת-שמים - יכול להזכיר את עצמו בהשם-יתברך לעולם, אפלו שם במקומות הרחוקים מאד מהשם-יתברך, שהם בחינת 'מקומות-המטנפים' - אפלו אם נפל למקום שנפל רחמנא-לצלן. כי ה'דבור' אינו מניח אותו לשכח את השם-יתברך.

והבן הדבר היטב מגדל 'פח הדבור'. והיא עצה נפלאה ונוראה, למי שהפץ באמת לבל יאבד עולמו לגמרי חסדו ושלומו].

"וסמך אהרן את שתי ידו על ראש השעיר החי, והתודה עליו את כל עונת בני ישראל וגו', ונתן אתם על ראש השעיר, ושלח ביד איש עתני המדברה" (ויקרא טז, כא)

יב.

(שיחות-הר"ן קעה)

אמר: איני יודע איך יכולים לעשות 'פדיון', כי אי-אפשר לעשות 'פדיון', כי-אם פשיודעין איך היה נוהג הפה-גדול עם השעיר המשתלח.

**"וְנָשָׂא הַשְּׁעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם
אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה" (ויקרא טז, כב)**

לשון של זהורית היה קשור על פתחו של היכל, וכשהגיע שער למדבר היה הלשון מלבין, שנאמר (ישעיה א, יח): "אם יהיו חטאיכם כשנים כשילג ילבינו". (יומא פ"ו מ"ח - סח: ועין שם טז.)
עונות נתהפכין לזכיות. (יומא פו:)

יג.

(ח"א כב, יא)

**לְעֹלוֹת מִדְּרָגָא לְדְרָגָא, צְרִיף 'ירידה'
תחלה, שהיא המכשול.**

**וְזֶה (ירמיה ג, כ): "ביום ההוא יבקש עון
ישראל ואיננו" - כי לעתיד יהיה פלו
תשובה, ועל-ידי התשובה "זדונות נעשין
זכיות" (יומא פו:), ויהיה נעשה מעברות
ישראל תורה.**

**ועל-כן יבקשו אז העונות - כי יבקשו
ויחפשו אז אחר עונות ישראל:
"איך לוקחין עוד איזה עון, כדי לעשות
ממנו תורה!"**

**וזהו: "ואיננו" - כי יהיו כל העונות נכללין
ב'אין, הינו: ב'אין-סוף, ששם
העונות נתהפכין לזכיות על-ידי התשובה,
שזהו בחינת 'ירידה תכלית העליה'.**

**וזה (הושע יד, ב): "שובה ישראל וכו', כי
כשלת בעונך", הינו: על-ידי
התשובה, יהיה נעשה מהעברות בחינת
מכשלה, שהוא התורה, בחינת (ישעיה ג, ו):
"והמכשלה הזאת תחת ידך", "אלו דברי-
תורה, שאין אדם עומד עליהם אלא אם כן
נכשל בהם" (שבת קכ. חגיגה יד. גיטין מג.).**

יד.

(ח"א כט, ד-ה-בסוף)

**על-שם-זה נקרא ברית: "זהר הרקיע"
(דניאל יב, ג; תקוני-זהר א.) - כי
קדם התקון, אזי ה'רקיע' הוא בבחינת (איוב כ,
כז): "יגלו שמים עונו". ואחר התקון, אזי
'מזהיר' ומטהר את ה'רקיע'.**

**בבחינת (שבת פ"ט מ"ג; יומא פ"ו מ"ח): "לשון
של זהורית" שהוא מלבין
עוונותיהן של שם"ה לאוין, בבחינת (ישעיה א,
יח): "אם יאדימו כתולע בצמר יהיו".
ומשפיע לבנונית' בה'דמים' של שם"ה
גידין, בבחינת (קהלת ט, ח): "בכל עת יהיו
בגדיך לבנים".**

**ועל-כן על-ידי "שבעה גלדי עינא" (תקוני-
זהר יג: קכח.), מתקנין בחינת (שופטים
טז, יט): "שבע מחלפות ראשו", שהם
ה'שערות', בבחינת (דניאל ז, ט): "ושער ראשה
פעמר נקי", בבחינת "לשון של זהורית",
שהוא מלבין ה'אדמימות' של ה'שם"ה
גידין, בבחינת: "אם יאדימו כתולע בצמר
יהיו".**

**וזה בחינת (תהלים קיח, ה): "מן המצר קראתי
יה", אותיות 'צמ"ר' (טעמי המצות
להאריך"ל, פרשת קדושים).**

טו.

(ח"ב פג)

**זה בחינת (יומא פו:): "זדונות נעשין
בזכיות" - שעל-ידי ה'בושה'
ושפיכות-דמים' - השכינה מכסה דמהון
באהבה, ונתהפכין ה'זדונות' ל'זכיות',
ונתעלפו הנשמות הנפולות, שהן בחינת
'פשעים' - כי נתעלין ונתהפכין ל'זכיות' על-
ידי 'פסוי דם באהבה'. [נמצא להלן בפסוק (ויקרא יז,
ג): "ושפך את דמו וכסהו בעפר"].**

טז.

(שיחות הר"ג)

הפליג מאד בגדל מעלת התשובה. ואפלו בשנופלים מאד חסוֹשֵׁלֹום, וְכֹל אֶחָד נָפֵל לְמָקוֹם שֶׁנֶּפֶל רַחֲמָנָא-לְצַלְחָן - אִי-עַל-פִּיכֶן אֲסוּר לִיאֵשׁ עֲצָמוֹ, כִּי תִשׁוּבָה גְבוּהָ לְמַעְלָה מִן הַתּוֹרָה, עַל-כֵּן אֵין שׁוֹם יֵאוֹשׁ בְּעוֹלָם!

כִּי אִם יִזְכָּה, יִהְיֶה נֶעֱשִׂין מַעֲוֹנוֹתָיו עֲנִין אַחַר לְגַמְרִי, וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲז"ל (יומא פ"ו): "שְׁנַת־הַפְּכִין הָעוֹנוֹת לְזָכִיּוֹת". וַיֵּשׁ בְּעֵינַי זֶה סִתְרֵי נִסְתָּרוֹת.

רַק הַכֹּל: שֶׁמֶכֶל הַנְּפִילוֹת וְהִירִידוֹת שֶׁבְּעוֹלָם רַחֲמָנָא-לְצַלְחָן, יְכוּלִים לְחַזֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּנִקְלָה, כִּי "לְגַדְלָתוֹ אֵין חֶקֶר" (תהלים קמ"ג).

וְהַעֲקָר שֶׁהַכֹּל תְּלוּי בּוֹ: שֶׁלֹא יִהְיֶה מִיֵּאוֹשׁ עֲצָמוֹ מִלְּצַעֵק אֶל הַשָּׁם, וְלִהְתַּחַנֵּן וְלִהְתַּפְּלֵל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ תָּמִיד.

"בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֲדָשׁ, תִּעֲנֶנּוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם" (ויקרא טז, כט)

יז.

(ח"א קעט)

כַּנְגָד כֹּל מִיָּנִי מַחְלָקָת, בְּגַשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת, שְׂאִינוֹ יְכוּל לְהִתְפַּלֵּל אוֹ לַעֲשׂוֹת בְּעִבּוּד־תְּהִשָּׁם - צָרִיךְ 'תַּעֲנִית'.

כִּי בַחֲנִינַת ה'מַחְלָקָת' - הוּא 'רְצוֹן' אַחֵר, שְׁעוֹמְדִים עָלָיו לְבַטֵּל 'רְצוֹנוֹ'.

וּסְגָלָת ה'תַּעֲנִית', אֵיחָת בְּזֵהָר (אַחֲרֵי ס"ח: - עַל וַיִּקְרָא טז, כט): "תִּעֲנֶנּוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם" - "שֶׁמַּעֲלַת הַתַּעֲנִית, לְאַכְנֵעָא

לָבָא לְאַדְבָקָא רְעוּתָא דְלָבָא לְקַדְשָׁא-בְּרִיךְ-
הוּא".

שְׁעַל-יָדֵי ה'תַּעֲנִית' - נִכְנַע וְנִחְלָשׁ הַלֵּב, וְנִתְבַּטַּל כָּל ה'רְצוֹנוֹת' הָאַחֲרִים שֶׁלוֹ מִפְּנֵי 'רְצוֹן' הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי־זֶה נִתְבַּטַּל ה'מַחְלָקָת', שֶׁהוּא בַחֲנִינַת רְצוֹנוֹת אַחֲרִים שֶׁלֹא כַרְצוֹנוֹ.

"וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם" (תהלים קלט, טז), "זֶה יוֹם הַכַּפּוּרִים" (תנא דבי ר' אליהו רבא פ"א), שֶׁהוּא תַעֲנִית שֶׁמַּחֲיָה כָּל הַיָּמִים.

כִּי 'יוֹם-הַכַּפּוּרִים' הוּא 'כְּלָלוֹת כָּל הַיָּמִים', וְעָלָיו נֶאֱמַר (ויקרא כג, כט; טז, כט): "בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה, תִּעֲנֶנּוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם" - הֵינּוּ הַרְצוֹנוֹת כַּ"ל - כִּי 'נֶפֶשׁ' הוּא בַחֲנִינַת 'רְצוֹן'.

וְזֶה: "בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה" - עַל-יְדֵי פְּנִימִיּוֹת ה'עֲצָמִיּוֹת' שֶׁל הַיּוֹם שֶׁהוּא כְּלוּל מִכָּל הַיָּמִים, "תִּעֲנֶנּוּ".

וְעַל-יָדֵי ה'תַּעֲנִית', נִבְנָה קוֹמַת וְחִיּוֹת ה'שְׁמֻחָה'. כִּי מַעֲלַת ה'תַּעֲנִית': שֶׁמַּעוֹרֵר וּמַחֲיָה מֵתִים, הֵינּוּ הַיָּמִים שֶׁעָבְרוּ בַחֲשָׁד, וְאֵין לָהֶם שׁוֹם חִיּוֹת וְכוּ'.

כִּי כָּל יוֹם הוּא בְּרִיאָה, וַיֵּשׁ לוֹ חִיּוֹת עֲצָמוֹ מְלַבֵּד הַשֶּׁפַע, וְהוּא מוֹצֵץ גַּם חִיּוֹתוֹ הָעֲצָמִי שֶׁל הַיּוֹם, עַד שֶׁנִּשְׁאַרוּ הַיָּמִים הַכֹּלֹו פְּגָרִים מֵתִים וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי ה'תַּעֲנִית', הוּא מַעוֹרֵר וּמַחֲיָה הַיָּמִים הַכֹּלֹו וְכוּ' (עין בַּפְּנִים וּבַח"א סב).

[לְקוּטֵי-עֲצוֹת, מוֹעֲדֵי-הַשָּׁם, יוֹם-כַּפּוּר א: יוֹם-כַּפּוּר' הוּא כְּלָלוֹת כָּל הַיָּמִים, וְהוּא מַחֲיָה כָּל הַיָּמִים, וְהוּא מַכְנִיעַ הַלֵּב לְדַבֵּק כָּל הַרְצוֹנוֹת לְהַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ לְבַד; וְעַל-יְדֵי־זֶה נִתְבַּטַּל כָּל מִיָּנִי מַחְלָקוֹת' בְּגַשְׁמִיּוֹת וּרְוּחָנִיּוֹת, וְנַעֲשֶׂה 'שְׁלוֹם', וְעַל-יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ 'שְׁשׁוֹן' וְשְׁמֻחָה].

"פי ביום הזה יכפר עליכם, לטהר אתכם מכל חטאתיכם" (ויקרא טז, ל)

זה נתתקן פגם 'חרבן-הבית', כמזכר נעשה בחינת 'חנפת-הבית', בחינת 'חנפה'.

יח.

(ח"ב ז, יא)

כפי ה"סלח נא" שפועליו ביום-הכפורים, שעל-ידי-זה נתתקן פגם 'חרבן-הבית' - בן זכיון ל'קדשת חנפה', בחינת 'חנפת הבית-המקדש'.

כי משה-רבנו בקש (במדבר יד, ט): "סלח נא", על 'חטא המרגלים' "שגרמו חרבן בית-המקדש" (תענית כט. סוטה לה. סנהדרין קד:).

כי ידע שבזה תלוי חרבן-הבית - כי בזמן שבית-המקדש היה קיים היינו נקיים מעוונות, כי "תמיד של שחר היה מכפר על עברות של לילה, ותמיד של בין-הערבים היה מכפר על עברות של יום" (רש"י ישעיה א, כא). כי ישראל עם קדוש, לפי גדל רוחניותם ודקותם, אין יכולין לשא עליהם המשא של עון אפלו יום אחד.

על-כן אנו צריכין ה'בית-המקדש' שיכפר עלינו בכל יום. ומעת אשר הרב בית-מקדשנו, אין אנו יכולים לנקות עצמנו מן העוונות, כי אין מי שיכפר בעדנו.

ומשה-רבנו על-יו-השלום שינדע כל זאת, על-כן מסר נפשו על ישראל, ובקש (במדבר שם): "סלח נא לעון העם הזה" וכו', כי ידע שבזה החטא תלוי חרבן-הבית.

וכשזכה לפעל בקשתו - מזה נעשה בחינת 'חנפת-הבית', בחינת 'חנפה', הפך 'חרבן-הבית'.

וכן כל אחד כפי מה שזוכה לפעל בקשת "סלח נא" ב'יום-הכפורים', שעל-ידי-

יט.

(ח"ב ה, ו)

ה'עוון', הוא בחינת 'עון' שמחשיך 'אור השמש' שעל-ידיה הרפואה. וזה בחינת ה'חולאת' - כי עקר ה'חולאת' באה מעוונות. ועל-ידי ה'תפלה' נתכפרין ה'עוונות', כי היא במקום קרבן.

וכשנתכפרין ה'עוונות', זה בחינת ש'הענגים' כלים והולכים, בבחינת (ישעיה מד, כב): "מחיתי כעב פשעיה ובענו חטאתיה" וכו'. ואזי הוא בחינת 'זריחת השמש', שמשם הרפואה.

"אחת בשנה" (ויקרא טז, לד)

כ.

(ח"א קעט)

"ולו אחד בהם" (תהלים קלט, טז), "זה יום הכפורים" (תנא-דברי-אליהו רבה פ"א), שהוא תענית שמחיה כל הימים.

כי 'יום-הכפורים' הוא 'כללות כל הימים', ועליו נאמר (ויקרא כג, כט; טז, כט): "בעצם היום הזה, תענו את נפשתיכם". וכו'. [נמצא לעיל בפסוק, ויקרא טז, כט: "תענו את נפשתיכם".]

כא.

(ספר-המדות, תשובה ח"ב א)

יום שהאדם עושה 'תשובה', הוא למעלה-מהזמן, ומעלה כל הימים למעלה-מהזמן. וכן 'יום-הכפורים' הוא למעלה-מהזמן.

וּכְשֶׁהַנֶּפֶשׁ בָּאָה בְּתוֹךְ "חֶרֶב לָהּ", בְּתוֹךְ
הַדְּבֹר, בְּבַחֲיַנַּת 'מִיֶּיךָ'
נוֹקְבִין - אִזִּי הַשְּׂכִינָה מְזַדְּוֹגָת.

וְזֶה (ישעיה לז, ו): "חֶרֶב לָהּ מְלֹאָה דָם" -
מִנְפָּשׁוֹת הָעוֹלוֹת בָּהּ בְּבַחֲיַנַּת 'מִיֶּיךָ'
נוֹקְבִין.

נד.

(ח"א נא)

'עֲכִירַת־הַדְּמִים', הוּא עַל־יְדֵי הַשֶּׁקֶר -
כִּי אֵי־אֶפְשֶׁר לְדַבֵּר
שֶׁקֶר, עַד שֶׁיַּעֲבֹר אֶת דְּמִיו; וְאַמֶּת' אֵי־
אֶפְשֶׁר לְדַבֵּר, כִּי־אִם בְּשִׂמְזוּכָּךְ מִקֶּדֶם אֶת
הַדְּמִים.

כִּי עֵקֶר הַדְּבֹר' הוּא הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
(שִׁיר־הַשִּׁירִים ה, ו): "נֶפֶשׁ יֵצֵאָה בְּדַבְּרוֹ".
וְהַנֶּפֶשׁ' הוּא הַדָּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יב, כג):
"כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ".

נה.

(ח"א עה)

צְרִיכִין לְדַבֵּר רַק דְּבֹרִים קְדוּשִׁים, בְּדַבְּרֵי
תוֹרָה וּתְפִלָּה, "וְלֹא בְּדַבְּרִים
אֲחֵרִים" (יומא יט: ע"ל: "וְדַבַּרְתָּ בָּם". דְּבָרִים ו, ז) - כִּדִּי
לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוּצוֹת, לְתַקֵּן כָּל הָעוֹלָמוֹת.

כִּי עֵקֶר הַפְּרִיאָה הִיְתָה עַל־יְדֵי הַדְּבֹר',
כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לג, ו): "בְּדַבֵּר ה'
שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ". וְעַל־יְדֵי הַשְּׂבִירָה נִפְלו
'נִיצוּצוֹת' בְּכָל הַדְּבָרִים, בְּמֵאֵכָל וּבְמִשְׁתָּה
וּבְמִלְבוּשׁ, וּבְכָל הַתַּעֲנוּגִים שֶׁבְּעוֹלָם.

כִּי הַתַּעֲנוּג שֶׁיֵּשׁ בְּהַדְּבָר שְׂאוּכָל וְשׁוֹתָה
וְכִיּוֹצֵא בָּזָה, הוּא מִהַנִּיצוּצוֹת שֶׁנִּפְלו
לְשָׁם, וְהַנִּיצוּצוֹת הֵם אוֹתִיּוֹת. וְקִדְּם
שֶׁמוֹצִיאֵם אֶל הַדְּבֹר', הֵם בְּבַחֲיַנַּת דָּם,
שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ויקרא יז, יד):
"כִּי נֶפֶשׁ כָּל בֶּשֶׂר דָּמוֹ בְּנִפְשׁוֹ הוּא".

- שָׂאָר עֲנִינֵי 'יוֹם־הַכַּפּוּרִים' -
נִמְצְאִים בְּהִרְחָבָה בְּמַעְרַכַת 'יוֹם־הַכַּפּוּרִים'

"לְשַׁעֲרִים אֲשֶׁר הֵם זִנִּים" (ויקרא יז, ז)

"לְשַׁעֲרִים" - לְשַׁדִּים, כְּמוֹ (ישעיה יג, כא):
"וְשַׁעֲרִים יִרְקְדוּ שָׁם". (רש"י, ספרא אַחֲרֵי־מוֹת ט)

נב.

(ח"א כח, ג)

הַפּוֹתֵנְנֵי־הַדְּמִים הַמְּבִזִּים וְהַמְּחַרְפִּים יִרְאִי־
הַשָּׁם, זֶה מַחְמַת שֶׁמְקַבְּלִים
תוֹרָה מ'תְּלַמִּיד־חֻכְמִים שְׂדִין יְהוּדָאִין' שֶׁיֵּשׁ
לָהֶם תוֹרָה נְפוּלָה מֵאֲלֵפִין נְפוּלִים.

וְזֶה: 'זִי"ן חֵי"ת' - הֵינּוּ אֵלּוּ הַמְּקַבְּלִים
תוֹרָתָם מ'שְׂדִין יְהוּדָאִין', הַמְּכַנִּים
בְּשֵׁם 'זִי"ן', בְּחִינַת (ויקרא יז, ז): "לְשַׁעֲרִים
אֲשֶׁר הֵם זִנִּים". מֵהֵם ה'חֲרוּף' וְה'בְּזִיוְנוֹת',
בְּבַחֲיַנַּת (איוב לא, לד): "וּבִזּוֹ מִשְׁפָּחוֹת יַחֲתַנִּי",
בְּחִינַת 'חֵי"ת'. (עי' בַּפְּנִים).

"כִּי נֶפֶשׁ הַבֶּשֶׂר בְּדָם הוּא; כִּי הַדָּם הוּא בְּנֶפֶשׁ;
כִּי נֶפֶשׁ כָּל בֶּשֶׂר דָּמוֹ בְּנִפְשׁוֹ הוּא" (ויקרא יז, יא-יד)

נג.

(ח"א לז, ו)

"הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ" (דְּבָרִים יב, כג) שְׂבָא
בְּגִלְגּוּל, וְצָרִיךְ הַשׁוֹחֵט לְכוּן
לְהַעֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁבָּדָם.

כִּי ה'שׁוֹחֵט־הַגּוֹן, הוּא מְלַבֵּשׁ אֶת הַנֶּפֶשׁ
שֶׁבַחֵי' ב'מְדַבֵּר', בְּדְבֹר הַפְּרָכָה שֶׁהוּא
מְבָרֵךְ.

כִּי ה'שְׂכִינָה' נִקְרָאת "חֶרֶב לָהּ", וְהִיא
בְּחִינַת דְּבֹר', בְּחִינַת (תְּהִלִּים קמט, ו):
"חֶרֶב פִּיפִּיּוֹת", לְשׁוֹן פֶּה.

וּכְשֶׁמוֹצִיאָם עַל־יְדֵי הַדְּבֹר' - זָהוּ
בְּחִינַת (שִׁירֵי הַשִּׁירִים ה, ו):
"נַפְשִׁי יֵצֵאָה בְּדַבְרוֹ", וְאִזּוּ מַעֲלָה הַנִּיצוּצוֹת'
וּמַחְבְּרָם יַחַד, וְעוֹשֶׂה שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם.

"וְשִׁפְךָ אֶת דָּמוֹ וְכִסְהוּ בַעֲפָר" (ויקרא יז, יג)
- "מִצּוֹת פְּסוּי הַדָּם" -

נו.

(ח"ב פג)

עַל־יְדֵי תַקּוּן־הַבְּרִית, נַעֲשֶׂה בְּרַחֲמוֹתֶיךָ
וְכוּ'.

וְאִזּוּ יָכוֹל הַלֵּב לְהִתְלַחֵב בְּלִמּוּד־הַתּוֹרָה'
בְּ"שְׁלֵהוּבִין דְּרַחֲמוֹתָא", וְ"מִים רַבִּים"
שֶׁהֵם אֲהָבוֹת וְיִרְאוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, אִי אֶפְשָׁר
לָהֶם לְכַבּוֹת 'הִתְלַחְבוֹת' הַזֹּאת, בְּבְחִינַת (שִׁיר־
הַשִּׁירִים ח, ז): "מִים רַבִּים לֹא יוֹכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת
הָאֲהָבָה".

וְהַשְׂכִּינָה' מְכַסֶּה בְּכַנְפֶיהָ עַל דְּמֵהוֹן שֶׁל
יִשְׂרָאֵל בְּאֲהָבָה הַזֹּאת, שֶׁלֹּא
יִשְׁלְטוּ עֲלֵיהֶם "זֶרַע מְרַעִים" (ישעיה א, ד; יד, כ),
שֶׁהֵם בְּחִינַת "מִי הַמְּבוּל" (בראשית ז, ז).

וְזָה (בְּרִכוֹת יב): "הָעוֹבֵר עֲבָרָה וּמִתְבַּיֵּשׁ בָּהּ,
מוֹחֲלִין לוֹ" וְכוּ' - כִּי "עַל כָּל פְּשָׁעִים
תִּכְסֶּה אֲהָבָה" (משלי י, יב) - כִּי עַל־יְדֵי
ה'בוֹשָׁה' נִשְׁפָּךְ דָּמוֹ, וְאִזּוּ הַשְׂכִּינָה מְכַסֶּה
דָּמוֹ בְּ"אֲהָבָה' כַּנֵּל, בְּבְחִינַת "פְּסוּי דָם".
וְעַל־יְדֵי 'פְּסוּי' הַזֹּאת, נִתְכַּסֶּה כָּל פְּשָׁעֵיו
מִמִּילָא.

וּכְשֶׁהַקְּדוּשָׁתוֹ בְּרוּךְ־הוּא רוֹצֵה לְטַעַם
מִמִּצּוֹת־עֲשֵׂה
שֶׁל אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי שֶׁהוּא צָדִיק, אִזּוּ צָרִיךְ
שְׂחִיטָה לְהַתִּירָה.

עַל־כֵּן צָרִיךְ שִׁיבָא עָלָיו 'בוֹשָׁה', שֶׁהִיא
'שְׂפִיכוֹת־דָּמִים', בְּחִינַת 'שְׂחִיטָה'
שֶׁהִיא מְטַהֶרֶת הָאִיבָר מִן הַחַי'.

וְאִזּוּ יוֹכֵל הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ לְטַעַם מִהַמִּצּוֹת־
עֲשֵׂה' שָׁלוֹ, שֶׁנִּקְרָאִים 'מְטַעְמִים',
כְּמוֹ שְׂכַתּוּב (בְּרֵאשִׁית כז, ד): "וַעֲשֵׂה לִי
מְטַעְמִים כַּאֲשֶׁר אֲהַבְתִּי" - "מִפְּקוּדֵיךָ
דַּעֲשֵׂה" (תְּקוּנַיִי־זָהָר נא).

וּכְשֶׁנִּשְׁפָּךְ דָּמוֹ עַל־יְדֵי ה'בוֹשָׁה' כַּנֵּל -
אִזּוּ צָרִיךְ לְשַׁמֵּר שֶׁלֹּא יִינָקוּ
מִמֶּנּוּ הַחִיצוֹנִים הַיְדוּעִים, שְׂרוּצִים לִינֵק מִזֶּה
הַדָּם הַנִּשְׁפָּךְ, עַל־כֵּן צָרִיךְ 'פְּסוּי',
שֶׁהַשְׂכִּינָה מְכַסֶּה דְּמֵהוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּשְׁפָּךְ בְּאֲהָבָה הַזֹּאת, בְּחִינַת "כַּאֲשֶׁר
אֲהַבְתִּי" - וְזֶה בְּחִינַת "פְּסוּי דָם".

וּבְעֵינַי 'שְׂפִיכוֹת־דָּמִים' שֶׁל יִשְׂרָאֵל - יֵשׁ
דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים וְנִסְתָּרִים הַרְבֵּה
וְכוּ'.

וְזָה בְּחִינַת (יומא פו:): "זְדוֹנוֹת נַעֲשִׂין
כְּזָכוֹת" - שְׁעַל־יְדֵי ה'בוֹשָׁה'
וְשְׂפִיכוֹת־דָּמִים' - הַשְׂכִּינָה מְכַסֶּה דְּמֵהוֹן
בְּאֲהָבָה, וְנִתְהַפְּכִין הַזְּדוֹנוֹת ל'זָכוֹת',
וְנִתְעַלּוּ הַנְּשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת, שֶׁהֵן בְּחִינַת
'פְּשָׁעִים' - כִּי נִתְעַלְּוּ וְנִתְהַפְּכִין ל'זָכוֹת',
עַל־יְדֵי 'פְּסוּי דָם בְּאֲהָבָה'.

"וּבַחֲקוּתֵיהֶם לֹא תִלְכוּ" (ויקרא יח, ג)
"אֵלֶי דְרָכֵי הָאֱמֹרִי" (רש"י: סְפָרָא אַחֲרֵי־מוֹת יג)

נז.

(חיי־מוהר"ן תנא)

אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל: ה'צַדִּיקִים' - אֶפְלוּ אֵלָיו
ה'צַדִּיקִים' שֶׁל עֲכָשׁוּ, הֵם יִקְרִים גַּם־
כֵּן מְאֹד בְּעֵינֵי הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ.

ואלמלא לא היה בהם רק מה שמרחקים מ'מנהגי הקל-יעולם', ההולכים ומנהיגים עצמם דיקא בדרך העכו"ם, והולכים בדרך החקירות וחקמות, וכוננתם דיקא להדמות עצמם במהלכן ובמלבושיהן ובמנהגייהם במנהגי העכו"ם, באשר נתפשט עכשו בעוונותינו הרבים. ואם לא היו פועלים הצדיקים, בייאם מה שמרחקין מהם גם-כן - דים.

כי כל 'מנהיג', איך שהוא מתנהג בעבודתו - על-כל-פנים הוא רחוק מדרביהם. וכן המקרבים אליהם.

כי מאחר שמדקדקין לבלי להניח שער 'אחורי פאות הראש', ממילא אינם מגדלים 'בלורית' שקורין: 'ביי-האר'. וממילא הם רחוקין מ'מנהגי העכו"ם', ומפת הפילוסופים והמחקרים, שמנהיגים עצמם בדרכים פאלו.

וזהו דבר גדול מאד - כי דרכי החקירות והפילוסופיה, הוא הרעה הגדולה שבכל הרעות, ואין רע מזה, אשרי מי שרחוק מהם.

שוב אמר: שגם ה'צדיקים' של עכשו, הם גם-כן בבחינת 'התערבות' עמהם - כי הם מנהיגים בביתם כמו מנהגי השרים והאדונים - כמו שאומרים עכשו על ה'צדיקים', שהם מנהיגים עכשו כמו שרים, ועל-ידי בחינה זו נחשב גם-כן שהם מערבים עמהם.

ועל-ידי-זה אינם יכולים לומר 'תורה' - אף-על-פי שאומרים קצת מה ששייך להעולם, אף-על-פי-כן 'תורה' גמורה אין יכולין לומר.

ומאחר שאין יודעין 'תורה', אין יודעין כלל. כי אפלו 'נבואה', הוא גם-כן קטנה מהתורה, כי ה'תורה' גדולה מן הכל, וכוללת הכל.

וזה תלוי בזה - מאחר שמנהיגים בדרך השרים, אינם יודעים 'תורה'. ומאחר שאינם יודעים 'תורה', על-ידי-זה הם מנהיגים עצמם ב'מנהגי השרים'.

כי מאחר שאינם יודעים 'תורה', הם מקרבים על-כל-פנים לנהג עצמם במנהגים הנ"ל - כי בלא זה, במה יהיה נפר מעלתם וחשיבותם, מאחר שאינם בני-תורה.

וזהו בחינת (איכה ב, ט): "מלכה ושריה בגוים אין תורה, גם נביאיה לא מצאו חזון מה".

נח.

(ח"א יח, ג)

כל-זמן שאין לאדם 'אמונה' בשלמות שאין שלמות אחריו, בודאי אין לו לקבל המלוכה וההנהגה.

ואפלו מי שמאמין באיזה דבר שהוא **"מ'דרכי האמרי"** (שבת פ"ו מ"י; שבת

סז: תוספתא שבת פ"ח), אף-על-פי שהוא מאמין בהשם-יתברך, אפלו מי שיש לו אמונה גדולה.

כי ה'מנהיגות' עקרה בבחינת 'רחמים', ועקר ה'רחמים' בהסרת עכו"ם, אפלו שמץ עכו"ם.

ואפלו כשהוא אומר: "צבי הפסיקו" (סנהדרין סה:), אין לו רחמנות בשלמות. עד שיפשפש עצמו שלא ישאר אצלו 'אמונות' שאין צריך להאמין, ושיהיה 'תמים עם ה' אלקיו" (דברים יח, יג).

נט.

(ח"א נה,ו)

הַהֲנַהֲגוֹת וְאִמוּנוֹת־בּוֹזְבוֹת, הֵם בְּחִינַת "דְּרָכֵי הָאֱמוּרִי" (שַׁבָּת פ"ו מ"י;

שַׁבָּת סז: תוספתא שַׁבָּת פ"ח) - כִּי "פְּתֵי יֵאֱמִין לְכָל דְּבַר" (מְשַׁלֵּי יד, טו).

וְזֶהוּ בְּחִינַת 'אַרְז', בְּחִינַת (עמוס ב, ט): "וְאֲנֹכִי הַשְׁמַדְתִּי אֶת הָאֱמוּרִי אֲשֶׁר כָּנְבָה אַרְזִים גְּבָהוּ". וְהַגְּבוּהַיִּקוּמָה, עַל־פִּי־הָרֹב הֵן כְּפִסְלִים וְכו'.

וְזֶה בְּחִינַת "דְּרָכֵי אֱמוּרִי", שְׂאִין לָהֶם שׁוֹם שִׁכָּל - מִחֲמַת "כִּי כָנְבָה אַרְזִים גְּבָהוּ", הֵם מְאֱמִינִים 'אִמוּנוֹת רַבּוֹת כְּזָבוֹת'.

"וְיָחִי בָהֶם" (ויקרא יח, ה)

וְלֹא שְׂיִמּוֹת בָּהֶם. (יומא פה:)

ל.

(ח"א מד)

גַּם מִחֲכָמוֹת שֵׁישׁ בְּעִבּוֹדַת־הַשֵּׁם בְּעֶצְמוֹ, צָרִיךְ לְהִרְחִיק מְאֹד.

כִּי כָל אֵלּוּ הַחֲכָמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, שֵׁישׁ לְהִנְכַנְסִין וּמִתְחִילִין קֶצֶת בְּעִבּוֹדַת־הַשֵּׁם, אֵינָם חֲכָמוֹת כְּלָל, וְהֵם רַק דְּמִיוֹנוֹת וּשְׁטוּתִים וּבְלִבּוֹלִים גְּדוֹלִים.

וְאֵלּוּ הַחֲכָמוֹת, מְפִילִין מְאֹד אֶת הָאָדָם מִעִבּוֹדַת־הַשֵּׁם, דְּהֵינּוּ: מַה שְּׁחוֹשֵׁב וְחוֹקֵר וּמְדַקְדֵּק בִּיּוֹתֵר, אִם הוּא יוֹצֵא כְּרֵאוֹי בְּמַה שְּׁעוֹשֶׂה.

כִּי בְּשִׁרְיָוֹדֵם, אִי־אֶפְשָׁר לוֹ שְׂיִצֵּא יְדֵי־חֻבְתּוֹ בְּשִׁלְמוֹת, "וְאִין הַקְדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא בָּא בְּטְרוּנְיָא" וְכו' (עִבּוּד־זֶרָה ג), "וְלֹא נִתְּנָה תּוֹרָה לְמַלְאכֵי־הַשְּׁרֵת" (קְדוּשִׁין נד).

וְעַל אֵלּוּ הַמְדַקְדָּקִים וּמְחַמְרִים בְּחֲמֻרוֹת־יִתְרוֹת' - עָלֵיהֶם נֶאֱמָר (ויקרא יח, ה): "וְיָחִי בָהֶם", "וְלֹא שְׂיִמּוֹת בָּהֶם" (יומא פה:).

כִּי אִין לָהֶם שׁוֹם 'חִיּוֹת' כְּלָל, וְתָמִיד הֵם בְּמִרְה־שְׁחָרָה, מִחֲמַת שְׁנִדְמָה לָהֶם שְׂאִינָם יוֹצְאִים יְדֵי־חֻבְתָּם בְּהַמְצוּוֹת שְׁעוֹשִׂין, וְאִין לָהֶם שׁוֹם חִיּוֹת מִשׁוֹם מְצוּהָ, מִחֲמַת הַדְּקוּדוּקִים וְהַמִּרְה־שְׁחָרוֹת שְׁלָהֶם. (ועֵינּוּ עוֹד בְּשִׁיחּוֹת־הַר"ן רלח, בְּעֵינֵי הַחֲמֻרוֹת־יִתְרוֹת).

"אִישׁ אִישׁ אֵל כָּל שְׂאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגִלּוֹת עֲרוּהָ; וְאֵל אִשְׁתְּ עַמִּיתְךָ לֹא תִתֵּן שְׂכָבְתְּךָ לְזָרַע לְטַמְאָה בָּהּ" (ויקרא יח, ו-כ)
עֲנִינֵי 'אִסּוּרֵי עֲרִיוֹת', 'תְּאֻוֹת־נְאוּף', 'אִשְׁת־אִישׁ', 'הִרְהוּרִים', וְתַקּוּנָם וְכו'.

לא.

(ח"א ז, ד-בסוף)

וְדַע: שְׁעַל־יְדֵי 'מְצוֹת צִיצִית', הָאָדָם נִצּוֹל מִ'עֲצַת הַנְּחָשׁ, מִ'נְשׂוֹאִין שֶׁל רָשָׁע, מִבְּחִינַת 'נְאוּף'.

כִּי 'צִיצִית' שְׁמִירָה לְנְאוּף, כַּמּוּבָא בְּתַקּוּנִים' (תַּקּוּנֵי־זֶהַר לז). וְעַקֵּר הַ'נְאוּף' תְּלוּי בְּ'עֵינִים' וְכו', וְ'שְׁמִירַת צִיצִית' שֶׁהוּא בְּחִינַת 'עֵינִים', הוּא שְׁמִירָה מִ'עֲצַת הַנְּחָשׁ'. וְיָכוֹל לְקַבֵּל הַ'עֲצוֹת' מִ'צְדִיק, שֶׁהוּא "כֹּלֵה זָרַע אָמֵת" (יְרֵמְיָה ב, כא).

וְזֶהוּ (רוֹת ג, ט): "וּפְרִשְׁתָּ כְּנָפֶיךָ עַל אֲמֹתֶיךָ" - כִּי 'צִיצִית דְּקָדְשָׁה, שֶׁהֵם "פְּנֵי מְצוּהָ" (זֶהַר צו לג. תַּקּוּנֵי־זֶהַר קמב), הוּא 'שְׁמִירַת־הַבְּרִית, וְהוּא בְּחִינַת 'זְוֹנֵי־דְּקָדְשָׁה'.

נְאוּף' וְכוּ' - אָמַר אַחֲרֵי־כֵן עַל מַלְכוּת רוּסְיָה: "בְּעֶצֶם
לְשׁוֹן רוּסְיָה, מִנַּח פֶּבֶר 'פְּגַם־הֶבְרִית'"! - "אֵין לְשׁוֹן
רוּסְיָה לִיגֵט 'פְּגַם־הֶבְרִית'".

לד.

(ח"א כז, ח)

בְּזָה שְׁנַכְנַס בּוֹ רֹחַ־שְׁטוּת, הֵינּוּ ה'הֲרַהוּרֵי־
זְנוּת, וְהוּא מְשַׁבֵּר תְּאֻתּוֹ - בְּזָה הוּא
מַפִּיק וּמוֹצִיא 'נִיצוּצֵי הַקִּדְשָׁה' שֶׁל 'פְּגַם־
הֶבְרִית' - כִּי זֶה הוּא בְּחִינַת 'תְּשׁוּבַת־
הַמֶּשְׁקָל'.

לה.

(ח"א לו, א-ב)

זָהוּ כָּל־ל: שְׁכָל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל קֹדֶם שֵׁישׁ
לָהּ הַתְּגַלּוּת בַּתּוֹרָה וּבַעֲבוּרָהּ, מְנַסִּין
וּמְצַרְפִּים הַנֶּפֶשׁ, בְּגַלּוּת שֶׁל 'שְׁבַע־יָמֵי־לְשׁוֹן',
בַּתְּאֻוֹתֵיהֶן.

כִּי הַקְּלִפָּה קֹדְמָה לַפְּרִי, וּמִי שְׂרוּצָה לְאָכַל
הַפְּרִי, צָרִיךְ לְשַׁבֵּר מִקֹּדֶם הַקְּלִפָּה. לְכֵן
קֹדֶם ה'הַתְּגַלּוּת, מְכַרַח הַנֶּפֶשׁ לְבּוֹא ב'גַּלּוּת',
הֵינּוּ ב'מִדּוֹתֵיהֶם' - בְּדֵי לְשַׁבֵּר, וְלְבּוֹא אַחֲרֵי־
כֵן ל'הַתְּגַלּוּת'.

וְדַע: שְׁכָל־לּוֹת שֶׁל שְׁבַע־יָמֵי־לְשׁוֹן, שֶׁל
מִדּוֹתֵיהֶן הֲרַעוּת הַכֹּל, הִיא 'תְּאֻוֹת־
נְאוּף'. וְהוּא 'תְּקוּוֹת־הַכֹּלִי' - מִי שֶׁמְשַׁבֵּר
ה'תְּאֻוֹה הַזֶּה, אָזִי בָקַל יָכוֹל לְשַׁבֵּר כָּל
הַתְּאֻוֹת.

לו.

(ח"א לו, ג-ד)

תְּקוּוֹן שֶׁל 'הֲרַהוּרֵי־זְנוּת' שְׁבֵא לְאָדָם:
שֵׁיאֵמַר "שְׁמַע" ו"בְּרוּךְ שֵׁם".

כִּי 'תְּאֻוֹת־נְאוּף' בָּאָה מ'עֲכִירַת דָּמִים, הֵינּוּ
מ'טְחוּל', 'לִילִית', 'שְׁפָחָה בִישָׂא', 'אִמָּא
דְּעַרְב־רַב', 'מַלְכוּת־הֲרַשְׁעָה'. וּמַלְכוּת־אֲ-

לב.

(ח"א יא, ג)

'כְּבוֹד' בְּשִׁלְמוֹת אֵינּוּ, כִּי־אֵם עַל־יְדֵי
וְאֵ"ו' שֵׁימְשִׁיךְ לְתוֹכָהּ, כִּי "כָּל
מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵ"ו, הוּא מוֹסִיף" (פְּסָחִים ה.).
הֵינּוּ בְּחִינַת "תּוֹסְפוֹת־קִדְשָׁה", 'שְׁמִירַת־
הֶבְרִית'.

כְּמֹאֲמַר חַז"ל (וַיִּקְרָא־רַבָּה כד, ו): "כָּל מְקוֹם
שֶׁאֲתָה מוֹצֵא גֵדֵר עֲרוּהָ, אֲתָה
מוֹצֵא קִדְשָׁה" - כִּי זֶה תְּלוּי בְּזָה, 'גְּאוּת'
וְנְאוּף, כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ חַז"ל (סוֹטָה ד:) עַל פְּסוּק
(מִשְׁלֵי ו, כו): "וְאֲשַׁת־אִישׁ נֶפֶשׁ יִקְרָה תְּצוּד",
וְכוּ'.

לג.

(ח"א יט, ג)

ה'רַע־הַכּוֹלִל' שְׁכָל הֲרַעוּת שֶׁל 'שְׁבַע־יָמֵי־
לְשׁוֹן' כָּלוּלִין בּוֹ, דְּהֵינּוּ
'תְּבַעֲרַת הַמְּדוּרָה שֶׁל תְּאֻוֹת־נְאוּף, בְּחִינַת
(זֶהר וַיִּקְהַל רג): "מְדוּרָה שֶׁל שְׁבַע־יָמֵי כּוֹכְבִין" -
נּוֹפֵל וְנִתְבַטֵּל וְאֵין לוֹ שְׁלִיטָה עַל־יְדֵי לְשׁוֹן־
הַקִּדְש'.

כִּי ב'לְשׁוֹן־הַקִּדְש' תְּלוּי 'תְּקוּוֹת־הֶבְרִית',
הֵינּוּ 'תְּקוּוֹת־הֶבְרִית' ו'שִׁלְמוֹת לְשׁוֹן־
הַקִּדְש' הֵם תְּלוּיִים זֶה בְּזָה.

וְעַל־שֵׁם־זֶה נִקְרָא 'לְשׁוֹן־הַקִּדְש' - כִּי
"כָּל מְקוֹם שֶׁאֲתָה מוֹצֵא גֵדֵר
עֲרוּהָ, אֲתָה מוֹצֵא קִדְשָׁה" (וַיִּקְרָא־רַבָּה כד, ו).

[לְקוּטֵי־עֲצוּת, דְּבוּר ג: עַל־יְדֵי 'שִׁלְמוֹת לְשׁוֹן־הַקִּדְש',
דְּהֵינּוּ 'קִדְשַׁת הַדְּבוּר' - שְׁמֵרְבָּה לְדַבֵּר דְּבוּרֵי תּוֹרָה, וּתְפִלָּה,
וּתְחִנּוֹת וּבְקִשּׁוֹת וְשִׁיחוֹת בֵּינּוּ לְבִין קוּנּוּ. וְנִזְקָר מ'דְּבוּרִים
פְּגוּמִים, שֶׁהֵם 'לְשׁוֹן־הֲרַע' ו'שְׁקָרִים' וְכוּ' - עַל־יְדֵי־זֶה
זוֹכִין ל'תְּקוּוֹת־הֶבְרִית'. וְכֵן לְהַפְּדָה: עַל־יְדֵי 'תְּקוּוֹת־הֶבְרִית',
זוֹכִין ל'שִׁלְמוֹת לְשׁוֹן־הַקִּדְש'].]

[שִׁיח־שׂוּפֵי־קִדְש ח"ו ל: כְּשֶׁאֵמַר רַבֵּנוּ תּוֹרָה י"ט
מַעֲגִין הַשְּׁבַע־יָמֵי לְשׁוֹן וּכְלָלוֹת תְּאֻוֹתֵיהֶן שֶׁהִיא 'תְּאֻוֹת־

לח.

(ח"א לח, ו)

וְזֶה שְׁאָמְרוּ רַז"ל (תענית ז:): "מי שיש בו עזות, בידוע שנכשל באשת-איש" - כי "קין עמד על תאומו של הבל" (בראשית-רבה כב, ז; פרקי-דרבנא ליעזר פכ"א). [וקין היה לו עזות, הפך הבושה - כמבאר שם בהתורה].

לט.

(ח"א מג)

דע: כי ה'דבורים' של רשע ברדעתו, מולידים 'נאוף' בהשומע וכו'. וכשרשע מדבר ומוציא מפיו הבלים, מוליד אורים ארסיים של נאוף, והשומע ממנו הדבורים, ונושם נשימות, מכניס בגופו אלו האורים.

מ.

(ח"א נ)

חולאת שקורין 'ברעכעניש' רחמנא-לצלן, ששובר עצמות של אדם - זה מחמת קלקול המח שבעצמות, בחינת "מיין מסאבין, מיין מריין" (זהר שמות ו. נשא קכה. תקוני-זהר פ.). - שבא החולאת הזאת מחמת תאוות-נאוף.

מא.

(ח"א ס, ג - על-פי קצור לקוטי-מוהר"ן)

על-ידי 'תאוות-נאוף' ו"הבל היפי" (משלי ל, ל) - נפסקת הנשימה שהיא עקר חיות האדם, ועל-ידי-זה נתיבשין ילחות הגוף, ונתקלקל התבוננות המח והשכל.

ועל-כך כל המשגעים נעשין על-ידי 'נאוף' בידוע. וכן שאר בני-אדם שאינם משגעים, אבל יש בהם חסרון ובלבול הדעת הרבה - הכל בא על-ידי 'נאוף',

דשמיא' הוא בבחינת 'גבירתא', "אשה יראת ה'" (משלי לא, ל), וכו'.

וכשקבל עליו על מלכות שמים' באלו הפסוקים - כולל נשמתו ב"ב שבטי יה.

כי "בשני פסוקים אלו, יש י"ב תבות, נגד י"ב שבטי יה; ומ"ט אותיות, כנגד מ"ט אותיות שבשמות שבטי יה" (מגלה-עמקות, תחלת פרשת שמות).

ומפריש נשמתו מ'נשמת ערב-רב', הבאים מ"אשה-זונה" (ויקרא כא, ז), "שפחה בישא" (תקוני-זהר נב. קמ. תקוני-זהר-חדש; ועוד).

וכל-זה כשיש לו לאדם הרהור באקראי בעלמא - אזי די לו באמירת שני פסוקים הנ"ל. אבל אם הוא חסוש-שלום רגיל בהרהור של התאוה הכללית - אזי צריך גם-כן להוריד דמעות בשעת קבלת מלכות שמים' וכו'.

לז.

(ח"א לו, בסוף)

כשפסיק הנקדה מהדל"ת של 'אח"ד', וה'נקדה' היא 'אות ברית' - אזי נעשה 'אח"ד' (תקוני-זהר עז:). הינו: כשמכניס בריתו בזונה, הנקראת 'מלכות-הרשעה', הנקרא "אל אחר" (שמות לד, יד).

אבל מי שמקדש עצמו מזאת התאוה, אזי נתקשר ב'מלכות-שמים' הנקרא 'אני' וכו'.

ועקר הנסיון והצרוף שפנסין לאדם, אין מנסין אותו אלא ב'נאוף', שהיא כלולה מ'שבעים-אמות', שהיא כלולה מסוד 'אח"ד', "אל אחר".

שְׁמִינֵשׁ לַחֹת וּשְׁמָנִים שְׁבַגּוּף, וְעַל־יְדֵי־זָה
נִתְקַלְקַל ה'שְׁכָל'.

מב.

(ח"א סט)

וְדַע: שְׁעַל־יְדֵי־זָה שְׁגִזֹּל אֶת חֵבְרוֹ - הוּא
בָּא לְהַרְהוּרִים. כִּי בּוֹדָאֵי הוּא
מִתְדַבֵּק וְנִכְסֵף לְאִשֶׁת חֵבְרוֹ שְׁגִזֹּלוֹ, עַל־יְדֵי
הַמְמוֹן שְׁנָטַל מִמֶּנּוּ, שֶׁהוּא אֹר נִפְשָׁה. וְכֵן
הִיא מְהַרְהֵרֵת אַחֲרָיו, עַל־יְדֵי שְׁמֵשֶׁךְ אוֹתָהּ
אֵלָיו, עַל־יְדֵי שְׁמֵשֶׁךְ לְעִצְמוֹ אֹר נִפְשָׁה.

וְעַל־כֵּן אָמְרוּ רַז"ל (סנהדרין פא.): "הַיּוֹרֵד
לְאִמְנוֹת חֵבְרוֹ, כְּאֵלּוֹ בָּא עַל
אִשֶׁת־אִישׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל יח, ו): 'וְאֵת אִשֶׁת
רַעְהוּ לֹא טָמֵא וְכוּ'" - כִּי הוּא בָּא וּמְטַמֵּא
מִמֶּשׁ 'אִשֶׁת רַעְהוּ', עַל־יְדֵי ה'גִּזְלָה'.

מג.

(ח"א עב)

ה'רוּחַ־שְׁטוֹת' שֶׁל רַב הָעוֹלָם, הוּא
'שְׁטוֹת' מִמֶּשׁ, אֲוִיל פְּתִי
וּמְשַׁע וְכוּ'.

כִּי זֶה טָבַע וּסְגֻלַּת שֶׁל הַיְצִרִין־הַרְעִים
הַמְזֻהָמִים: כָּל מָה שְׁרוּצִים לְהַתְגַּבֵּר עַל
אֵלּוֹ הַמְּחַשְׁבוֹת, יוֹתֵר וְיוֹתֵר הֵם מִתְגַּבְּרִים
וְכוּ'. וּבָזָה יָכוֹל כָּל אָדָם לְהִבִּין שֶׁהוּא שְׁטוֹת
וְשַׁעוֹן גָּדוֹל, וְהוּא רַק מ'עֵבִירֵת־הַדְּמִים',
מְעֵבִירֵת וּבִלְבוֹל הַמֶּח וְכוּ'.

כֵּן אֵלּוֹ ה'הַרְהוּרֵי־זָנוֹת' שֵׁישׁ לְרַב הָעוֹלָם,
בְּפָרֵט כְּשֶׁרוֹאֶה בְּעֵינָיו, כְּגוֹן בַּעַת
שְׁנֹזְדֵמֶן לְפָנָיו אִשָּׁה, וּכְשֶׁהוּא רוֹצֵה לְהִיּוֹת
אִישׁ כָּשֶׁר, וְאֵינּוּ רוֹצֵה אֵלּוֹ הַהַרְהוּרִים, וְאִזִּי
מְנַעֵנֵעַ רֹאשׁוֹ, וְרוֹצֵה לְסַלֵּק הַמְּחַשְׁבוֹת אֵלּוֹ
מִמֶּנּוּ, וְיוֹתֵר וְיוֹתֵר הֵם מִתְגַּבְּרִים עָלָיו.

וּבִאֲמַת: מִי שֵׁישׁ לוֹ דַּעַה, הוּא אֲצִלּוֹ
שְׁטוֹת גָּדוֹל, וְאֵינּוּ נִחָשׁב אֲצִלּוֹ
אֲפִלּוֹ לְשׁוּם מַעֲלָה, מָה שֵׁאֵינּוּ נוֹפֵל עָלָיו
הַרְהוּר מְזָה, וְאֵינּוּ צָרִיךְ כָּלֵל לְזָרֵק וּלְנַעֲנֵעַ
רֹאשׁוֹ כָּלֵל. וּכְמוֹ ש'הַרְהוּרֵי עֲבוּדֵה־זָרָה' הֵם
שְׁטוֹת נְגִלָּה לְכָל הָעוֹלָם, כֵּן אֵלּוֹ ה'הַרְהוּרֵי־
זָנוֹת' הֵם שְׁטוֹת וְשַׁעוֹן.

עַל־כֵּן עֵקֶר הַתְּקֵנָה: מִי שֶׁכָּבַד נִלְכַּד בְּזָה,
וַיֵּשׁ לוֹ אֵלּוֹ הַמְּחַשְׁבוֹת, הֵן
'הַרְהוּרֵי־זָנוֹת', הֵן 'הַרְהוּרֵי עֲבוּדֵה־זָרָה חֹסֵי'
וְשִׁלּוּם.

אֵין לוֹ תְּקֵנָה: רַק שִׁיקְדֵשׁ וַיִּטְהַר גּוֹפּוֹ, כִּדִּי
שִׁיזְדַּבֵּךְ וַיִּטְהַר דְּמִיו; וַיִּלְךְ אֲצֵל 'חֹכֵם־
הָאֲמַת', וַיּוֹרֶה לוֹ דְּרָכֵי הַתְּשׁוּבָה, דְּרָכֵי
הַחֲכָמָה, עֲצוֹת נְכוֹנוֹת עַל כָּל דְּבָר - אִז "יִכְנַע
לְבָבוֹ הָעֵרֶל" (על־פי וַיִּקְרָא כו, מא), "וַיֵּשֶׁב וַרְפָּא
לוֹ" (ישעיה נ, י).

אֲבָל כְּלִיזְמָן שְׁעֵדִין לֹא נִתְקַדֵּשׁ וְנִטְהַר
גּוֹפּוֹ: אֵין שׁוּם תְּקֵנָה מָה שֶׁמִּתְגַּבֵּר
וּמִתְאַמֵּץ, וַיֵּשׁ לוֹ יִסּוּרִים גָּדוֹלִים לְסַלֵּק
הַמְּחַשְׁבָּה - כִּי יוֹתֵר וְיוֹתֵר הֵם מִתְגַּבְּרִים
כַּנ"ל.

וְצָרִיךְ שְׁלֹא לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם כָּלֵל, וְשִׁלֵּא
יִכְפַּת לָהּ מָה שֶׁעוֹמְדִים לְפָנָיו, וְרַק
יַעֲשֶׂה אֶת שְׁלֹו בְּמָה שֶׁהוּא עוֹסֵק - בְּתוֹרָה אוֹ
תְּפִלָּה אוֹ מִשְׁאֵי־וּמְתָן - וְלֹא יִשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם
כָּלֵל.

אִךְ זֶה עֲצָה לְפִי שְׁעָה, כְּלִיזְמָן שְׁלֵא
נִתְקַדֵּשׁ גּוֹפּוֹ עֵדִין. וְהָעֵקֶר לְקַדֵּשׁ
וּלְטַהַר עִצְמוֹ כַּנ"ל, וַיִּלְךְ לְחֹכֵם, וַיִּתֵּן לוֹ
'עֲצָה נְכוֹנָה' עַל כָּל דְּבָר כַּנ"ל.

מד.

(ח"א עט)

על-ידי שזוכין לראות 'שפלותו' באמת - אין שום אדם יכול להוציאו ולדחותו ממקומו, דהינו לקפח פרנסתו חס' ושלום. כי מאחר שהוא ענו ושפל באמת, הוא בבחינת 'אין', ואינו תחת המקום כלל, על-כן בודאי אין יכולין לדחותו ממקומו.

וזה שאמרו רז"ל (סנהדרין פא.): "כל היורד לאמנות חברו, כאלו בא על אשת-איש" וכו' - כי מאחר שיורד לאמנות חברו, ורוצה לדחות חברו ממקומו ומפרנסתו, נמצא שהוא רוצה לפגם בחינת 'שפלות', בחינת: "שבו איש תחתיו".

ועל כן הוא "כאלו בא על אשת-איש" - כי 'אש"ת', ראשי-תבות (שמות טז, כט): "ש'בו איש ת'חתיו".

הינו: שפוגם בבחינת 'ענוה' ושפלות, שהוא בחינת: "שבו איש תחתיו" (כמבאר שם בהתורה), שעל-ידי-זה (שם): "אל יצא איש ממקומו".

מה.

(ח"א קבח)

איתא בגמרא (יומא סט): לענין ה'יצר-הרע דעברה, דהינו: של 'תאות-המשגל': "כחלינהו לעינה ושקוהו". נמצא: שאף-על-פי שסמו את עיני ה'יצר-הרע של נאוף, אף-על-פי-כן נשאר.

וזה בחינת מה שנמצא לפעמים באנשים ה'בשרים קצת, שמתמת שנוגע יראת-השם בלבו - הוא משפיל עיניו ואינו מסתכל בנשים, ואף-על-פי-כן הוא גונב את העין בלא-חר-יד, ומסתכל מן-הצד.

והוא בחינת: "כחלינהו לעינה דיצרא" - ש'מסמא עיני היצר-הרע - שרוצה להסתכל, והוא מסמא עיניו על-ידי שמונע עצמו מלהסתכל, ואף-על-פי-כן נשאר היצר-הרע, כי מסתכל מן-הצד בלא-חר-יד.

מו.

(ח"א קל)

על-ידי 'ענוה', נצול מ'נאוף', וזוכה ל'שמירת-הברית', כמו שאמרו רז"ל (סוטה ד): "כל המתגאה, לסוף נכשל באשת-איש".

וזה שאמרו רז"ל (סנהדרין יט): "תקפו של יוסף, ענותנותו של בעז. תקפו של בעז, ענותנותו של פלטי בן ליש" - כי הוא תלוי ב'ענוה' - כי על-ידי 'ענוה' נצול מ'פגם-הברית'.

וזה שאמרו (סכה נב.): "כל הגדול מחברו" - שיש לו 'גדלות'. "יצרו גדול ממנו" - שמתגבר עליו ה'יצר-הרע' ב'תאות-נאוף' - כי זה עקר ה'יצר-הרע', כמובא בזהר (ויקרא טו): "עקרא דיצרא בישא לגלאה עריין".

מז.

(ח"א קלד)

עבודה גדולה לומר תורה אפלו ליחיד, כל-שכן לרבים.

כי צריך לזהר מאד: שלא יאמר דבר שאינו ראוי לשכל המקבל. כי הוא בחינת 'נאוף' - "שמשליך טפי השכל באתר דלא אצטריך" (תקוני-זהר ל:). ונקרא 'לבטלה' - כי אינו מוליד אצלו כלום.

ולפעמים נקרא 'נאוף' ממש - שמוליד ומוציא פסול ופגום - הינו: שהמקבל עושה על-ידי-זה דבר שאינו צריך

אנפין' של ה'קלפה', שהם 'פנים ארפים',
ועל-כן בכל צד שיפנה, תזדמן לו.

ודע: שיצדקה, הוא 'סגלה גדולה'
ומועלת מאד להנצל מ'הרהורי-
נאוף' שהם 'אבי אבות הטמאה', בחינת
'טמאת מת'.

אך אף-על-פי-כן אסור לסמוך על-זה,
ולחיות מערב עם הנשים ולהרבות
שיחה עמהם חסוֹשֶׁלום, רק שאינו מזיק לו
ב'ל-כף' - מה שהוא מכרח אין מזיק לו וכו'.

נא.

(ח"א רנג)

דע: ש'מעוט-שנה' ממעט 'תאות-נאוף'.
כי יש 'אש' באדם מתחלת התולדה,
שמזה בוערין באדם כל התבערות של כל
התאות וכו', ועל-ידי 'מעוט-שנה' - ה'אש'
הזה נחלש ואין לו כח לבער. אך שמזיק
להמח 'מעוט שנה'.

וכן 'רבווי-שנה', כשהאדם מכריח עצמו
לישן הרבה - גם זה מחליש וממעט
ה'אש' הנ"ל, וגם זה מזיק להמח. - רק
כשהאדם ישן במדה פראוי, אזי 'תאות-
המשגל' בתקפה וכחה, כי לא נחלש האש
הנ"ל.

(הערות מוהרנ"ת בתוך התורה: כפי שהבנתי משיחתו
- הכונה: שאין מועיל שום עצה למעט 'תאות-נאוף' על-
ידי איזה תחבולה - כי מזיק להמח. כי היה אפשר
להחליש התאנה על-ידי 'מעוט-שנה' או 'רבווי-שנה', אבל
שניהם מזיקים להמח, על-כן אין חכמה ואין עצה פגוד
זה - רק להתחזק להיות "גבור לכבש את יצרו" (אבות פ"ד
מ"א) - והשם יעזר לו לסלק 'תאנה זאת' מאתו).

נב.

(ח"ב א, ד - על-פי 'קצור לקוטי-מוהר"ן')

כשהתינוק יונק מאשה-חצופה, אז
מתגבר בו חסוֹשֶׁלום 'תאות'

לו לפי מדרגתו. ועל-כן על-ידי שאומר
'תורה', יוכל חסוֹשֶׁלום להתגבר עליו היצר
ב'תאות-נאוף'.

ועל-כן צריך לזהר מאד כשאומר תורה
ברבים: שדבוריו יתחלקו, שלא
ישמע כל-אחד, ביי-אם מה שצריך לו, לא
יותר וכו', וצריך להשמר ולפלאם דבוריו.

מח.

(ח"א קלה)

עקר ה'התקשרות' הוא 'אהבה', שיאהב
את הצדיק אהבה שלמה וכו'.
ואהבתו את הצדיק, יהיה יותר מאהבת
נשים, כמו שכתוב (שמואל-ב א, כו): "נפלאתה
אהבתך לי מאהבת נשים".

מט.

(ח"א קפא)

כשמתקשרים בקשר איזה אנשים על
איש אחד, אפלו הוא
חשוב יותר מהם - יכולים להפילו. ועקר
ה'נפלה': שנופל ל'תאות-נאוף' השם-יצילנו.
כי נתקבצים 'חלקי הכבוד' שיש לכל-אחד
מהם, ועל-ידי-זה נתבטל 'חלק כבוד'
שלו, ונופל על-ידם וכו'.

אם לא שזה האיש שחולקין עליו הוא
גדול במעלה מאד וכו'.

נ.

(ח"א רמב)

דע: "שיש בחינת 'אריף-אנפין' בקלפה"
(עץ-חיים, שער-הקלפות פ"ג), ומי שפוגע
באשה מבחינה זו, קשה לו להנצל מ'הרהור',
ואף אם יעצים עיניו, אף-על-פי-כן בכל צד
שיפנה תזדמן לו, כי היא בחינת 'אריף-

נאוף, שִׁמְפֹסֶדֶת ה'יִרְאֶה' מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְכֵן לְהַפּוֹךְ בְּשִׁינֹק מ'אֲשֶׁה-כְּשֶׁרָה', אֵין לוֹ 'חֲמִימוֹת' לְתַאֲוֶה זֹאת, רַק מְעַט הַמְכָרַח לְמִצּוֹת הַבוֹרֵא יִתְבָּרַךְ.

ועל-ידי שִׁמְכַנְיֵעִין זֹאת הַתַּאֲוֶה - נַעֲשֶׂה בְּחִינַת 'תְּפִלִּין', מְחִיךְ, בְּחִינַת 'חֹתֶם-דְּקֶדְשָׁה' וְכוּ' - כִּי עֵקֶר 'תְּקוּן-הַמְּחִיךְ', עַל-יְדֵי 'שְׁבִירַת תַּאֲוֹת-נְאוֹף'.

כי עֵקֶר ה'מַח' שֶׁהוּא כְּמוֹ 'נֵר דּוֹלֵק', הוּא עַל-יְדֵי 'לְחֹת וְשִׁמְנוּנִית הַגּוֹף' שֶׁעוֹלִין לְהַמַּח, וְנַעֲשִׂין 'שְׁמָנִים' אֶל הַמַּח.

על-כֵּן עַל-יְדֵי שִׁמְכַנְיֵעִין 'תַּאֲוֹת וְשִׁמְנוּנִית נְאוֹף', וְאֵין יוֹצֵאִין לְחֹת וְשִׁמְנוּנִית הַגּוֹף לְחוּץ - עַל-יְדֵי-זֶה עוֹלִין ה'לְחֹת' אֶל ה'מַח', וְנַעֲשֶׂה 'שְׁמָנִים' שֶׁזֶה עֵקֶר ה'מְחִיךְ' - בְּחִינַת 'תְּפִלִּין' - כִּי 'תְּפִלִּין' הֵם ה'תְּנוּצָצוֹת הַמְּחִיךְ'.

נה.

(ח"ב ה, ח - על-פי 'קצור לקוטי-מוהר"ן')

על-ידי 'שְׁבִירַת תַּאֲוֹת-נְאוֹף', זוֹכִין לְדְבוּרִים-כְּשֵׁרִים לְהַחֲיוֹת וּלְהַשִּׁיב בָּהֶם אֶת הַנְּשִׁמוֹת שֶׁנִּפְלוּ, שֶׁצְרִיכִין לְהַחֲיוֹתָם וּלְהַשִּׁיבָם בְּכֹל מִינֵי מְטַעְמִים הַמְּשִׁיבִין אֶת הַנֶּפֶשׁ.

נו.

(ח"ב ה, ט - על-פי 'קצור לקוטי-מוהר"ן')

על-ידי שֶׁמְשַׁבְּרִין 'הַרְהוּרֵי-נְאוֹף', וְזוֹכִין לְתְּקוּן-הַמְּחִיךְ - זוֹכִין ל'"חֲלוּם עַל-יְדֵי מַלְאָךְ" (בְּרִכּוֹת נה:); וְאֵז הוּא נִקְרָא 'אָדָם'.

וכן לְהַפּוֹךְ כְּשֵׁאִין הַמְּחִיךְ זָכִים, אֵז ה'"חֲלוּם עַל-יְדֵי שֵׁד" חֲסִדוֹשְׁלוּם (שם) - וְאֵז הוּא נִדְמָה כְּבִהְמָה.

נד.

(ח"ב ה, ב"ג)

על-ידי שֶׁנִּתְקַלְקַל ה'רְחֻמְנוּת' וְנַעֲשֶׂה 'אֲכֻזָּרוֹת' - נִפְגָּם וְנִקְטָן ה'דַּעַת',

נג.

(ח"ב א, י)

יש 'שֶׁלֶשׁ' עֲבוֹדוֹת דְּסִטְרָא-אַחְרָא, שֶׁמְפֹסֶדִין 'עֲבוֹדוֹת הַתְּפִלָּה' - וְהֵם 'שֶׁלֶשׁ מְדוֹת': (א) שֶׁלֹּא לְבִזּוֹת שׁוּם אָדָם, בְּחִינַת 'שְׁפִיכוֹת-דְּמִים'. (ב) עֲבוֹדַת-זָרָה, וְאִפִּילוּ 'קִלְקוּל הָאֱמוּנָה' וְכוּ'. (ג) 'שְׁמִירַת-הַבְּרִית' - הֵינוּ: מִי שֵׁאִין שׁוֹמֵר הַבְּרִית כְּרְאוּנִי, בְּחִינַת 'גְּלוּי-עֲרִיזוֹת'.

וצריך לְצֵאת מ'שֶׁלֶשׁ' עֲבוֹדוֹת, 'שֶׁלֶשׁ-מְדוֹת' אֵלוֹ - וְאֵז זוֹכִין לְעֲבוֹדַת-הַתְּפִלָּה - וְאֵז יוֹכִיחַ לְהַתְּרַפְּאוֹת בְּכֹל דְּבַר שֶׁבְּעוֹלָם, אִפְלוּ בְּלַחֵם וּמִים, כַּנ"ל.

נד.

(ח"ב ה, ה"ז)

על-ידי ה'צְאוּה-דְּקֶדְשָׁה', מִתְגַּבְּרִים עַל 'תַּאֲוֹת-נְאוֹף'.

ועל-ידי ה'צְאוּה' שֶׁל ה'מְנַהֲיֵי-הַדּוֹר' שֶׁמִּתְגַּבְּרִים מֵעֲצָמָם עַל הַדּוֹר בְּחֻנָּם, הֵם מְגַבְּרִים 'תַּאֲוֹת-נְאוֹף' בְּעוֹלָם.

בְּבִחִינַת (מְשַׁלֵּי ג, כו): "וְאֲשֶׁת-אִישׁ נִפְשׁ יִקְרָה תְּצוּד" - שֶׁעַל-יְדֵי 'צְאוּה' מִתְגַּבֵּר 'תַּאֲוֹת-נְאוֹף', בְּחִינַת 'חֹתֶם דְּסִטְרָא-אַחְרָא' וְכוּ'.

ולְהַנְצִל מִזֶּה: הוּא עַל-יְדֵי ה'מְגַנְגִּים' שֶׁבְּדוֹר' שֶׁמְגַנְגִּים עֲלֵינוּ וּמְצִילִין אוֹתָנוּ, כִּי הֵם מְכַנְיֵעִין ה'חֹתֶם דְּסִטְרָא-אַחְרָא' שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי ה'צְאוּה' כַּנ"ל.

וְאֵזִי הֵם יוֹנְקִים חֶסֶד וְשָׁלוֹם מִפְּגַם הַדַּעַת' וְכוּ'. וּמִזֶּה בָּא חֶסֶד וְשָׁלוֹם 'תְּאוֹת־נְאוֹף' וְכוּ'.

וְהַתְּקוּן לָזֶה: הוּא הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל־כַּחַ' שֶׁמֵתְפַלֵּל בְּבַחֲנֵת דִּין - שְׁעַל־יְדֵי־זֶה מוֹצִיאֵין מִמֶּנּוּ 'מִימֵי־הַדַּעַת' שֶׁבָּלַע מִן הַקִּדְשָׁה.

נח.

(ח"ב ח, בסוף)

"מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל בְּמָה הָיָה, תִּלְתָּא פְּרָסִי" (פְּרָכוֹת נד:). - זֶה בְּחִינַת קִדְשַׁת הַמַּחֲנֶה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת (דְּבָרִים כג, טו): **"וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קְדוֹשׁ"**.

כִּי עֵקֶר קִדְשַׁת מַחֲנֶה־יִשְׂרָאֵל, הוּא עַל־יְדֵי שְׁמִירָה מִתְּאוֹת־נְאוֹף' - עַל־יְדֵי הַשְּׁלֵשׁ מַחֲנִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲצוֹת פְּרוֹסוֹת' בְּפָנֵי תְּאוֹה זו'.

נט.

(ח"ב טו)

עַל־יְדֵי הַצְּדָקָה, נַעֲשֶׂה בְּחִינַת 'יב"ק', הֵינּוּ: "י'חוד בְּרָכָה קִדְשָׁה" (זהר מִשְׁפָּטִים קטז. פְּנַחַס רטז: תְּקוּנֵי־זֶהר קכח.), וְכוּ'.

וּמַחֲמַת־זֶה נִמְצָאִים 'בַּעֲלֵי־צְדָקָה' שֶׁהֵם 'נוֹאֲפִים', כִּי הֵם יוֹנְקִים מִבְּחִינַת הַיב"ק הַנִּל. וּבְחִינַת הַיב"ק' בְּקִדְשָׁה, הוּא בְּחִינַת 'זוּוֹגִין־דְּקִדְשָׁה', וְאַצְלָם נִתְקַלְקַל זֹאת הַיְנִיקָה, וְנַעֲשֶׂה אֲצָלָם נְאוֹף רַחֲמָנָא־לְצַלָן וְכוּ'.

ס.

(ח"ב יח)

סִפְּנָה גְּדוּלָה לְהִיּוֹת מְפָרְסָם וּלְהַנְהִיג הָעוֹלָם.

לֹא־מַבְעִיא כְּשֵׁאִינוּ רְאוּי כָּלֵל וְלוֹבֵשׁ טְלִית שְׁאִינוּ שְׁלוּ, רַק אֲפָלוּ

עוֹבְדֵי־הַשֵּׁם בְּאַמַּת גְּדוּלַי־הַדּוֹר, יֵשׁ עֲלֵיהֶם סִפְּנוֹת נוֹרְאוֹת בְּהִנְהַגַּת־הָעוֹלָם'.

כִּי בְּהִנְהַגַּת־הָעוֹלָם' וּבְחִדוּשֵׁי־דְאוֹרֵיתָא' שֶׁמִּחֲדָשִׁים - יְכוּלִים לְעַבֵּר מִמֶּשׁ "גִּנְב וְנָאֵף וְרָצַח" (יִרְמְיָה ז, ט; הוֹשֵׁעַ ד, ב), בְּכָל־פְּעַם וּבְכָל־רִגְעַ רַחֲמָנָא־לְצַלָן.

סא.

(ח"ב לב - על־פִי 'קצוֹר לְקוּטֵי־מוֹהַר־ן')

כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל - כְּפִי טְהָרְתוֹ וּקְדָשְׁתוֹ, כֵּן יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת 'מְשִׁיחַ'.

וְצָרִיךְ לְשָׁמֵר עֲצֻמוֹ מְאֹד שֶׁלֹּא יִתְקַלְקַל בְּחִינַת 'מְשִׁיחַ שְׁלוֹ'. וְעֵקֶר הוּא: שֶׁיִּשְׁמֹר עֲצֻמוֹ מִנְאוֹף'. וְצָרִיךְ לְשָׁמֵר עֲצֻמוֹ מְאֹד, אֲפָלוּ מִרִיח־נְאוֹף'.

וְרוּחוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ' - נַעֲשֶׂה "רוּחַ קְנָאָה" (בְּמִדְבָר ה, יד) וְהוֹלִיךְ וּמְקַנָּא בְּכָל מְקוֹם שֶׁיֵּשׁ שָׁם 'פְּגָם נְאוֹף'.

וְאֲפָלוּ בְּמְקוֹם שֶׁאֵין שָׁם 'נְאוֹף גְּמוּר', רַק 'פְּגָם בְּעֵלְמָא', הוּא גַם־כֵּן מְקַנָּא עַל זֶה. כִּי לְגִדּוֹל הַקִּדְשָׁה וְהַטְהָרָה שֶׁל בְּחִינַת 'מְשִׁיחַ', אֵינוּ יְכוּל לְסַבֵּל אֲפָלוּ 'פְּגָם בְּעֵלְמָא' שֶׁל 'נְאוֹף', וְהוּא מְקַנָּא מְאֹד עַל־זֶה רַחֲמָנָא־לְצַלָן.

סב.

(ח"ב עח - רֵאשֵׁי־פְּרָקִים בְּסוּף

הַתּוֹרָה, מִפְּתִילֵי רַבְּנּוּ ז"ל)

"וְאֶת־הַנֵּן" (דְּבָרִים ג, כג). "מִתְּנַת חֲנָם" (רש"י שָׁם; דְּבָרִים־רַבָּה ב, א; ט, ב; תְּנַחוּמָא וְאַתְחַנְנָן ג). 'חֲנָם', 'עֲרִיוֹת'. 'פְּגָם הַדַּעַת'. 'מִשְׁה', 'דַּעַת'. 'פְּרִישוֹת'. "פַּה עֵמֵד עִמְדִי" (דְּבָרִים ה, כז).

סג.

(ח"ב קז)

פַּעַם-אַחַד דָּבַר מֵעַנְיָן מֵאוֹם וְהִרְחַקְתָּ ה'תְּאוּהֶה-הַפְּלִלִית, שְׁהִיא תְּאוּת־נְאוּף'.

עָנָה וְאָמַר: הִנֵּה אֲכִילָה' - עַל-כָּל-פָּנִים נִתְּוֶסֶף לְהָאָדָם כַּח וְחַיּוֹת עַל-יַד-יְזָה. אָבֵל 'זֹאת הַתְּאוּה' - הֵלֵא אֲדַרְבָּא, הִיא מִפְסָדַת וּמְזַקֶּת הַחַיּוֹת מְאֹד, וּמִתְשֶׁשֶׁת כַּחוֹ שֶׁל אָדָם מְאֹד - בְּוֹדָאֵי אֵין צְרִיכִין אוֹתָהּ כָּלֵל, כִּי-אִם בְּשִׁבִיל קִיּוּם הַמִּין לְבַד.

סד.

(שיחות-הר"ן קו)

הַחֲכָמִים שָׂאִין לָהֶם אֲמוּנָה, נִקְרָאִים (פְּתוּבוֹת עז): "בְּעֲלֵי רְאֵתָן". וְכִמּוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י (שם): "שֵׁישׁ לָהֶם שֶׁרֶץ בְּמַחֵם" - הֵינּוּ שֵׁישׁ לָהֶם טְמֵאָה וּכְפִירָה בְּמַחֵם.

וְצְרִיכִין לְהִרְחִיק מֵאֲנָשִׁים אֵלּוּ, אֲפֵלוּ מִשְׁכּוּנָתָם - כִּי 'הַבֵּל פִּיָּהֶם' מְזִיק לְאָדָם כָּשֶׁר, שְׁיִפֵּל לְתְּאוּת־נְאוּף'.

וְזוּוּגָם שֶׁל אֵלּוּ ה'בְּעֲלֵי רְאֵתָן, נֶאֱחָז בְּקַלְפָּה, וְהֵם נוֹאֲפִים, כִּי 'נְאוּף' תִּלְוִי בְּעֵינַיִם' וְכוּ'.

סה.

(שיחות-הר"ן קטו)

עֵקֶר הַנְּסִיּוֹן שֶׁל כָּל אָדָם בְּעוֹלָם-הַזֶּה, הוּא בְּתְּאוּת־נְאוּף'.

וְאֲפֵלוּ תְּאוּת־מְמוֹן, אַף עַל פִּי שְׁהִיא תְּאוּה גְרוּעָה מְאֹד וְכוּ' וְכוּ', וְהִיא 'עֲבוּדָה-זָרָה' מִמָּשׁ (כְּמִבְּאֵר בְּלִקּוּטֵי-מִוְהָר"ן ח"א כג) - אַף-עַל-פִּי-כֵן עֵקֶר הַנְּסִיּוֹן הוּא בְּתְּאוּה הַזֹּאת.

סו.

(שיחות-הר"ן קפד)

בַּה' הַטָּטִם, יְכוּלִים לְהַפִּיר ה'נְאוּף'.

סז.

(שיחות-הר"ן טג)

מִי שֶׁמְהַרְהֵר בְּהִרְהוּרֵי-נְאוּף', הוּא 'שׁוֹטָה'. כִּי הֵלֵא אֲפֵלוּ אִישׁ פֶּשׁוּט שְׁקוֹרִין 'בְּעַל־הַבֵּית', גַּם-כֵּן אֵינּוּ חֹפֵץ שִׁיְהִיָּה נִתְּפָס חֶסֶד-וְשִׁלּוּם בְּעַנְיָן זֶה, אֲפֵלוּ אִם אֵינּוּ 'יֵרָא חֲטָא' כָּלֵל, עַל-כָּל-פָּנִים בְּוֹדָאֵי אֵינּוּ רוֹצֵה שִׁיְהִיָּה לוֹ בְּזִיּוֹן בְּזֵה שִׁיתְּפָסוּ אוֹתוֹ עִם אִשָּׁה אַחֶרֶת. וְאִם-כֵּן לָמָּה לוֹ לְהִרְהֵר וּלְצַעֵר נַפְשׁוֹ בַּחֲנָם!?

וּכְבָר מְבַאֵר (לְקוּטֵי-מִוְהָר"ן ח"ב ג; וְעוּד): "שֶׁהַמַּחֲשָׁבָה בְּיַד הָאָדָם לְהַטוּתָהּ כְּרִצּוֹנָה" וְכוּ'. עֵינִי בְּסַפְרִים הַנִּדְפָּסִים בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת מְזָה וְיַעֲרַב לָךְ לְעַד אִם תִּרְצֶה לְקַבֵּלָם בְּאַמֶּת.

סח.

(חיי-מוהר"ן קמה)

בַּחֲזִירָתָם מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, בְּנִסְיַעְתֶּם מִנְּהַר דִּינְעֶסְטֵר, וְהִכְרַחוּ לְשָׁנֹת מְלַבּוּשֵׁיהֶן, וְנִדְמּוּ כְּדֶרֶךְ הַסּוֹחֲרִים בְּנֵי הַנְּעוּרִים הַנְּהוּגִים עַכְשָׁיו וְכוּ', וּמַחֲמַת-זֶה טָעוּ בָּהֶם כְּמָה אֲנָשִׁים, וְסָבְרוּ בָּהֶם שֶׁהֵם מִהַקְּלִי-עוֹלָם וְכוּ'. וּבְבוֹאוֹ לְאוּמִין הָיָה לָהֶם נְסִיּוֹן וְכוּ'.

וְאִז בְּנִסְיַעְתּוֹ מִשָּׁם בְּזִרְיּוֹת מִיָּד, לְמַד זְכוּת עַל הָעוֹלָם, וְאָמַר: "תִּדְעוּ: שֶׁכָּל דָּרְפָנוּ הוּא, לִידַע שֵׁישׁ נְסִיּוֹנוֹת בְּעוֹלָם, וּבְקַל יְכוּלִין לְכַפֵּשׁ חֶסֶד-וְשִׁלּוּם!"

וְאָמַר: "אִזִּי וְאִבּוּי!" (בְּמִקּוֹם) שֶׁעֲמַד שָׁם הַבְּעַל-עֵגְלָה. הַבֵּינּוּ וְרָאוּ: שֵׁישׁ שָׁם זָנוּת וְנְאוּף גָּדוֹל רַחֲמָנָא-לְצַלְחָן וְכוּ'.

אבל אמר: שבעזרת השם יתברך יהיה

טובה מה שהיה שם, שמעתה לא ימצא שם זנות עוד בבית זה. ואז נתקברה דעתו.

סט.

(חיי-מוהר"ן תקכו)

איש אחד עמד לפניו שהיה עוסק ללמד בספרי-קבלה, ובאמת לא היה ראוי ללמד 'קבלה'. והוכיח אותו: "שלא ילמד 'קבלה'!" - ואמר לו: 'קבל"ה' בגימטריא 'נוא"ף'.

ושמעתי: שהיה מדבר עם איש אחד, שהיה קובל לפניו: "שאין לו לב!" הינו: שאין לו 'התעוררות הלב' לתפלה ועבודה! - השיב לו רבנו ז"ל: שזהו בשביל שלומד 'קבלה' - פי 'נאף אשה חסר לב' (משלי ו, לב) ו'קבל"ה' בגימטריא 'נוא"ף'.

וכל-זה למי שאין ראוי לזה - אבל לכמה אנשים הזהיר בעצמו: "שילמדו קבלה!" - וצריכין להתפלל להשם-יתברך: "שיוליכו בדרך-האמת, אם ללמד 'קבלה', ואם לחדל!"

ע.

(חיי-מוהר"ן תקכט)

פעם-אחת דבר עמי מענין הרחקת 'תאוה-הפללית' שהיא 'תאוות-נאוף', והיה מתלוצץ מאד מתאוה זו בדרך.

ענה ואמר: תמיד קשה אצלי מה שאמרו רז"ל (גדרים כ): "שיהיה דומה בעיניו כאלו כפאו שד!" - מי בופה אותך?! כלומר: שאם ירצה האדם לכבש תאוותו לגמרי, אין מי שיכפה אותו. והבן.

עא.

(ספורי-מעשיות, מעשה יג מ'שבעה בעטלערס' - יום ב, הפעטלער החרט)

אחר-כך ראיתי שהם מלאים 'נאוף' ממש וכו', עד שנעשה כהתר אצלם.

ואמרתי להם: שבשביל זה נתקלקל אצלם הטעם והריח והמראה. כי זה ה'מלך-האכזר' השאיר אצלם 'שלוש פתות עבדים' וכו', וכן הם הכניסו 'נאוף' במדינה, ועל-ידי-זה נתקלקל ה'ריח'.

(ועין במקום-אחר בדברינו (לקוטי מוהר"ן ח"ב לב): "שעל-ידי 'נאוף' נפגם ה'ריח'").

על-כן תראו לתקן המדינה מ'שלוש-עברות' אלו וכו'. ועשו פן, והתחילו לתקן המדינה וכו'.

עב.

(ספר-המדות, עניני 'נאוף')

[א] על-ידי 'שקר', בא ל'נאוף'; ומחזיק ידי 'מרעים' שלא יחזרו בתשובה (אמת לה).

[ב] על-ידי 'שקר', בא לידי 'גלוי-עריזות' ו'שפיכות-דמים'; וגם מכשיל את ה'פשרים', ב'גלוי-עריזות' ו'שפיכות-דמים', ומראה התר מן התורה (אמת ח"ב ד).

[ג] עיר שאין בה 'הכנסת-אורחים', באים לידי 'גלוי-עריזות'. ועל-ידי 'גלוי-עריזות', בא עליהם 'הריגה' (הכנסת-אורחים ב).

[ד] נח לו לאדם שיבא על ספק אשת-איש, ואל ילבין פני חברו ברבים; ואין לו חלק לעולם-הבא (בושה לד).

[ה] מי שמהרהר ב'זנות', גם אשתו באה לידי 'הרהורים'; וכשאשתו מהרהרת, על-ידי-זה הקלפות באין עליה בחלום; ועל-ידי-זה הבנים שלה מתים (בנים כט).

[ו] על־ידי זְנוּת, אין מְגַדְלִים בָּנִים (בָּנִים צח).

[ז] כַּעַם וְזָנוּת שָׁל אִשָּׁה, מְחַרֵּב אֶת הַבַּיִת (בית טז).

[ח] ה'בְּכִיָּה, מְבַטֵּל ה'הֲרוּי־זָנוּת' (בְּכִיָּה ח"ב ב).

[ט] מי שֵׁישׁ בּוֹ זָנוּת, לְסוּף נִכְשָׁל בְּאִשְׁתּוֹ אִישׁ; וְהוּא פְּעוּבָד עֲבוּדָה־זָרָה; וְכֹאֵלוּ כּוֹפֵר בְּעַקְר; וְכֹאֵלוּ בָּא עַל עֲרִיזַת פֶּלֶם; וְכוּ'. (צָנוּה כח).

[י] ה'הַגּוֹרָה' שְׁחָגוּר בָּהּ אִיזָה צְדִיק, כְּשֶׁתַּחַגַּר בָּהּ - הוּא סָגְלָה לְבַטֵּל ה'הֲרוּי־זָנוּת' (הֲרוּי־זָנוּת ח).

[יא] מי שֵׁיּוֹשֵׁב בֵּין אֲנָשֵׁי נְאוּף, אוֹ בְּמָקוֹם שֶׁהִיָּה בּוֹ נְאוּף - עַל־יְדֵי־זָנוּת בָּא לְהֲרוּי־זָנוּת־רָעִים' (הֲרוּי־זָנוּת יח).

[יב] לְהֲרוּי־זָנוּת' - סָגְלָה: שֵׁישְׁתָּה סֶם הַמִּשְׁלָשׁ' (הֲרוּי־זָנוּת כח).

[יג] עַל־יְדֵי אֲהַבַת נָשִׁים, ה'פְּבוּד' נָטַל מִמּוֹד; גַּם אִשְׁתּוֹ אִינָה קוֹלְטַת הַזָּרַע וּמַפְלֵת; וּבִשְׁעַת הַלְדָּה, הַתִּינוֹק מֵת (הֲרוּי־זָנוּת כט).

[יד] ה'צִיצִית', הֵם גָּדָר לְעֲרוּה' (הֲרוּי־זָנוּת מ).

[טו] אין יִצְרֵה־רַע שׁוֹלֵט, אֲלָא בְּמָה שֶׁעִינָיו רוֹאוֹת (הֲרוּי־זָנוּת מב).

[טז] מי שֶׁעָבַר עֲבֵרָה, וְאַחֲרֵיכֵן מְהַרְהַר בָּהּ לַעֲשׂוֹת עוֹד, אֶף־עַל־פִּי שָׁלָא עָשָׂה, נִפְרָעִין עַל ה'הֲרוּי־זָנוּת' (הֲרוּי־זָנוּת מד).

[יז] ה'חֲמֻדָּה' וְה'מַחְשְׁבַה־רָעָה' הָעוֹלָה עַל הַלֵּב פֶּתְאוּם, שֶׁאֵין בְּרִשׁוֹת הָאָדָם לְהַמְנִיעַ מִמֶּנָּה, אֵין נִעְנָשִׁין עָלֶיהָ, אֲלָא כַּאֲשֶׁר יִהְרַהַר וְחִוְזַר וּמְהַרְהַר (הֲרוּי־זָנוּת מז).

[יח] הַמִּסְתַּפֵּל בְּעֲרוּה, קִשְׁתּוֹ נִנְעֶרֶת (הֲרוּי־זָנוּת נב).

[יט] מי שֵׁישׁ לוֹ אֲמוּנָה - הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מִגֵּן עָלָיו שָׁלָא יָבוֹא לְיַדֵי ה'הֲרוּי־זָנוּת', וְאִזֵּיל לְהַהוּא עֲלֵמָא בְּלֹא חֶטָּא, וְהַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מְסִיעַ לוֹ (הֲרוּי־זָנוּת נד).

[כ] אֲבִנְט', תִּקּוּן עַל ה'הֲרוּי־זָנוּת' (הֲרוּי־זָנוּת נט).

[כא] מי שֵׁישׁ לוֹ ה'הֲרוּי־זָנוּת־נָשִׁים', בְּטוֹלָם: עַל־יְדֵי שָׁלָא יִגְנַב דְּעַת הַבְּרִיּוֹת' (הֲרוּי־זָנוּת ס).

[כב] גַּם עַל־יְדֵי 'צְדָקָה' (הֲרוּי־זָנוּת סא).

[כג] עַל־יְדֵי מְעַשְׂר', נִתְבַּטְּלִים ה'הֲרוּי־זָנוּת' (הֲרוּי־זָנוּת ח"ב י).

[כד] ה'הֲרוּי־זָנוּת' עֲבוּדָה־זָרָה, וְה'הֲרוּי־זָנוּת', וְשִׁפְיֻכּוֹת־דָּמִים, וְלְשׁוֹן־הָרַע' - הֵם בָּאִים עַל מִי שֶׁרָגִיל בְּנִדְרִים. אֲבָל נִתְבַּטְּלִים עַל־יְדֵי ה'מִנְהִיג שְׁבַעֲרִי', הַמְּסַדֵּר הַגְּבִיּוֹת וְהַמְּסִים עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי עֲרֻכּוֹ שִׁיּוּכָל לְסַבֵּל (הֲרוּי־זָנוּת ח"ב יב; הַתְּנַשְׂאוֹת ח"ב ו - וּבְלִקְוֹטֵי מוֹהַר"ן ח"ב כז).

[כה] כְּשֶׁאָדָם יוֹצֵא לְשׁוֹק, וּמִתִּירָא שָׁלָא יָבוֹא לְיַדֵי ה'הֲרוּי־זָנוּת', עַל־יְדֵי דְאִיָּה שִׁירָאָה נְשִׁים יְפוֹת, יֹאמֵר הַפְּסוּק (ישעיה לג ז): "הֵן אֲרֵאלָם צָעֲקוּ חֲצָה, מִלְּאֲכֵי שָׁלוֹם מִרְיָבִיּוֹן". וְעַל־יְדֵי־זָנוּת יִנָּצַל מִדְּאוֹת' (הֲרוּי־זָנוּת ח"ב יג).

[כו] הַסְתַּכְּלוּת לְמִזְרָח, מְבַטֵּל ה'הֲרוּי־זָנוּת' (הֲרוּי־זָנוּת ח"ב יז).

[כז] ה'בְּכִיָּה', מְבַטֵּל ה'הֲרוּי־זָנוּת' (הֲרוּי־זָנוּת ח"ב יח).

[כח] עַל־יְדֵי גְּנֻבּוֹת־דְּעַת, בָּא לְיַדֵי ה'הֲרוּי־זָנוּת' עִם גְּזִיָּה' (הֲרוּי־זָנוּת ח"ב כ).

[כט] מי שֶׁבָּא לוֹ ה'הֲרוּי־זָנוּת' עִם "בַּת אֵל נִכְר" (מִלְּאֲכֵי ב, יא), בְּיָדוּעַ שִׁיָּהִיָּה לוֹ אִיזָהוּ נְפִילָה, אוֹ חוֹלְאָת' יָבוֹא עַל אִשְׁתּוֹ וּבְנָיו (הֲרוּי־זָנוּת ח"ב כא; נְפִילָה ח"ב ב).

[ל] לְבַטֵּל ה'הִרְהוּרֵי־זָנוּת: יִצְיֵר דְמוּת אֲבִיו.

עֲצָה עַל ה'הִרְהוּרִים: לְכַעַם עַל אֵיזָה דָּבָר, וְרָמַז (תְּהִלִּים ד, ה): "רָגְזוּ וְאֵל תַּחֲטְאוּ". (שְׁמַעְתִּי מִרְבֵּנוּ ז"ל בְּפֵרוּשׁ: שֶׁהַפְּנִיָּה לְרָגֵז וּלְכַעַם עַל־עַצְמוֹ, אֲבָל חָלִילָה לְכַעַם מִמֶּשׁ וְכו').

גַּם סִגְלָה: לִנְתַק מִמְקוֹמוֹ וְלִילֹךְ לְמָקוֹם אַחֵר; גַּם טוֹב לְקַפֵּץ מִמְקוֹמוֹ (הִרְהוּרִים ח"ב כג).

[לא] עַל־יָדֵי נְאוּף, נוֹפֵל לְתַפְיִסָּה, אוֹ לְחָלִי כְּאֵב רִגְלִים. גַּם "תִּלְמִיד שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְהוֹרָאָה וּמוֹרָה" (סוֹטָה כב. עֲבוּדָה־זָרָה יט): נוֹפֵל לָזָה. גַּם 'מְזִיקִין' שׁוֹלְטִין עָלָיו. וּסְגָלַת הַצְּדָקָה: לְבַטֵּל כָּל אֱלוֹ הַעֲנֻשִׁים (הוֹרָאָה ו; נְאוּף ח"ב א; פְּדִיּוֹן־שְׁבוּיִם ח"ב א; צְדָקָה ח"ב א).

[לב] מִי שֶׁעָרַב בְּעַד רָשָׁע, נוֹפֵל לְיָדֵי 'תְּאוֹת־נְאוּף'; גַּם נוֹפֵל לְחֻלְשָׁה' (הִרְחַקְתִּי רָשָׁעִים ח).

[לג] ה'דְּרָכִים' - מְבִיאִים אֶת הָאָדָם לְלִשׁוֹן־הָרַע, 'עֲבוּדָה־זָרָה', 'גְּלוּי־עֲרִיזוֹת' וְשִׁפְיַכּוֹת־דָּמִים. וְאֱלוֹ הָעֵבְרוֹת מִפְּסִידֵן ה'פְּרֻנְסָה' (דְּרָךְ ח"ב ו; מִמוֹן ח"ב כב).

[לד] עַל־יָדֵי נְאוּף, מְאַבֵּד ה'זְכָרוֹן' (זְכִירָה ז).

[לה] אֵין עוֹשִׂין גַּם לְנוֹאֵף' (יְשׁוּעָה ז).

[לו] בָּנִים הַנּוֹלָדִים עַל־יָדֵי ה'לְחָשִׁים' שֶׁל 'שְׁמוֹת הַטְּמָאָה' אוֹ עַל־יָדֵי 'בְּשׂוּף', הֵם יִהְיוּ נוֹאֲפִים (כְּשׂוּף א).

[לז] מִי שֶׁאֵין לוֹ עֵת קְבוּעַ לְלָמַד, הוּא בָּא לְהִרְהוּרֵי־זָנוּת' (לְמוֹד נב).

[לח] עַל־יָדֵי 'לְצַנּוֹת' - יִהְיֶה לוֹ נוֹשִׁים הַרְבֵּה, וְהֵם יִמְשְׁלוּ בוֹ; גַּם נִכְשַׁל בְּנְאוּף; גַּם אֲשֶׁתּוֹ מוֹשְׁלַת בוֹ (לְצַנּוֹת א).

[לט] ה'נוֹאֲפִים', לָרַב הֵם 'בְּעַלֵי מְרִיבָה' לְצַדִּיקִים (מְרִיבָה כ).

[מ] עַל־יָדֵי ה'מַחְלָקָת', נוֹפֵל לְתְּאוֹת־נְאוּף' (מְרִיבָה ח"ב ג).

[מא] הָעוֹמֵד בְּנִסְיוֹן שֶׁל נְאוּף, יִזְכֶּה לְעֵשֶׂר גְּדוֹל' בֵּין הַשְּׁוֹנְאִים שֶׁלוֹ (מִמוֹן ד).

[מב] ה'נְשָׁמִים' נִעְצָרִין - בְּשִׁבִיל 'עֲבוּדָה־זָרָה', וּבְשִׁבִיל נְאוּף, וּבְשִׁבִיל צְדִיק שֶׁלֹּא נִסְפַּד בְּהִלְכָּה, וּבְשִׁבִיל מְקַפְּחֵי פְּרֻנְסַת אַחֲרִים (מִמוֹן נח).

[מג] עַל־יָדֵי נְאוּף, בָּא 'עֲנִיּוֹת' (מִמוֹן סא).

[מד] זָקֵן מְנַאֵף, אֵין הַדְּעַת סוֹבְלָתוֹ. וְאַחֲרֵי־כֵן הוּא נִבְזֶה בְּעֵינֵי־עַצְמוֹ (נְאוּף ז).

[מה] 'תְּאוֹת־נְאוּף' אֵינוֹ נִרְחַק מִן הָאָדָם, אֲלָא עַל־יָדֵי 'הִרְחַקַת רְאוֹת־הָעֵין וְהַמַּחְשְׁבָה' (נְאוּף ט).

[מו] עַל־יָדֵי ה'יֵין', רַב נְאוּף (נְאוּף יא).

[מז] נְאוּף שֶׁל אִשָּׁה, מַחְרִיב אֶת הַבַּיִת (נְאוּף טז).

[מח] ה'מְכַנְסִים', מְכַפְּרִים עַל 'גְּלוּי־עֲרִיזוֹת' (נְאוּף כג).

[מט] עַל־יָדֵי נְאוּף, נוֹפְלִים הַצְּדִיקִים (נְאוּף כד).

[נ] עַל־יָדֵי שְׁמֻקוֹנָן עַל 'מִיתַת הַצְּדִיקִים', עַל־יָדֵי־זָה מְשַׁבֵּר אֶת־עַצְמוֹ מ'אַהֲבַת נָשִׁים' (נְאוּף כה).

[נא] הָבֵא עַל 'אֲשֶׁת־אִישׁ', סוּף שֶׁבֵּא לְיָדֵי 'שִׁפְיַכּוֹת־דָּמִים' (נְאוּף כז).

[נב] מִי שֶׁהוּא מְבַעֵר נוֹאֲפִים, בָּזָה הוּא מִתְקַן חַטָּאת אֲבוֹתָיו (נְאוּף כח).

[נג] 'הִרְהוּרֵי־נְאוּף' בָּאִים מִחַמַּת שְׁבִירַת כְּלֵי שֶׁל חֶסֶד, וְלִפִּי רַב הַנִּיצוּצוֹת, הֵן רֹזֵב הַמַּחְשְׁבוֹת שֶׁל נְאוּף' (נְאוּף לב).

[נד] עַל-יְדֵי נְאוּף, בָּאִים לְגָלוּת תַּחַת יַד שָׂרִים לְצִים, וְנַעֲשֶׂה בְעַל-חֹב' (נאוף לז).

[נה] בְּזָכוֹת שֶׁהַנְּקֻבוֹת נִזְהָרִים מִנְּאוּף - יָבוֹא מְשִׁיחַ; גַּם לֹא יִצְטָרֵךְ אָדָם לַחֲבֵרוֹ; וְכַבוֹד הַצְּדִיקִים נִתְגַּדֵּל (נאוף לז).

[נו] 'נְאוּף' בָּא: עַל-יְדֵי הַתְּעַפְּקוֹת בְּשִׁמוֹת הַטְּמֵאָה וּבְכִשְׁפִים' (נאוף לח).

[נז] עַל-יְדֵי נְאוּף, בָּא 'שְׂכָחָה' (נאוף מ).

[נח] עַל-יְדֵי מְעוֹט אֲמוֹנָה, בָּאִין הַרְהוּרֵי-נְאוּף' (נאוף מג).

[נט] בְּעוֹן 'כְּשׁוּף' וְנְאוּף, הַצְּדִיק נִסְתַּלַּק (נאוף מד; צדיק קסב).

[ס] 'בְּנֵי נוֹאֲפִים, יִהְיוּ נֹצְרָכִים לְכְּשׁוּף' (נאוף מה).

[סא] בְּנִים הַנוֹלָדִים עַל-יְדֵי עֶסֶק הַכְּשׁוּף, יִהְיוּ 'נוֹאֲפִים' (נאוף מו).

[סב] הַנוֹאֲפִים, לָרַב הֵם מִתְנַגְּדִים לְצְדִיקִים (נאוף מז; צדיק קסג).

[סג] עַל-יְדֵי נְאוּף, מֵאֵבֶד אֶת הַזְּכָרוֹן' (נאוף מט).

[סד] עַל-יְדֵי נְאוּף, הַבּוֹשָׁה נִסְתַּלַּק (נאוף נ).

[סה] עַל-יְדֵי 'אֲכִילָה-גַּפָּה, בָּא לְנְאוּף' (נאוף נא).

[סו] 'הַרְהוּרֵי-נְאוּף, בָּאִים עַל-יְדֵי 'שְׁבוּעַת-שָׁקֵר' (נאוף נב; שְׁבוּעָה ד).

[סז] מִי שֶׁהוּא 'עָרֵב' בְּעַד רָשָׁע, נַעֲשֶׂה 'נוֹאֲף' (נאוף נג).

[סח] עַל-יְדֵי 'גְּלוּי-עֲרִיזוֹת, בָּא 'הַרְיָגָה' (נאוף נד).

[פט] עַל-יְדֵי הַמְּחַלְקָת, נוֹפֵל לְתַאוּת-נְאוּף' (נאוף ח"ב ב).

[ע] עַל-יְדֵי תַאוּת-נְאוּף, בָּא עֲצִירוֹת; וְעַל-יְדֵי עֲצִירוֹת, בָּא 'צָרַעַת' (נאוף ח"ב ד).

[עא] עַל-יְדֵי 'טוֹבוֹת' שֶׁעוֹשֶׂה עִם בְּנֵי-אָדָם, נִתְבַּטֵּל תַּאוּת-נְאוּף; וְכֵן לְהַפְּךְ (נאוף ח"ב ה).

[עב] אִשָּׁה שֶׁנִּתְבַּעַת לְזָנוֹת, אֶף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא נִבְעְלָה, הַתְּבִיעָה לְחוּד עוֹשֶׂה בָּהּ רָשָׁע (נאוף ח"ב יג).

[עג] עַל-יְדֵי זָנוֹת, בָּא 'רְצִיחָה' (נאוף טו).

[עד] עַל-יְדֵי זָנוֹת עִם הָאֲמוֹת, בָּא 'שְׂמֵד' (נאוף ח"ב טז).

[עה] מִי שֶׁנוֹטֵל 'שָׂרְרָה' לְעַצְמוֹ, עַל-יְדֵי-זָנָה בָּתוֹ נַעֲשִׂית זִזְנָה חֲסִי-שְׁלוֹם (נאוף ח"ב יז).

[עו] הַבְּעִלִּי-הַשְּׁבוּנוֹת, עַל-פִּירֵב הֵם 'בְּעִלֵי תַאוּת-נְאוּף' (נאוף ח"ב יח).

[עז] עַל-יְדֵי 'מְעַשֵּׂר, נִתְבַּטְּלִים 'הַרְהוּרֵי-זָנוֹת' (צְדָקָה ח"ב יא).

[עח] 'קָרִי' בָּא, עַל-יְדֵי 'דְּבוּר מְזָנוֹת; גַּם עַל-יְדֵי שֶׁנִּפְלַ מְאֻמוֹנָתוֹ (קרי א).

[עט] עַל-יְדֵי 'שְׂכָרוֹת, נוֹפֵל לְהַרְהוּרֵי-נְאוּף' (שְׂכָרוֹת ז).

**"וְאֵל אִשָּׁה בְּנִדַת טְמֵאָתָה לֹא תִקְרַב
לְגָלוּת עֲרוֹתָה" (ויקרא יח, יט)**

– עֲנִינֵי נְדָה – נִמְצְאִים בְּפְרֻשַׁת מְצוּרַע –

"וְאֵת זָכַר לֹא תִשָּׁכַח מִשְּׁכַבֵּי אִשָּׁה תוֹעֵבָה הוּא"
(ויקרא יח, כב)

עג.

(ספר-המדות, עניני 'משכב זכר')

[א] על-ידי 'גאווה', בא לידי תאות 'משכב

זכר' (גאווה ב).

[ב] על-ידי 'משכב זכר', בא לידי הרהורי

עבודה-זרה (הרהורים נ).

[ג] מי שעובר על 'משכב זכר', על-ידי-זה

נתפס בתפיסה (נאוף לג; פדיון-שבויים ו).

פי את כל התועבת האל עשו אנשי הארץ
אשר לפניכם ותטמא הארץ. ולא תקיא הארץ
אתכם בטמאכם אתה, כאשר קאה את הגוי"
(ויקרא יח, כז-כח)

עד.

(ח"א קנט)

כשמוקרב להצדיק, אף שאינו מקבל
מפניו כלל - הוא גם-כן טוב
מאד, וה'אמונה' לבדה שמאמין בהצדיק,
מועיל לעבודת השם-יתברך, ונאכל להצדיק
ונתהפך למהותו ממש.

וכן 'ארץ-ישראל' יש לה הפח הזה, פי היא
'ארץ אכלת יושביה' (במדבר יג, לב),

שהיושב שם, נאכל אצלה ונתהפך למהותה
הקדוש.

אך העקר תלוי ברצון - אם רצונו חזק
מאד להתקרב להשם-יתברך ולעבד
אותו, רק שקשה לו לשבר תאוות גופו, אז
על-ידי ה'התקרבות', נאכל להצדיק.

אך אם אין רצונו כלל לעבד את השם -
לא יועיל לו שום התקרבות לצדיקים.

והוא בחינת מזון שאינו נתהפך לנזון, כגון
אם אוכל אכילה שאין הטבע סובלת
אותו וכו', שהגוף מקיא אותו. כן הוא בחינה
זו - פי הצדיק אינו יכול לסבלו, ומקיא
אותו.

והוא בחינת הפתוב בארץ-ישראל (ויקרא
יח, כח): "כאשר קאה את הגוי" -
שאינה יכולה לסבלו להיות נאכל אצלה
שיתהפך למהותה, רק היא מקיאה אותו,
השם יצילנו.

עה.

(ח"א קנב)

כשבא נשמה קדושה לעולם עם הענפים
השיכים לה, אזי הקלפה מסבבת
אותה. רק נשאר 'פתח' נגד 'אמונה', שכנגד
ה'אמונה' הפתח פתוח. ומחמת פגם הענפים
חסוֹשֵׁלֹם, משליכין אותם משם, דהינו:
שמשליכין אותם מן ה'אמונה'.

ואזי אין יכולין לכנס, דהינו להתקרב אל
שרשם, שהוא ה'נשמה' הנ"ל - פי
לפעמים משליכין ומפילין אחד מן האמונה,
בעין מה שמצינו שאמרו רז"ל (זהר אחרי עב)
על ארץ-ישראל, על המתים שאינם ראויים
לקבר בארץ-ישראל: "ותבואו ותטמאו את
ארצי ונחלתי" וכו' (ירמיה ב, ז).

והנה 'סתימת הפתח' הנ"ל, דהינו:
ה'אמונה', על-ידי פגם הענפים'
כנ"ל - הוא רק לפי שעה. ואחר-כך נפתח
הפתח כבתחלה.

הינו: שבעת שצריכין להשליך לחוץ את
מי שאין ראוי להתקרב, אזי הקלפה
המסבבת הנ"ל, שיש בה פתח כנגד אמונה
כנ"ל, היא מתגברת ומתקרבת ומתפשטת גם

על הפתח הנ"ל, ואזי אין יכול לכנס. ותבא
אחר-כך חוזר הפתח ונפתח בפתחלה.

ובשיש חסוּשְׁלוֹם רבוי פגמים הרבה,
שעל-ידי־זה יש פח להסבוב הנ"ל
להתפשט על הפתח לבלי להניח לכנס בנ"ל
- אזי מתיראין וחוששין שלא יסתם הפתח
לגמרי חסוּשְׁלוֹם, על-ידי התגברות הקלפה
המסבבת.

ואזי מעמידין שם בפתח הנ"ל ירא-
שמים, שהוא בעצמו עומד לשמר
שלא יפגסו שם.

ואה-על-פי-כן הוא תועלת נגד הקלפה
המסבבת הנ"ל - שאי-
אפשר לה להתקרב ולהתפשט על הפתח,
מחמת הירא-שמים שעומד שם.

ועל-ידי מסירת-נפש, דהינו שמוסר
נפשו בשביל לנסע ולהתקרב
להצדיק, על-ידי־זה אפשר לדבק עצמו
אליו. אך אי-אפשר שיאיר אליו חכמה,

דהינו ה'מח' בעצמו. והשם-יתברך ימהר
הגאלה בכלל ובפרט.

עין בזהר תרומה (קמ: קמא), הובא ב'פרדס',
'שער-התמורות', פרק ב: "בארעא
קדישא מתתקנא פלא וכו'", עין-שם היטב
מה שפתוב שם: "פריסא קלישא, שנפרס על
הפתח".

ועל-פי הסוד הנ"ל - הוא בחינת הירא-
שמים, שהוא בחינת: "פריסא
קלישא".

וכמבאר שם בזהר: "למעל אי אפשר",
וגם הקלפה אי-אפשר לה
להתפשט על הפתח מחמת ה"פריסא
קלישא", עין-שם.

והוא ממש מה שפתוב לעיל בענין הירא-
שמים, ודוק היטב ותבין נפלאות.
וגם עין בספר "טוב-הארץ", ששם מדבר גם-
בן מענין ארץ-ישראל, והבן הדבר היטב
לדמות מלתא למלתא, פי הכל אחד עם
הנ"ל.

הפטרות פרשת אחרי

"הלוא כבני נשיים אתם לי בני ישראל. אפס פי לא השמיד אשמיד את בית יעקב. ביום ההוא אקים את ספת דוד הנפלת" (עמוס ט, ז-ח"א)

א.

(לקוטי הלכות, ראשית הגז ד, ד"ו)

"הלוא כבני נשיים אתם לי בני ישראל" וכו' (עמוס ט, ז) - הוא פליאה נשגבה מאד, וכל רואה ישתומם על זה, איך יעלה על הדעת שהשם יתברך ידמה את ישראל חסיושלום, לבני נשיים?

הלא כבר בחר בנו מכל עם, והבטיחנו שלא יעזב אותנו לעולם, ולא יחליף אותנו באמה אחרת לעולם, כמבאר במקומות אין מספר. ואיך יאמר הוא יתברך בדברים האלה על ישראל עם קרובו?!

וגם בפרשה זאת גופא - הוא חוזר ומסיים תוך כדי דבור לטובה, כמו שכתוב שם (שם שם, חטי"א-ג): "אפס פי לא השמיד אשמיד את בית יעקב וכו', פי הנה אנכי מצוה והנעותי וכו', ביום ההוא אקים את ספת דוד הנפלת וכו', הנה ימים באים וכו' ונגש חורש בקצר וכו'".

ואיך התחיל לגנות את ישראל כל כך להשוותם לשאר העכו"ם חסיושלום?

אך באמת: כל התוכחות שהשם יתברך מוכיח את ישראל, וכל הבזיונות שמבזה אותם לפעמים בדרך בזיון - הכל

לטובה גדולה, כדי ללמד עליהם זכות וחסד, כדי שישונו אליו באמת.

כי לפעמים שישאל מקלקליו מעשיהם מאד מאד, עד שפמעט אין נפר מעט דמעט הטוב שבהם, מעצם רבוי הפשעים והקלקולים רחמנא-לצלן.

ואם ירצה השם יתברך ללמד עליהם זכות על-ידי מעט הטוב שבהם, יתעוררו המקטרגים חסיושלום, וימצאו בנגד זה אלפים פעמים להפך חסיושלום.

אבל השם יתברך "חפץ חסד הוא" (מ"ב ז, יח), ואף-על-פי-כן הוא רוצה בעמו, וחפץ "להטות עליהם כלפי חסד" (ראש השנה יז) - אז בטובו וחכמתו הנפלאה הוא בעצמו מבזה את ישראל בתכלית הבזיון, ואומר עליהם: שכבר הם אצלו חסיושלום, כמו כל האמות, מאחר שכבר קלקלו כל-כך.

ותכף שהשם יתברך מהפך הדבר ואמר על ישראל שהם כמו האמות ממש - אזי תכף נתראה אמתת הנקודות טובות שבהם.

כי בודאי בתחלה, לא היה נחשב הטוב שבהם כלל, עד שפמעט לא היה נראה כלל.

כי בודאי לפי קדשת ישראל בשרשם, אפלו אם פוגמין כל ימיו כחוט השערה אחת חסיושלום, הוא גם כן פגם גדול ונורא מאד, כי ישראל רחוקים לגמרי מעון חסיושלום, ומכל מיני פגמים חסיושלום.

מְכַל־שֶׁפֶן כְּשִׁפּוּגִים חֶסֶד וְשָׁלוֹם יוֹתֵר
 מִחוּט־הַשְּׁעָרָה, מְכַל־שֶׁפֶן
 וְכַל־שֶׁפֶן כְּשִׁפּוּגִים וְחוּטָאִים וְעוֹבְרִים חֶסֶד
 וְשָׁלוֹם עֲבֵרוֹת מִמֶּשׁ רַחֲמָנָא לְצַלְוֹן, בְּפָרֵט
 כְּשִׁעוֹבְרִים הִרְבֵּה חֶסֶד וְשָׁלוֹם רַחֲמָנָא לְצַלְוֹן,
 עַד שֶׁהַעֲוֹנוֹת רַבּוּ מִסְפָּר, עַד שֶׁמַּעַט הַטּוֹב
 כְּמַעַט אֵינוֹ נִכָּר כִּלְכֵּל, בְּפָרֵט כִּי גַם מַעַט הַטּוֹב
 מַעֲרֵב בְּפִסְלֵת הִרְבֵּה.

בְּוֹדָאֵי כְּשִׁירְצָה לְהִסְתַּכֵּל עַל עֵצִים רַבּוּי
 הַפְּגָמִים שֶׁלָּהֶם לְפִי קִדְשֵׁי יִשְׂרָאֵל
 - כְּמַעַט אָפֶס תִּקְוָה, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, כִּי כְּפִי עֵצִים
 קִדְשֵׁי יִשְׂרָאֵל כְּפִי מַה שֶּׁרְאוּי לָהֶם לְהִיּוֹת -
 בְּוֹדָאֵי כְּמַעַט אֵי אֶפְשָׁר לְסַבֵּל הַפְּגָמִים
 שֶׁלָּהֶם, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, וְאֵין נִכָּר כִּלְכֵּל הַטּוֹב
 שֶׁבָּהֶם, חֶסֶד וְשָׁלוֹם.

אָבֵל הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ "רַב חֶסֶד וְאֱמֶת" (שְׁמוֹת
 לז, ו), וְחַפֵּץ בְּקִיּוּם הָעוֹלָם, "כִּי הוּא
 יֵדַע יִצְרָנוֹ" (תְּהִלִּים קג, יד), מֵהֵיכָן הָאָדָם נִלְקַח,
 וְהֵיכָן הוּא כְּבוֹשׁ בְּזֵה הָעוֹלָם וְכוּ'.

עַל־פֶּן בְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים, הוּא בְּעֲצוּמוֹ
 מֵהַפֶּךְ הַדָּבָר, וּמִתְחִיל לְהַשְׁוֹת
 יִשְׂרָאֵל לְכֹל הָאֲמוֹת.

וְזָהוּ: "הֲלוֹא כִבְנֵי כְּשִׁיִּים אַתֶּם לִי בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל וְכוּ', הֲלוֹא אֶת יִשְׂרָאֵל
 הָעֲלִיתִי מִמִּצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּיִּים מִכַּפְתּוֹר"
 וְכוּ'.

וְתַכְף כְּשִׁמְדָּמָה וּמִשׁוּה אֹתָם לְשֶׁאֵר
 הָעַבּוּ"ם - בְּוֹדָאֵי הַכֹּל יוֹדוּ וַיֹּאמְרוּ
 בְּפֶה מְלֹא: שְׁעֵדִין יֵשׁ חֲלוֹק רַב וְנִפְלֵא
 "כִּרְחֹק מִזְרַח מִמַּעֲרָב" (תְּהִלִּים קג, יב), בֵּין
 יִשְׂרָאֵל לְבֵין הָעַבּוּ"ם.

כִּי פִנְגֵד הָעַבּוּ"ם, נִמְצָא תָמִיד בְּיִשְׂרָאֵל
 כְּמָה שֶׁעָרוֹת וּנְקֻדּוֹת טוֹבוֹת לְאֻלְפִים

וּרְבֻבוֹת, כִּי אֶפְלוּ כְּשִׁיִּשְׂרָאֵל חֶסֶד וְשָׁלוֹם,
 בְּדִיּוּטָא־הַתְּחַתּוֹנָה מְאֹד עֵדִין, "אֶפְלוּ הַגְּרוּעַ
 שֶׁבָּהֶם מְלֹא מִצּוֹת כְּרַמּוֹן" (סְנֵהֲדִין לז).

נִמְצָא: שְׁדִיקָא עַל־יַדֵּי שִׁמְדָּמָה אֶת
 יִשְׂרָאֵל לְבְנֵי כּוּשִׁיִּים וְלְשֶׁאֵר
 הָעַבּוּ"ם - עַל־יַדֵּי־זֶה דִּיקָא מְלַמֵּד עֲלֵיהֶם
 זְכוּת, כִּי עַל־יַדֵּי־זֶה נִתְגַּלָּה וּמֵאִיר לְעֵין כֹּל,
 הַזְכוּת וְהַטּוֹב שֶׁבָּהֶם.

כִּי פִנְגֵד הָעַבּוּ"ם - "עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל כֹּלָם
 צְדִיקִים" (ישעיה ס, כא), כִּי בְלָנוּ מִנִּיחִים
 טְלִית וְתַפְלִין בְּכֹל יוֹם, וּמִתְעַנִּים בְּיוֹם
 הַכַּפּוּרִים וְכוּ' וְכוּ'.

נִמְצָא: שִׁכְוִנַת הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ לְטוֹבָה, וְשִׁבַּח
 גָּדוֹל לְיִשְׂרָאֵל, מַה שֶּׁדָּמָה אֹתָם
 לְבְנֵי כּוּשִׁיִּים, וְכַנֵּ"ל.

וְזָהוּ שְׁפִיִּים שָׁם (בַּהֲפִטְרָה - עַמּוּס ט, ח-ט):
 "אָפֶס כִּי לֹא הִשְׁמִיד אֲשֶׁמִּיד אֶת
 בֵּית יַעֲקֹב וְכוּ', כִּי הִנֵּה אֲנִכִּי מִצְוָה וְהַנְּעוּזִי
 בְּכֹל הַגּוֹיִם אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יִנּוּעַ
 בְּכַבְּרָה וְלֹא יִפּוֹל צְרוּר אֶרֶץ".

הִינּוּ: שֶׁהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ אֹמֵר: שֶׁבְּוֹדָאֵי לֹא
 יִשְׁמִיד אֶת יִשְׂרָאֵל חֶסֶד וְשָׁלוֹם,
 כְּשֶׁאֵר הָעַבּוּ"ם הַחוּטָאִים שֶׁיִּשְׁמִיד אֹתָם
 מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, בְּנִאֲמַר שָׁם מִקֶּדֶם: "הִנֵּה
 עֵינֵי ה' בְּמִמְלַכְהָ הַחֲטָאָה, וְהַשְׁמִדְתִּי
 אֹתָהּ" וְכוּ' - אָבֵל בֵּית יַעֲקֹב לֹא יִשְׁמִיד חֶסֶד
 וְשָׁלוֹם, "כִּי הִנֵּה אֲנִכִּי מִצְוָה וְהַנְּעוּזִי בְּכֹל
 הַגּוֹיִם אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל" וְכוּ'.

הִינּוּ: שֶׁהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ יִצְוָה, לְהַנִּיעַ בְּכַבְּרָה
 אֶת יִשְׂרָאֵל פִּנְגֵד הָעַבּוּ"ם, לְבָרֵר
 וּלְנַפּוֹת אֹתָם הֵיטֵב, כְּמוֹ שֶׁמְבָרְרִין וּמְנַפִּין
 בְּנִפְהָ וּכְבָּרָה אֲשֶׁר לֹא יִפּוֹל צְרוּר אֶרֶץ.

וְאִז הַכֹּל יֵרְאוּ לְעֵין כֹּל, גְּדֹל עֵצִים הַחֲלוֹק
 שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַבּוּ"ם - כִּי אֶפְלוּ אִם

ישראל כמו שהם, עדין יש בהם כמה נקודות טובות, כמה חוטי שערות טובות, מה שהם מושכין את עצמם בכל פעם להשם יתברך, שזה יקר מאד בעיני השם יתברך כנ"ל.

ועל ידי זה ירחם עלינו, ויביא לנו הגאולה שלמה עלי ידי משיח צדקנו, שהוא בחינת עתיק, כמו שאיתא (דניאל ז, א): "ועד עתיק יומיא מטה" - שהוא יודע ללמד זכות על ישראל, למצא כל השערות טובות שבשאר ישראל, שזהו בחינת החסד הרב של בחינת עתיק, כנ"ל.

ועל כן סים שם (בהפטרה - עמוס ט, יא): "ביום ההוא אקים את סבת דויד הנפלת, וגדרתי את פריצתו, והרסתיו אקים" וכו'.

כי דיקא על ידי זה, יקים את סבת דוד, על ידי שמהפך הדבר ומדמה את ישראל לגמרי לגויים כנ"ל - שעל ידי דיקא נתגלה ונראה כמה וכמה נקודות טובות שבהם, כנגד העפוש כנ"ל. ועל ידי זה יבוא משיח ויקים את סבת דויד הנפלת, כנ"ל.

וכל זה קבלתי והבנתי משיחותיו הקדושות של רבנו ז"ל, ומהתורה "אזמרה לאלהי בעודי" (בסימן רפב), עין שם היטב. ומכמה תורות.

ובפרט ממה שספר לי (מובא בחיי מוהר"ן תקסט): שדבר עם אחד שהיה קובל לפניו מאד על רבוי מעשיו הרעים המכערים, כי זה האיש היה חפץ מאד להתקרב להשם יתברך ולצאת ממעשיו הרעים, אך בכל פעם התגברו עליו יותר, עד שעברו עליו ימים ושנים הרבה, ולא זכה לצאת ממה שהיה צריך לצאת, אך

אף על פיי כן התחזק את עצמו ביותר, וחתר בכל פעם להתקרב להשם יתברך.

והיה קובל מאד מאד לפניו ז"ל: על עבירת מעשיו רחמנא לצלן.

והשיב לו רבנו ז"ל בהכמתו בתמימות ובפשטות: "אין לי עם מי לדבר, כי כבר פלו רע!"

ותכף נתעורר האיש הנ"ל, וענה ואמר לרבנו ז"ל: "הלא עם כל זה אני מתגבר לפעמים להמשיך את עצמי לקדשת ישראל" וכו'!

ענה רבנו ז"ל ואמר לו: "הוא מעט דמעט!" - ותכף אמר לו: "שירגיל את עצמו לילך עם התורה "אזמרה לאלהי בעודי" וכו'!"

כל זה ספר לי רבנו ז"ל, והבנתי פונתו הקדושה: שדיקא על ידי זה החיה את האיש, כי כבר נפל בעיני עצמו כל כף, עד שלא היה אפשר לו להחיותו בשום דבר, רק כשאמר לו שהוא פלו רע - אזי נתעורר בעצמו, והתחיל להרגיש מעט קדשת הנקודות טובות הנמצאים בו עדין.

ואז אמר לו רבנו: שילך עם התורה "אזמרה לאלהי בעודי וכו'" כנ"ל - כי כל ענין הנ"ל מבאר היטב בהתורה "אזמרה" הנ"ל: שאפלו רשע גמור צריך ללכת לכות, כי איך אפשר שלא ימצא בו איזה נקודה טובה וכו'. וכן האדם אצל עצמו וכו', עין שם היטב.

הינו כנ"ל: שכשהאדם רואה שמעשיו אינם עולים יפה לכל רחמנא לצלן, צריך להפך הדבר, ויסתכל על עצמו מעבר השני, הינו כאלו חסו שלום כבר הוא גרוע

לְגַמְרִי, וּכְנִגַּד הַגְּרוּעַ וְהָרַע לְגַמְרִי - בּוֹדְאֵי
יִמְצָא גַם בְּעַצְמוֹ בְּעֵמֶק גְּרִיעוֹתָו, כַּמָּה וְכַמָּה
נְקֻדּוֹת־טוֹבוֹת, וְעַל־יְדִי־זֶה יִחִיָּה אֶת־עַצְמוֹ,
כַּמְבֹּאֵר שֶׁם הֵיטֵב בְּהַתּוֹרָה הַזֶּה לְ.

וְהֵבֵן הֵיטֵב כְּלִי־זֶה בְּעֵיַן הָאֵמֶת לְאֵמֶתוֹ,
בְּאִפְּן שְׂתוּכַל לְהַחִיּוֹת אֶת־עַצְמוֹ
עַל־יְדִי־זֶה תָּמִיד.

"ביום ההוא אקים את ספת דוד הנפלת"

(עמוס ט, יא)

ב.

(ח"א כט, ז)

וְזֶה בְּחֵינֵת חֲלֵי נוֹפֵל רַחֲמָנָא־לְצַלְן. הֵינּוּ:
כְּשֶׁהֲדָמִים מִתְגַּבְּרִין וְהֵם מִתִּיזִין
לְהַמִּחַ, וְעַל־יְדִי־זֶה נִלְחָץ הַמַּחִין. וְעַל־יְדֵי
לְחִיצַת הַמַּחִין, רוֹעֵשִׁין הָאֵיבָרִים.

כִּי ה'מַח' הוּא שָׂר צְבָא, וְכִשְׁהַשׁוֹנָא בָּא
עַל ה'שָׂר צְבָא, אָזִי רוֹעֵשִׁים כָּל צְבָאֵיו,
כִּי בָלָם תְּלוּיִים בּוֹ.

וְאָזִי הַשְּׂכִינָה נוֹפֵלַת חֲסִי־וְשָׁלוֹם, בְּבַחֲיַנֵּת
(עמוס ט, יא): "ספת דוד הנפלת".

וְעַל־יְדֵי תַקּוּן־הַכְּלָלִי, שְׁמַעוֹרֵר ה'מַחִין'
וְכוֹ, וּמִמְשִׁיךְ לְבַנּוֹנִית'
לְהַגִּידִין, בְּבַחֲיַנֵּת (קִהְלֵת ט, ח): "בְּכָל עֵת יִהְיֶה
בְּגִדֶיךָ לְבָנִים" - אָזִי נִתְרַפֵּאת מ'חֹלְאֵת
הַנְּפִילָה. וְאָז: "נִפְלָה וְלֹא תוֹסִיף, קוּם
בְּתוֹלֵת יִשְׂרָאֵל" (עמוס ה, ב).

ג.

(ח"א מט, ה)

"אתה גוצא, גחון ולחיש" (בבא מציעא נט),
פרש רש"י: "שמע עצתה". כי

בְּאֵמֶת "אִשָּׁה יִרְאֵת ה'" (משלי לא, ל), הִיא
בְּחֵינֵת 'עֲצָה'.

כְּשֶׁה'תְּפִלָּה', הֵינּוּ בְּחֵינֵת 'מְלָכוּת',
בְּשִׁפְלוֹת וּבְקִטְנוֹת,

בְּבַחֲיַנֵּת: "אֶתְךָ גּוֹצָא", בְּבַחֲיַנֵּת (שִׁיר־הַשִּׁירִים
ח, ח): "אָחוֹת לָנוּ קִטְנָה", בְּחֵינֵת (בְּרֵאשִׁית א, טז):
"אֵת הַמְּאוֹר הַקֶּטָן", בְּבַחֲיַנֵּת (סְנֵה־דָרִין כב):
"עֲצָתוֹ נוֹפֵלַת" - צְרִיךְ לְהִקִּים אוֹתָהּ,
בְּבַחֲיַנֵּת (עמוס ט, יא): "אָקִים אֶת סֶפֶת דָּוִד".

ו'סְכָה', "זו שרה שסכתה ברוח־הקדש"
(מגלה יד), ו'שָׂרָה' זֶה 'מְלָכוּת',
בְּבַחֲיַנֵּת (משלי יט, כא): "עֲצַת ה' הִיא תְקוּם".

וְזֶה: וְלַחִישׁ לָהּ - "תִּקְבַּל עֲצָתָה". וְזֶה
'עֲלִיּוֹת הַתְּפִלָּה בְּלַחֲשׁ, שֶׁהִיא
'עֲבוּדָה־שְׁפִלְבִּי'.

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נָאֵם ה', וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ בְּקִצְרוֹ, וְדוֹרְךָ
עֲנָבִים בְּמִשְׁךָ הַזֶּרַע, וְהִטִּיפוּ הַהָרִים עָסִים"
(עמוס ט, יג)

ד.

(ספֶר־הַמִּדּוֹת, מְרִיבָה ח"ב כב; צְדִיק ח"ב יח)

יֵשׁ שְׁנֵי צְדִיקִים, שְׂאָחַד דְּבוּרָיו הֵם
בְּחֵרִישָׁה, וְהַשְּׁנֵי דְבָרָיו בְּקִצְרָה, אוֹ
אָחַד דְּבָרָיו הִקְמַת־הַבְּרִית לְזוּגָה, וְהַשְּׁנֵי
דְּבָרָיו הֵם הַמְּשִׁיכִים אֶת הַזֶּרַע וּמְהַוִּים אֶת
הַיֹּלֵד בְּבֶטֶן אִמּוֹ וּמְגַדְּלִין אוֹתוֹ.

בְּכֵן: כְּשִׁישׁ מַחְלֶקֶת בֵּין שְׁנֵי צְדִיקִים
הָאֵלוּ - אֵל יִתְעַרֵּב זֶר בְּתוֹךְ דְּבוּרִים
שְׂמֻדְבָּרִים זֶה עַל זֶה! כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקְלַקֵּל
הַמְּכַוֵּן.

[הָרַב מִטְּשַׁעֲהֵרִין ז"ל צִין לְבְּרֵאשִׁית־רַבָּה (צג, ה):
"וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה". "הִנֵּה יָמִים בָּאִים נָאֵם ה', וְנִגַּשׁ

חורש בקצור, וְדַרְךָ עֲנָבִים בְּמִשְׁךָ הַזָּרַע, וְהִטִּיפוּ הַהָרִים
עֵסִים" וְגו' (עמוס ט, יג).

"חורש" זה 'יהודה'. "בקוצר" זה 'יוסף', שגאמר (בראשית
לז, ז): "וְהֵנָּה אֲנַחְנוּ מֵאֲלֹמִים אֲלֵמִים". "וְדַרְךָ עֲנָבִים", זה
'יהודה' - "כִּי דָרַכְתִּי לִי יְהוּדָה קִשְׁת" (זכריה ט, יג).
"בְּמִשְׁךָ הַזָּרַע", זה 'יוסף' - שְׁמִשְׁךָ זָרַעוּ שָׁל אֲבִיו וְהוֹרִידוּ
לְמִצְרַיִם, כְּדַכְתִּיב (הושע יא, ד): "בְּחֶבְלֵי אָדָם אֲמַשְׁכֶּם".
"וְיִטְפוּ הָרִים עֵסִים", אֱלוֹ ה'שְׁבֵטִים' - אָמְרוּ: "מְלָכִים
מְדִינִים אֱלוֹ עִם אֱלוֹ, אָנוּ מַה אֲכַפֵּת לָנוּ!"

וְהַבְּאוּר (מספר-המדינות עם מְדָה-מקומות השלום): הָרִי שְׁנֵי
הַצְּדִיקִים 'יהודה ויוסף'. 'יהודה' הוא 'חורש' - דְּבוּרָיו הֵם
ב'חרישה'. וְיוֹסֵף הוא 'קוצר' - דְּבוּרָיו הֵם ב'קצירה'.
וְכֵן 'יהודה' הוא 'קשת' - "כִּי דָרַכְתִּי לִי יְהוּדָה קִשְׁת" -
דְּבוּרָיו הֵם הַקִּמַּת הַבְּרִית לְזוּוג (בְּחִינַת 'יורה כחץ' - וְעֵינֵי לְקוּטֵי
מוֹהָרֵן ח"ב פג: עַל-יְדֵי תְּקוּוֹת-הַבְּרִית' שֶׁהוּא 'קשת' וכו'). וְיוֹסֵף
הוא 'מוֹשֵׁךְ הַזָּרַע' - דְּבוּרָיו הֵם מְמַשְׁכִּין אֶת הַזָּרַע וכו'.

וּבְמַחְלָקַת שָׁל שְׁנֵי צְדִיקִים אֱלוֹ, אָמְרוּ: "מְלָכִים מְדִינִים
אֱלוֹ עִם אֱלוֹ, אָנוּ מַה אֲכַפֵּת לָנוּ!" - דְּהִינּוּ: שְׁלֹא יִתְעַרְב
זֶר בְּתוֹךְ דְּבוּרֵם, כְּדֵי שְׁלֹא יִקְלַקֵּל אֶת הַמְּבֹרָךְ].

פרקי אבות - פרק ראשון

לא מצית למעבד בעבדא דאבא אפנא" וכו'.

ובחינה הזאת שיש בו יותר מחברו, הוא משפיע ומאיר ומעורר לב חברו, וחברו צריך לקבל התעוררות ובחינה הזאת ממנו, כמו שכתוב (תרגום ישעיהו ג, ג): "ומקבלין דין מן דין".

ג.

(ח"א עג)

כל אחד מישראל נקרא 'צדיק', שנאמר (ישעיהו ס, כא): "ועמד כלם צדיקים".

ד.

(חיי-מוהר"ן מג)

מימות עולם עד הסוף, בודאי נמצאים צדיקים רבים מאד, וכמו שכתוב (תהלים קלט, יח): "אספרם מחול ירבון, וגם בתיב (ישעיהו ס, כא): "ועמד כלם צדיקים" - פי בודאי כל ישראל יזדככו ויהיו בכלל צדיקים.

"משה קבל תורה מסיני" (משנה א)

ה.

(ח"א טו, ד)

יש שני בחינות 'תורה', 'נגלה' ו'נסתר'. לבחינת 'נסתר' אינו זוכה אלא 'לעתיד-לבוא', אבל ב'זה-העולם' זוכה לבחינת 'נסתר' על-ידי 'תפלה במסירת-

- הקדמה לפרקי אבות -

"כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר (ישעיהו ס, כא): 'ועמד כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו'' (סנהדרין פ"מ"א)

א.

(ח"א נג, בסוף - השמטה השיף לאות ג)

כל ישראל נקראים 'צדיקים', על-שם ה'ברית'. שמעתי מפיו הקדוש בברוש, שאמר: "שכל ישראל על-ידי שהם נמולים, על-כן כלם נקראים צדיקים!"

[פרי-עץ-חיים, שער-העמידה פ"ב: כל מי שימול מישראל, נקרא 'צדיק', שנאמר: "ועמד כלם צדיקים".]

[עלים-לתרופה, מכתב שפט, שנת תר"ב: ותהלה-לאל קימנו היום מצנת מילה כראוי בעזרת-השם-יתברך. אשרינו אשרינו שאנו מזרע בית ישראל, שכלנו חתומים בחותמו של אברהם אבינו עליו-השלוש, אשר זה קיום כל העולם הזה וכל העולמות התלויים בו. אשר על ידי זה כלנו נקראים בשם צדיקים, כמו ששמעתי מפיו-הקדוש].

ב.

(ח"א לד, ד)

כל אחד ואחד מישראל, יש בו בחינת "צדיק מושל", שהוא בחינת 'מלא פום', כמו שכתוב (ישעיהו ס, כא): "ועמד כלם צדיקים".

וזהו פרוש (תהלים קיד, ב): "ישראל ממשלותיו" - הינו (מועד-קטן טז): "מי מושל בי צדיק".

פי יש בכל אחד מישראל, דבר יקר שהוא בחינת נקדה, מה שאין בחברו. כמעשה דאבי ואבא-אמנא (תענית כא): "שהשיבו לו,

"ומסרה ליהושע" (משנה א)

נפש, ולתפלה זוכה על-ידי תורה-שבנגלה.

ז.

(ח"א, בסוף)

"ויאמר ה' אל משה קרא את יהושע, והתיצבו באהל-מועד, ואצוננו" (דברים לא, יד).

"משה" - הוא נקדה-העליונה.
ו"יהושע" - הוא נקדה-התחתונה. "והתיצבו באהל" - זה בחינת ה'רקייע', בחינת ה'אהל', בחינת ה'וא"ו שבתוך האל"ף.

"ואצוננו" - כי משה היה צריך אז למסר הכל ליהושע, "ואין שלטון ביום המות" (קהלת ח, ח). כי בשעת הסתלקות-הצדיק, אין לו שליטה וכח להאיר ליהושע.

על-כן ד"ק: **"ואצוננו", 'אני בעצמי' -** כי חזרה הממשלה להקדוש-ברוך-הוא.

"הווי מתונים בדין, והעמידו תלמידים הרבה, ועשו סג לתורה" (משנה א)

ח.

(ח"א נט, א"ה)

זה האיש המשתדל לקרב בני-אדם לעבודת השם-יתברך, ולעשות נפשות' - הוא בונה בחינת 'היכל הקדש'.

'קדש' - זה בחינת (ישעיה ד, ג): **"והנותר בירושלם קדוש יאמר לו".** הינו: זה שבני-אדם נשארים דבוקים ב'ראה שלמה' על-ידו, אף-על-פי שיש פמה וכמה שנפלו מקדשתם, אף-על-פי-כן מאלו

כי ה'תורה-שבנגלה' היא בחינת 'סיני', כמו שאמרו חז"ל (ברכות סד.): **"סיני ועוקר הרים, סיני עדיף, כי הכל צריכין למרי חטיא",** וה'תורה-שבנגלה' הכל צריכין לה, אבל ה'תורה-שבנסתר' זעירין אנון דצריכין לה.

ובחינת 'סיני' הוא בחינת 'שפלות', כמו שאמרו חז"ל (סוטה ה.): **"שהניח הקדוש-ברוך-הוא כל ההרים, ולא נתן התורה אלא על הר-סיני".** וחז"ל אמרו (שם ה.): **"שתפלת השפל אין נמאסת, כמו שכתוב (תהלים נא, יט): 'לב נשבר' וכו'".**

ועל-ידי תפלה במסירת-נפש, שמבטל כל גשמיותו ואין גבול. וכש'אין גבול' - אזי יכול להשיג ה'תורה-שלעתיד', שהיא 'אינה גבול', ואין נתפסת בגבול.

ו.

(לקוטי-הלכות, ברפת-הפרות ה, יד)

על-כן אומרים 'פרקי-אבות' בימי הספירה, ומתחילין (פ"א מ"א): **"משה קבל תורה מסיני, ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים, ונביאים מסרוה" וכו'. וכן מדור לדור.**

להורות: שעקר תקון כל אחד, עקר קבלת-התורה, הוא על-ידי ה'צדיקי-האמת', שמקבלין התורה בכל דור מבחינת 'משה', כי "אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא" [התפשטות משה בכל דור ודור] (תקוני-זהר קיב).

שנשארו ב'ראה שלם, על-ידי-זה: "קדוש יאמר לו".

ו'היכל' - זה בחינת ה'כבוד' שנתפכד השם-יתברך, כמובא בזהר (יתרו ט.ט): "כד אתי יתרו, כדין אתיקר שמה דקדשא-בריך-הוא" וכו'. וה'כבוד' זהו בחינת 'היכל', בבחינת (תהלים כט, ט): "ובהיכלו כלו אמר כבוד".

וז'הו (ישעיה נה, ה): "ונתתי להם בביתי ובחומתי יד ושם טוב מבנים ומבנות".

"יד" - הינו: שיהיה לו פה להעמיד 'תלמידים-הגונים' וכו'.

"ושם" - הינו: שיזכה ל"שם טוב" (אבות פ"ד מ"ג) - שכל הנפשות יתאוו תאוה להיות נשרשים בשמו וכו'.

נמצא: זה שזכה להעמיד 'תלמידים-חכמים', וזכה שיכללו בנפשו נפשות של רבים - בודאי זה "טוב מבנים ובנות" - פי בנים ובנות הם מעטים, ואלו הם מרבים, וכלם מקבלים חיות מפנו, ו"כאלו ילדם" (סנהדרין יט:).

ט.

(ח"ב ז, ד)

ואפלו בשמגיע זמנו להסתלק, והנשמה עולה ומתדבקת במקום שעולה, בעולמות-עליונים, אין זה תכלית ושלמות שתהיה הנשמה רק דבוקה 'למעלה', רק עקר השלמות של הנשמה היא: שבעת שהיא 'למעלה', תהיה 'למטה' גם-כן.

על-כן צריך שישאיר אחריו ברכה, 'בן' או 'תלמיד' - כדי שישאר דעתו 'למטה' גם-כן בעת שנסתלק למעלה וכו'.

כי כשנשארו דעתו 'למטה' על-ידי 'בן' או 'תלמיד' - נחשב כאלו הוא בעצמו ממש נשאר בעולם.

וכל אדם יכול לקיים זאת: "להעמיד תלמידים" (אבות פ"א מ"א). כי כששנים מדברים יחד ב'ראת-שמים' - אזי כשאחד מאיר לחברו ב'איזה דבור', נחשב חברו אצלו בחינת 'תלמיד'.

ולפעמים נעשה להפך - דהינו: כשאחר-כך הוא מקבל מחברו 'איזה דבור', אזי נעשה הוא בבחינת 'תלמיד' לגבי 'חברו'.

וצריך כל אדם לזהר להשתדל ולעסוק בזה, פי "לא תהו בראה לשבת יצרה" (ישעיה מה, יח).

פי צריך כל אחד לעסוק ב'שובו של עולם', שיהיה העולם ממלא מבני אדם, כמו שכתוב (בראשית א, כה; ט, א): "ומלאו את הארץ".

פי זה עקר 'שוב-העולם', כשהעולם ממלא מ'בני-אדם', הינו: מ'בני-דעה'. פי מי שאין בו דעת, אינו אדם כלל.

הינו: כמו שהאדם מצוה להעמיד 'בנים' בעולם בשביל קיום העולם, כן הוא מצוה להכניס דעת ו'ראת-שמים' בבניו ובתלמידים.

פי זה עקר המצוה: שמצוה להעמיד תולדות לקיים העולם, פי העקר: להעמיד 'תולדות' מפיו בני-אדם דוקא, ולא מין בהמות וחיות בדמות אדם.

על-כן: כל-זמן שאין מאיר ה'דעת' בבני-אדם, ואינם יודעים ומרגישים אלקותו יתברך וממשלתו - אינם בכלל

'בני-אדם', מאחר שאין בהם 'דעת' 'לדעת את ה'" (הושע ו, ג), שזה עקר 'גדר-האדם'. ועל-כן נחשב העולם פתחו ובהו.

על-כן צריך פל-אחד לעסוק בזה: להכניס 'דעת' ו'ראת-שמים' בחברו - שעל-ידי-זה נעשה 'חברו', בחינת 'תלמיד' אצלו.

ואזי כשימלאו ימיו ויגיע זמן הסתלקותו - אזי יתלבש בזה הדבור שהכניס בחברו, ויהיה נחשב פאלו הוא בעצמו ממש קים בזה-העולם וכו'.

י

(ח"ב ז, ח)

החכם-הדור צריך לידע איזה 'מקיפים' שצריך להמשיכם ואיזה שאין-צריך.

ובשביל-זה יש דברים שאין רשאים לגלותם בפני התלמידים, כי אם יגלה אותן, יפנסו מקיפים אחרים בתוך שכלו, עד שיוכל לפגם בהשגות מקיפים שהם למעלה מהזמן, שאין הזמן מספיק לבאר הקשיות והתרוצים שיש שם.

על-כן מרחח החכם לעשות סג לדריו, לדקדק ולזהר מה לגלות ומה שלא לגלות, באפן שלא ישיג רק המקיפים שצריך להשיג.

וזה פרוש (אבות פ"א מ"א): "הו מתוניה בדין, והעמידו תלמידים הרבה, ועשו סג לתורה".

"הו מתוניה בדין" - שצריך החכם להיות לו 'מתינות', לידע איך לדבר עם כל אחד ואחד, שלפני 'דרי-מעלה' יגלה להם ההשגה של 'מה', ולפני 'דרי-מטה'

יגלה ההשגה של "מלא כל הארץ כבודו" (ישעיה ו, ג).

וזהו: "והעמידו תלמידים הרבה" - כי כשיזכה להשגה כזו, להאיר בגדולים וקטנים - בודאי יעמיד 'תלמידים הרבה' - כי כלם צריכים אליו, כי יש לו כח ללמד עם כלם.

וזהו: "ועשו סג לתורה" - בחינת (שם פ"ג מ"ג): "סג להכמה שתיקה" - כי צריך לעשות 'סג' לדבריו, לשותק לפעמים.

כי על-ידי שזוכה להעמיד 'תלמידים הרבה' - על-ידי-זה זוכה להשיג ה'מקיפים' מה שלא היה יכול להשיג מתחלה. על-כן הוא צריך לעשות 'סג' לדבריו ולשותק לפעמים - כדי שלא יכנס ב'מקיפים' ש'למעלה-מהזמן', שאין הזמן מספיק לבאר הקשיות והתרוצים שיש שם.

יא.

(ספורי-מעשיות, מעשה ג מ'חגר')

"מעשה בחכם אחד: קדם מותו קרא בניו ומשפחתו, וצוה אותם: "להשקות אילנות! - גם יש לכם רשות לעסוק בשאר פרנסות, אבל בזה תשתדלו: להשקות אילנות!"

יב.

(חיי-מוהר"ן תקמג)

כמה-פעמים היה מדבר הרבה עמנו, והזהיר אותנו מאד: "לקרב נפשות להשם-יתברך, להשתדל לדבר הרבה עם בני-אדם, כדי לעוררם ולהשיבם לקרבם להשם-יתברך!"

ורצונו היה: אפלו לדבר עם בני-העולם שיחות חלון' בעסקי העולם -

"על התורה" (משנה ב)

אולי יצמח ויתגלגל מזה 'דבורים' שיעוררו אותם להשם-יתברך.

יג.

(ח"א א)

על-ידי ה'תורה' - נתקבלים כל התפלות וכל הבקשות שאנו מבקשים ומתפללים.

ואפלו אם לא יפעל ב-אם תנועה בעלמא, שיכנס בהם איזה הרהור תשובה או התעוררות לפי שעה - גם-כן טוב מאד.

יד.

(ח"א א עד; לקוטי-עצות 'תלמוד-תורה מט)

על-ידי שמתנגע בתורה עד שזוכה לידע אותה ולהבינה, על-ידי-זה הוא מרפא את נפשו, ומעלה אותה למקום שרשה, וממתיק כל הדינים.

מכל-שכן שיכול להיות: שברבות הימים, כשידבר עמהם ויחזר וידבר, אולי יזכה לעוררם באמת להשם-יתברך, ולקרנם לעבודתו יתברך, אשר אין דבר גדול מזה, פמובא בכל הספרים בפרט ב'זהר-הקדוש'.

טו.

(ח"א קא)

על-ידי שהאדם מתנגע בתורה לשם-שמים, עד שזוכה להשיג ולהבין 'חכמת התורה-הקדושה' - על-ידי-זה יוצא מבחינת 'אנפין-חשוכין', לבחינת 'אנפין-נהירין'.

והוא ז"ל האריך לדבר עמנו בכמה וכמה פעמים מזה, וזרז אותנו לזה מאד בכמה מיני לשונות. וכמה פעמים היה מבזה אותנו בבזיונות על שאנו מתעצלים בזה.

ופעם-אחת קרא אותנו: "עצים יבשים!" - על שאין אנו מולידים נפשות שיתקרבו להשם-יתברך על-ידינו.

ואז נתבטל ממונו השעבוד של התאוות' וה'מדות-רעות' של ה'שבעים עפ"ם, שהם בחינת 'אנפין-חשוכין'.

וגם היה רצונו: "שיסעו נסיעות בשביל זה, כדי לדבר עם בני-אדם!"

ואז נקרא 'אדם', בחינת (במדבר יט, יד): "זאת התורה אדם", בחינת (יבמות סא:): "אתם קרויים אדם."

והיה מתלוצץ: מאלו המשתדלים לקרב להשם-יתברך רק הפחותים במעלה מאד, כגון עניים ואביונים ועמי-הארצות וכיוצא בזה אנשים השפלים במעלה! - כי העקר הוא להשתדל לקרב להשם-יתברך, בני האדם הגדולים במעלה שיש להם איזה חשיבות וכו' וכו'!

כי עקר שם 'אדם', זוכין על-ידי ה'תורה-הקדושה', שהיא בחינת 'אנפין-נהירין'. והיא בחינת 'הרחקת' ושבירת כל התאוות ומדות-רעות'.

ועל-ידי-זה זוכה: שנתבטל ממונו על השעבוד של העפ"ם גם בגשמיות, כמו שאמרו רז"ל (אבות פ"ג מ"ה): "כל המקבל עליו על תורה וכו'."

טז.

(שיחות-ה' יז)

הזכיה את אחד על התמדת-הלמוד,
ואמר לו: "מדוע לא תלמד? מה
תפסיד בזה? הלא תקבל עולם-הבא על
הלמוד?"!

ואין-צריך-לומר: פשהתורה מראה
אהבה לאחד - אז
אין רוצה כלל 'עולם-הבא', רק שרוצה את
ה'תורה' בעצמה.

והלא: "גם השם-יתברך לומד" וכו'
(עבודה-זרה ג). ובדורות הללו
בעוונותינו-הרבים, נפל 'למוד-התורה' מאד.

ודע: שהגדולים שהיו בדורות שלפנינו,
דהינו הרבנים הגדולים שהיו אז, לא
היו יודעים שום פונות, ואף-על-פי-כן היו
יכולים לעשות 'מופתים', רק על-ידי 'למוד
התורה-הקדושה', כי על-ידי-זה פשהיו
אומרים 'איזה דבור', נתקיים כף!

יז.

(פוכבי-אור, שיחות-וספורים יב)

רבנו ז"ל עזר איש אחד 'בר-אורין' על
'התמדת-הלמוד', בזה-הלשון:
"שפתיך לא תשבתנה! התורה תרוה
אותך! התורה תחזק אותך! התורה
מעשרת!"

[די ליפן זאלן דיר נישט צו שטיין! - די תורה וועט דיך
קנויקן! - די תורה וועט דיך שטארקן! - די תורה מאכט
רייך!]

"ועל העבודה" (משנה ב)

יח.

(ח"א מט, ב-ד-ה)

וזה בחינת (דברים יא, יג): "ולעבדו בכל
לבבכם", "איזהו עבודה שבלב זה
תפלה" (תענית ב). כי 'תפלה' בחינת 'מלכות
דוד', כמו שכתוב (תהלים קט, ד): "ואני
תפלה".

ועקר ה'תפלה' תלוי ב'לב', שישים כל
לבו עליה - דהינו: שיקשר
מחשבתו היטב ל'דבורי-התפלה', שלא
יהיה בבחינת (ישעיה כט, יג): "בשפתם פבדוני
ולבם רחק ממני".

ו'תפלה שבלב' - היא בחינת 'התגלות
מלכותו' בתוך ה'הלל-
הפניני', בתוך ה'מודות', בתוך ה'עולמות'.

ועל-ידי-זה נתגלה ונתגדל 'מלכותו-
יתברך', ונפל 'מלכות-
הרשעה'.

"ועל גמילות חסדים" (משנה ב)

יט.

(ח"א ח, ח)

"כי רכיב גמלא" (בבא-בבא ע"ד). בחינת
(משלי יא, יז): "גמל נפשו איש חסד" -
זה בחינת (שמות לד, ו): "רב חסד".

כ.

(ח"א יד, ח-יא)

תחלה צריך אדם לראות שיהיה 'שלום
בעצמו', כי לפעמים אין 'שלום',
כמו שכתוב (תהלים לח, ד): "אין שלום בעצמי

מפני חטאתי" וכו'. ואז יכול להתפלל וכו'.
ועל-ידי תפלה זוכה לשלום-הכללי וכו'.
ואיך יזכה לתפלה? - על-ידי שלום-
בית, יהא שלום בעצמיו, בין גופו
ונפשו.

וזה (שם קמה, י): "יודוך כל מעשיך".

"מעשיך" - זה בחינת עשיה, בחינת
גוף.

"וחסידיך יברכוכה" - "חסידיך", זה
בחינת נפש, כמו שכתוב
(משלי יא, יז): "גמל נפשו איש חסד". (עין
בפנים).

נא

(ח"א לז, ד)

וזה שאמרו חז"ל (תענית יא): "היושב
בתענית נקרא חסיד, שנאמר (משלי יא,
יז): גמל נפשו איש חסד".

כי ה'תענית' הוא 'גמילות-חסדים'
ל'נפשו', הינו ל'תורה', כמו שכתוב
(תהלים יט, ח): "תורת ה' תמימה משיבת
נפש".

גלל-בן נקרא "איש חסיד" - כי מבטל
ה'דין' וה'חשך', וממשיך 'חסדים'
בעולם.

נב

(ח"ב ב, ד)

יש 'דבור של צדקה', בבחינת (ישעיה סג, א):
"מדבר בצדקה" - שזהו בחינת היתרון
שיש ל'אדם' על ה'חי', שהוא ה'דבור',
שהוא גדר האדם, והוא בחינת 'צדקה',
שהוא גמול חסד עם הבריות, שזה גדר
האדם, שדרפו לגמול חסד, מה שאין בן
ה'חי'.

וזה בחינת (שמות ד, י): "לא איש דברים
אנכי" - הינו ה'דבור של צדקה',
בחינת (תהלים קיב, ה): "טוב איש חונן ומלוה
יכלכל דבריו", דהינו: 'גמילות-חסד'
ו'צדקה'.

"אל תהיו כעבדים המשמטין את הרב על
מנת לקבל פרס, אלא הוו כעבדים המשמטין
את הרב שלא על מנת לקבל פרס" (משנה ג)

נג

(ח"ב לז)

הכלל: שעקר התכלית הוא רק לעבד
וללך בדרכי-השם לשמו יתברך,
כדי לזכות להפיר אותו יתברך ולדעת אותו
יתברך, שזהו עקר התכלית, וזהו רצונו
יתברך, שאנחנו נפיר אותו יתברך.

ואין ראוי לאדם שיהיה לו פונה אחרת
בעבודתו יתברך, כפי-אם למלאות
רצונו יתברך, שאמר ונעשה רצונו.

כי יש מי שעובד כל ימיו ורודף אחר
'תאוות עולם-הזה', כדי למלאות בטנו
וכרסו ב'תאוות עולם-הזה'.

ויש מי שעובד ומשתדל, כדי לזכות
ל'עולם-הבא', וגם זהו נקרא 'מלוי
בטן', שרוצה למלאות בטנו ותאוותו עם
עולם-הבא.

וזהו בחינות (תהלים יז, יד): "חלקם בחיים
וצפונך תמלא בטנם".

"חלקם בחיים וצפונך" - הינו הן אותן
שבותרין 'חלקם בחיים', דהינו:
למלאות תאוותם בחיים-חיותם בעולם-
הזה, והן אותן שבותרין ב'רב טוב הצפון',
דהינו 'עולם-הבא'.

וזהו: "וצפונך" - שבוחרין ב'טוב-הצפון', דהינו 'עולם-הבא', ושניהם הם בחינת 'מלוי בטן' פנ"ל.

וזהו: "חלקם בחיים וצפונך, תמלא בטנם" - שאלו שתי הכמות, הן הבוחרין ב'עולם-הזה', והן העובדין בשביל ה'עולם-הבא', שהם בחינות: "חלקם בחיים, וצפונך" פנ"ל - שניהם הם בבחינת: "תמלא בטנם" - שרוצים למלאות בטנם ותאותם, זה ב'עולם-הזה', וזה ב'עולם-הבא'.

רק שזה הבוחר ב'עולם-הבא' - הוא חכם יותר, שבוחר בעולם עומד, הקים והנצחי, וממאס 'עולם-הזה', שהוא עובר וכלה. וגם באמת בודאי טוב יותר הרבה לעבד השם, אפלו אם עובד בשביל 'עולם-הבא'. אך אף-על-פי-כן גם זה נקרא בחינת 'מלוי בטן', פנ"ל.

נד.

(שיחות-הר"ן מח)

וזהו ככל גדול מאד בעבודת-השם: לבל יניח עצמו לפל חסיון-שלו, מחמת שנפל מאיזה עבודה או מתפלה בכונה, או שנפל למקום שנפל חסיון-שלו - עם-כל-זה יחזק עצמו בכל האפשר, ויתחיל בכל-פעם מחדש וכו'.

וכל-כך הוא צריך להתחזק - עד שהוא מכרח להיות מרצה לעבד את השם תמיד כל ימי חייו, "על מנת שלא לקבל פרס".

כי לפעמים נדמה להאדם: שרחוק שהוא יזכה לחיי עולם-הבא, לפי גדל התרחקותו מהשם-יתברך. אף-על-פי-כן יהיה מרצה לעשות מה שיוכל בעבודת-השם בלא עולם-הבא.

ואפלו אם נראה לו שיהיה לו גיהנם גם-כן חסיון-שלו - יהיה איך שיהיה, הוא מחייב לעשות את שלו תמיד בעבודת-השם, כל מה שיוכל לעשות ולחטף איזה מצוה או תורה ותפלה וכיוצא, "וה' הטוב בעיניו יעשה" (דברי-הימים-א יט, יג).

וכעין מה שמספרים בשם ה'בעל-שם-טוב' זצ"ל: שפעם-אחת נפל בדעתו מאד מאד, עד שנדמה לו: "שבודאי לא יהיה לו עולם-הבא חסיון-שלו!" - ולא היה לו במה להחיות עצמו כלל, ואמר: "אני אוהב השם-יתברך בלא עולם-הבא!" (וכידוע הספור מנסיעתו לארץ-ישראל, שנוהגין לספרו בשביעי-של-פסח).

נה.

(חיי-מוהר"ן תפב)

פעם-אחת ספר עמי מענין 'ענוה' ואיך הוא ה'אמת' וכו'. וכן ספר עמי מענין (אבות פ"א מ"ג): "על מנת שלא לקבל פרס" - "והלא אף-על-פי-כן בהכרח שאני רוצה איזה דבר" וכו'!

וכיון לי מחשבתי, כי אלו הקשיות בענין 'ענוה', ובענין זה, היו עולים על דעתי, והוא ז"ל בקדשתו הנפלאה, פון לי מחשבתי.

אך לא אמר שום ישוב ותרופץ על-זה, רק דבוריו היו, פאומר: "שהוא יודע כל מחשבותי שעולים על הלב, אך אי-אפשר עתה לישוב לי כל-זה!"

והבנתי מדבריו: "שצריכין לזה רק יגיעה גדולה בעבודת-השם, ותפלה ותחנונים הרבה - אז נזכה לידע 'דרכי ענוה' באמת - וכן לזכות לעבד את השם "שלא

על מנת לקבל פרס! - יהירצון שנזכה
מהרה לכל־זה באמת ובשלמות.

וידעתו, כלם יהיו מלאים מ'יראת־השם'. -
ו'יראת־התלמיד' וכו'. ו'יראת־הבן' וכו'.

"ויהי מורא שמים עליכם" (משנה ג)

כו.

(ח"א ס, ד)

ש'למות ה'ראה', היא בבחינת 'שלש
קוין'. א) "מורא שמים" (אבות
פ"א מ"ג). ב) "מורא רבך" (שם פ"ד מ"ב). ג)
"מורא אב ואם" (ויקרא יט, ג).

וכש'יש 'חכם־הדור' שזוכה ל'תלמידים
הגונים' ול'בנים־הגונים' - אזי
ה'ראה' בשלמות.

כי 'יראת החכם והרב־שבדור' - הוא
בחינת "מורא שמים".

ו'התלמידים' - יש להם 'יראת הרב',
בחינת "מורא רבך".

ו'הבנים' - יש להם "מורא אב ואם".

ש'על־ידי 'שלש יראות' אלו, ה'ראה'
בשלמות.

ובחינת 'ראה' של כל אחד מהשלש הנ"ל
- צריך שיהיה כלול משלש
שלש. דהינו: מורא של הרב, שהוא מורא
שמים" - צריך שיהיה כלול בכל התלת
מחין: חכמה, בינה, דעת.

כי עקר 'יראתו של הרב' - הוא על־ידי
'התבוננות גדלת הבורא־יתברך־שמו',
שחוקר ודורש בשכלו. נמצא: ש'יראתו' על־
ידי ה'שכל'.

על־כן צריך שתהיה ה'ראה' מלאה בכל
ה'שלשה מחין', ב'חכמתו' ו'בינתו'

"יהי ביתך בית ועד לחכמים" (משנה ד)

כז.

(ח"א כח, ג)

המתנגדים והמבזים והמחרפים יראי־
השם, זה מחמת שמקבלים
תורה מ'תלמידי־חכמים שדין יהודאין',
שיש להם תורה נפולה מאלפין נפולים.

ועצה ותקון לזה: היא בחינת 'תולע',
בחינת 'אמונה', והוא בחינת
'אברהם', שהוא בחינת 'חסד'.

ולבא ל'חסד' הנ"ל - אי־אפשר אלא על־
ידי שיכניס 'תלמידי־חכמים
צדיקים' לתוך ביתו.

כי "המכניס אורחים תלמידי־חכמים
אמתיים לתוך ביתו, כאלו הקריב
תמידין", כמאמר חז"ל (ברכות י: - על מלכים ב ד,
ט): "איש קדוש עובר עלינו תמיד" וכו'.

ובזה ה'שמוש' שעומד עליהם ומשמש
אותם, זוכה ל'חסד', כמאמר (כתבות
צו): "כל המונע תלמידו מלשמשו, כאלו
מונע מפנו חסד".

וזהו שאמרו סבי דבי אתונא (בכורות ח:):
"בני לן ביתא באורא דעלמא" - כי
אלו בני־אדם הרוצים לערוך עבודתם על־ידי
התורה ששומעים מ'תלמידי־חכמים שדין
יהודאין, ובאמת "אין להם על מה
שיסמכו" (על־פי חגיגה פ"א מ"ח), והוי כאלו
רוצים לבנות בית באורא.

כי תלמידי חכמים שדין יהודאין - הם פורחין באויר, ואין להם על מה שייסמכו" (על-פי חגיגה שם), כמו השדין שפורחים באויר.

"אמרו: מי איבא דמצי לאסוקי התם" (בכורות שם) - שאמרו לו: מי יכול לעלות האלפין הנפולים'.

"והשיב להם: מי איבא דמצי למבני ביתא בין שמיא לארעא" (בכורות שם) - הינו: מי שבונה ביתו על-ידי תלמידי חכמים האמתיים' - הינו: התלמיד חכם האמתי הוא "בין שמיא לארעא", כתרגומו (על דברי-הימים א כט, יא): "פי כל בשמים ובארץ" - "דאחיד בשמיא וארעא".

כי יש להם על מה שייסמכו" (על-פי חגיגה שם) - כי תלמידי חכמים אמתיים הם יסוד כל דבר'.

ומי שביתו "בית ועד לחכמים" (אבות פ"א מ"ד), שבונה ביתו בבחינת (מלכים-ב שם): "איש קדוש עובר עלינו תמיד, נעשה עליה קיר" - אלו האנשים מעלין האלפין, כנ"ל.

נח.

(לקוטי-הלכות, תפלת-המנחה ז, צב)

"יהי ביתך בית ועד לחכמים" (אבות פ"א מ"ד) - שעקר קביעות ביתך יהיה ה'בית ועד לחכמים', שבמקום שה'חכמים-אמתיים' מתועדים, שהם הצדיקים והפשרים וכו', רק שם יהיה ביתך.

כי עקר תקון התשובה לכל - הוא על-ידי בחינת ה'בית ועד לחכמים' הנ"ל, שהוא בחינת קדשת הבית-המקדש'.

נט.

(לקוטי-הלכות, מזוזה ד, ג)

מי שבונה ביתו בלא דעת, ושוכח בהעולם-הבא - הוא בודאי גרוע ממשגע.

ועל-זה נאמר (ירמיה כב, יג-יד): "הוי בנה ביתו בלא צדק ועליותיו וכו', האמר אבנה לי בית מדות" וכו'. וכתוב (איוב כז, יח): "בנה כעש ביתו" וכו'. וכתוב (שם ג, יד): "הבנים הרבות למו"; (שם טו, כח): "ובתים יתעתדו לגלים" וכו'. וכן הרבה.

על-כן בבניסת הבית - צריכין לזהר מאד לזכר תכף בהעולם-הבא, ששם עקר הבית ושם עקר הקביעות.

ומה שבונה לו בית בזה העולם - הוא גם כן רק בשביל העולם-הבא, כדי שיוכל לעבד בביתו את השם-יתברך, בעסק תורה ותפלה, והכנסת-אורחים, וכבוד-שבת וכו'.

כי צריך כל אחד לכוון בבנין ביתו: שיהיה ביתו 'בית תורה', 'בית תפלה', "בית ועד לחכמים" (אבות פ"א מ"ד), "בית פתוח לרוחה, ויהיו עניים בני ביתו" (שם פ"א מ"ה). ואז ביתו 'בית השם'.

ועל-זה נאמר (משלי כד, ג): "בחקמה יבנה בית" וכו'. ואז בודאי מצוה גדולה שיבנה לו בית לשם השם.

ואזי ביתו נבנה על-ידי הצדיקים המקימין את העולם, שהם עוסקין לבנות בתים הרבה, עד שנעשין מהם ש"י עולמות וכו'.

ל.

(לקוטי הלכות, מזוזה ד, ג)

"יהי ביתך בית ועד לחכמים" (אבות פ"א מ"ד) - "בית ועד" זה בחינת מה שהחכמים מתקבצין ומתאספין לאיזה בית בשביל לעין בתקון המדינה וכיזא.

שהדרך: שכל אחד אומר דעתו כפי שכלו, ואחר-כך מכריעין בין דעות כלם, ומתקנים תקנות - שזה עקר שם "בית הועד" (סנהדרין צז. דרך ארץ וזטא פ"י).

ובבחינה זאת צריך שיהיה בית כל אחד מישראל, שיהיה ביתו "בית ועד לחכמים" - דהינו: שבביתו יהיה נמשך השלום בין החכמים החולקים בדעתם, שהכל בשביל תקון העולם לנצח.

ובבחינה זאת יהיה בגן ביתו, שהוא בחינת ההכרעה והשלום בין המחלוקת, שנמשך שרשו מחל-הפנוי, על-ידי שמאמינין שבאמת הכל אחד.

לא.

(עלים לתרופה, יום ו' ערב שבת קדש פנחס תקצ"ד)

וכבר ידעתי מקדם וכו' שנכנסת לביתך נאוה קדש, יהי רצון שיהיה לחיים טובים ארפים, ולשלום לך ולכל ביתך.

ותזכו לעסק שם בעבודת-השם באמת; ו"יהיה ביתך בית ועד לחכמים" (אבות פ"א מ"ד); "בית פתוח לרוחה" (שם פ"א מ"ה); "בית שמגדלין בו תורה ותפלה" (מגלה כז).

לב.

(עלים לתרופה, מכתב מרבי יצחק בן מוהרנ"ת ז"ל, אור ליום ה' ויזא תרכ"ט)

ומה מאד קבלתי רב תענוג משמחת יום-טוב' שלכם בבית-המדרש, ובביתם, עם כל אוהבינו שיחיו.

כן כפי פרושות להשם: שיחננו תמיד בחן וחסד, ויגדל שלום ביתם לעד וברב ברכה, ויהיה ביתם "בית ועד לחכמים" (אבות פ"א מ"ד), לשמע דבורים להתכלית הנצחית, אמן כן יהי רצון.

"והוי מתאבק בעפר רגליהם" (משנה ד)

לג.

(ח"א ד, ח)

על-ידי הסתכלות פני הצדיק' - נתבטלין המדות-רעות' של שני היסודות 'דומם צומח' [עצבות] ותולדותיהן; 'תאוות-רעות' ותולדותיהן].

וזהו (סוטה כא.): "ומתירא מן הקוצים" - שהוא בחינת 'צומח'; 'ופחתים' (שם) - שהוא בחינת 'דומם'.

"וכשנזדמן לו אבוקה של אור" (שם) - זה 'תלמיד-חכם', שהוא 'אביק באור-התורה', ועל-ידו נצול מ'מדות-רעות' של שני יסודות 'דומם צומח' - ואז "נצול מן הקוצים ומן הפחתים" (שם).

לד.

(ספורי מעשיות, מעשה ג מחגר)

ענתה החמה: את זה אתה דואג? אגיד לך רפואה: באשר שיש דרך, ומאותו הדרך מתפצלים כמה דרכים!

לז.

(עלים-לתרופה, יום ד' ראש-החדש בסלו תקצח)

וְכַאֲשֶׁר ראינו בעינינו גם בדור הזה, שאני העני והאביון, כל ימי גדלתי בין החכמים, והייתי מתאבק בעפר רגליהם.

לח.

(עלים-לתרופה, א קרח תר"א)

בְּוֹדַי עתה עתה יש לי לשמח הרבה: שאף-על-פי-כן אני מתעטף בציצית ותפלין, שאיך שהוא הם טובים לפני מאד, לעולמי עד ולנצח נצחים, ואיך שהוא זה חלקי מכל עמלי לנצח, וגם אני זוכה לתן צדקה לפעמים.

וְעַל כֵּלֵּם מַה שְּׂאֲנִי מִתְאַבֵּק וּמְתַיַּע לְהִתְקַרֵּב לְאוֹר הַגְּנוּז, אור הקדוש החדש הזה, אשר הוא יתקנני בודאי בלי ספק, ואני בעניי מבטיחך על-זה בלי ספק. ואם-כן אדרבא אני מחייב לשמח הרבה בכל יום ובכל עת.

לט.

(עלים-לתרופה, מכתב מרבי נחמן מטולטשין ז"ל לאנ"ש בארץ-ישראל)

אֲשֵׁרִיכֶם אשר אתם יושבים בצל ארעא קדישא, ומסתמא משתוקקים מתגעגעים להתאבק בעפר ציון הקדוש והנורא, אשר חפר ומצא 'שרש קדשת ארץ-ישראל', כמרמז בספריו הקדושים והנעימים.

וְאֲשֵׁרִינוּ שאנחנו זוכים להתאבק בפה בעפר ציון הקדוש והנורא, אשר חפר ומצא 'שרש קדשת ארץ-ישראל', ומשתוקקים ומתגעגעים להתאבק בעפר אדמת קדש ארץ הקדש.

'דָּרָךְ אֶחָד שֶׁל צְדִיקִים', אפלו הצדיק שהוא בכאן, מפזרים תחתיו אותו האבק שבאותו הדרך הנ"ל, בכל פסיעה. וכל פסיעה שהוא פוסע, הוא דורך באותו האבק וכו'.

[בסוף המעשה הנ"ל, ברמזים: סוד מעשה זו מרמז בקפיטל (מזמור) א' שבתהלים (פסוקים א. ו): "אשרי האיש וכו', דרך רשעים, דרך צדיקים" וכו' - הינו: בחינת ה'דרכים' הנ"ל שיש בהם האבק שמפזרים וכו'.]

לה.

(עלים-לתרופה, יום ה' ח' ניסן תקס"ז, מכתב מוהרנ"ת לרבנו ז"ל, בכתומתו)

הֲלֹא כה דברי המצפה והמחכה להתאבק בעפר רגליו, להנות מזיו קדשו, הקטן נתן בן אדוני אבי מורנו הרב נפתלי הירץ גרו-יאיר.

לו.

(עלים-לתרופה, אור ליום ה' וישלח תקצ"ה)

וְה' אלקים אמת יודע, כי דברתי עם גדולי קדושי ישראל, צדיקי יסודי עולם, זכותם יגן עלינו. עם כלם דברתי הרבה, גם אחר שזכיתי להתקרב לאדונינו מורנו ורבנו המבהק הרב הקדוש מוהר"ן זכר צדיק לברכה.

וְכֵלֵם קרבו אותי באהבה רבה ובחבה יתרה, ובפרט הרב הקדוש והנורא מבארדיטשוב, ואחריו הרב הקדוש מחמעלניק, והרב הקדוש מורנו הרב שלום מפאריבישטש זכר צדיקים לברכה, ושאר גדולי עולם.

אֲצֵל כֵּלֵם הייתי מתאבק בעפר רגליהם קדם שנתקרבותי אל אדונינו מורנו ורבנו המבהק זכר צדיק לברכה, ואחר-כך, ואהבתם גברה עלי אחר-כך ביותר.

"ויהיו עניים בני ביתך, ואל תרבה שיחה עם האשה" (משנה ה)

מ.

(ח"א רמב)

'צדקה', הוא סגולה גדולה ומועלת מאד להנצל מ'הרהורי נאוף'. אך אסור לסמוך על-זה, ולהיות מערב עם הנשים ולהרבות שיחה עמהם חסוֹשְלוֹם, רק מה שמכרח לדבר עמהם אינו מזיק לו, על-ידי זכות וכח הצדקה.

וזהו (אבות פ"א מ"ה): **"ויהיו עניים בני ביתך, ואל תרבה שיחה עם האשה"** - הינו: שאף שאתה עושה 'צדקה', ו'עניים' הם 'בני ביתך', אף-על-פי-כן "אל תרבה" וכו'.

"עשה לך רב, וקנה לך חבר, והוי דן את כל האדם לכף זכות" (משנה ו)

מא.

(ח"א ג)

על-ידי ששומע הנגינה ממנגן בשר, הוא מתקן 'בגני-המלכות' שלו.

ובזה יתישב הסמיכות של המשנה (אבות פ"א מ"ו): **"עשה לך רב, וקנה לך חבר, והוי דן את כל האדם לכף זכות"**.

"עשה לך רב" - הינו שיתקן בחינת 'מלכות' (ב'באורי-הלקוטים': שגם עגן הרב והרבי בעצמו הוא סוד המלכות, שאין להתעטר בו רק הראוי לזה).

וזה על-ידי: **"קנה לך חבר"** - הינו על-ידי 'קנה' שהקול יוצא ממנו, שמחבר

השני פרובים להיות פנים בפנים "כמעט איש ולויות" (מלכים-א ז, לו), **"בזמן שישראל עושין רצונו של מקום"** (יומא נד. בבא-בבא-בבא צ.ט).

ואזי כשיתקן בחינת 'מלכות' שלו, ויוכל למשל בכל מה שירצה, ויוכל להמית לזה ולהחיות לזה, ונמצא עולם חרב - לזה אמר: **"והוי דן את כל האדם לכף זכות"** - שצריך לדון את כל אדם לכף זכות, כי אין הקדוש-ברוך-הוא חפץ בחרבן-העולם, **"כי לא לתהו בראה, לשבת יצרה"** (ישעיה מה, יח).

מב.

(ח"א ו, בסוף)

צריכין לזהר מאד "לדון את כל אדם לכף זכות", ואפלו החולקים עליו ומבזין אותו, צריך לדונם לכף זכות ולשתק להם.

ועל-ידי-זה נעשה בחינת 'פתר', כמובא במדרש (ויקרא-רבה ב, ה): **"משל לאחד, שמצא את חברו שהוא עושה פתר. אמר לו: בשביל מי, אמר לו: בשביל המלך. אמר לו: פיון שהוא לצרף המלך, כל אבן טוב שתמצא תקבענו בו"**.

כך כל אחד מישראל הוא בחינת 'פתר' להשם-יתברך, וצריך להכניס בו כל מין אבנים טובות שאפשר למצא.

ד-הינו: שצריכין להשתדל לחפש ולבקש אחר כל צד זכות ודבר טוב שאפשר למצא בישראל, ולדון את הכל לכף זכות, וכמו שאמרו חז"ל (אבות פ"א מ"ו): **"הוי דן את כל אדם לכף זכות"**.

נמצא: שעל ידי-שדנים את הכל לכף זכות, כי מוצאין בו זכות שאינו

חַיֵּב כָּל־כֹּף בְּמֵה שֶׁמִּבְּזָה אוֹתוֹ, כִּי לִפִּי דַעְתּוֹ וְסִבְרָתוֹ נִדְמָה לוֹ שֶׁרְאוּי לוֹ לְבַזּוֹת אוֹתוֹ וְכוּ' - עַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת 'פְּתוּר'.

הָאָדָם". וְעַל־כֵּן בָּזָה שְׂאֵתָה דָן אוֹתוֹ לְכַף־זְכוּת, וְאַתָּה מַעֲלֵהוּ לְמַדְרָגָה יוֹתֵר גְּבוּהָ, דָּנִין אוֹתוֹ, וְכַפִּי שֵׁיִצֵּא הַמְּשַׁפֵּט בֶּן יָקוּם.

מג.

(ח"א קלו)

"הוֹי דָן אֶת כָּל אָדָם לְכַף־זְכוּת" (אבות פ"א מ"ו). כִּי בְּשֵׁישׁ מַחְלֶקֶת עַל אָדָם, צָרִיךְ לַחְקֹר לְמִצְא זְכוּת בְּחִבְרוֹ בְּמֵה שֶׁחוֹלֵק עָלָיו, בְּדֵי לְדוֹנּוֹ לְכַף־זְכוּת.

כִּי הַמַּחְלֶקֶת לֹא יִמְנַע מִשְׁנֵי פָּנִים: (א) אוֹ מַחְמַת שֶׁחִבְרָו גְּדוֹל מִמֶּנּוּ בְּמַעֲלָה, וְעַל־כֵּן חוֹלֵק עָלָיו עַל שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְמַדְרָגָתוֹ. וְאִזִּי צָרִיךְ לְהַשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּגִּיעַ הוּא גַם־כֵּן לְמַדְרַגַת חִבְרוֹ, בְּכַדֵּי שִׁיחֵיו שְׁנִיחָם שְׁוִים, וְאִזִּי לֹא יִהְיֶה מַחְלֶקֶת. (ב) אוֹ לְפַעֲמִים לְהַפְדָּה, שֶׁהוּא גְּדוֹל מִחִבְרוֹ, וְהַמַּחְלֶקֶת מַחְמַת שֶׁחִבְרוֹ מִתְקַנָּא בּוֹ עַל שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְמַדְרָגָתוֹ.

וְעַל־כֵּן צָרִיךְ לְדוֹנּוֹ לְכַף־זְכוּת - וּבָזָה הוּא מַעֲלָה חִבְרוֹ לְכַף־זְכוּת. וְאִזִּי הֵם בְּמַקוֹם אֶחָד, הֵינּוּ בְּמַדְרָגָה אַחַת. וְאִזִּי בּוֹדָאִי לֹא יִהְיֶה 'מַחְלֶקֶת' - כִּי 'מַחְלֶקֶת' הוּא רַק מַחְמַת שֶׁהֵם מְשַׁנִּים זֶה מִזֶּה. אֲבָל אִם יִחֵיו שְׁנִיחָם בְּמַדְרָגָה אַחַת - בּוֹדָאִי לֹא יִהְיֶה 'מַחְלֶקֶת' - כִּי בְּדַבֵּר אֶחָד אֵין שִׁינָה 'מַחְלֶקֶת'.

וּבָזָה שֶׁמַּעֲלָה אֶת חִבְרוֹ לְכַף־זְכוּת - יוֹכֵל לְהִיּוֹת שֶׁחִבְרוֹ יִחְזֹר בּוֹ וְלֹא יִהְיֶה שׁוֹב 'מַחְלֶקֶת', אוֹ שִׁיחֵיהּ לוֹ מִפְּלָה - כִּי יוֹכֵל לְהִיּוֹת שִׁ"גַּחְלִים אֶתָּה חוֹתֵה עַל רֵאשׁוֹ" (משלי כה, כב) בָּזָה שְׂאֵתָה מַעֲלֵהוּ לְכַף־זְכוּת.

וְזֵהוּ: "הוֹי דָן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת" - "דָּן" דִּיקָא - כִּי הוּא בְּחִינַת 'דָּן' וּמְשַׁפֵּט' מִמֶּשׁ.

כִּי יְדוּעַ (שַׁעַר־הַגְּלוּלִים, תְּקַדְמָה כב): "שֶׁקֶדֶם שְׁעוֹלִין לְאִיזָה מַדְרָגָה, דָּנִין אֶת

מד.

(ח"א קנו)

עַל־יְדֵי שֶׁמַּצְדִּיק הַרְבִּים, הֵינּוּ עַל־יְדֵי שֶׁמִּקְרַב בְּנֵי אָדָם לְעִבּוּדַת הַשָּׁם־יִתְבָּרַךְ, אוֹ עַל־יְדֵי שֶׁדָּן כָּל אָדָם לְכַף־זְכוּת, שֶׁגַּם זֶה נִקְרָא 'מַצְדִּיק הַרְבִּים' - עַל־יְדֵי־זֶה מוֹרִיד חֲמִימוֹת וְהַתְּלַהּבוֹת לְהַשָּׁם־יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (דְּנִיָּאל יב, ג): "וּמַצְדִּיקֵי הַרְבִּים בְּכּוֹכְבִים".

וְעַל־יְדֵי־זֶה מְטַהֵר לְבוֹ. וְאִזִּי זוֹכָה לְדַבֵּר דְּבוּרִים הַדְּשִׁים בְּכָל פַּעַם שְׁמַתְבוֹדֵד, שֶׁהֵם בְּחִינַת 'רוּחֵ־הַקֹּדֶשׁ' מִמֶּשׁ.

מה.

(ח"א רז)

כָּל הַדְּבוּרִים' הֵם בְּחִינַת 'גְּבוּרוֹת', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים קמח, יא): "וּגְבוּרַתְךָ יִדְבְּרוּ". וְצָרִיךְ לְהַמְתִּיקֶם עַל־יְדֵי 'לְמוֹד־הַתּוֹרָה' וְדְבוּרִים־טוֹבִים' שֶׁמְדַבְּרִים.

וְלְפַעֲמִים יוֹצְאִין 'גְּבוּרוֹת־קְשׁוֹת' רַחֲמָנָא־לְצַלָּן, וְהֵם בָּאִים לְגְדוּלֵי־הַדּוֹר', מַחְמַת שֵׁישׁ לָהֶם 'דַּעַת־גְּדוּל', וּבוֹקְעִין וְיוֹצְאִין מִה'פֶּה, וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם דְּבוּרִים, וְצָרִיךְ לְרְאוֹת לְהַמְתִּיקֶם.

וּכְשֶׁאֵין מְמַתִּיקִים אוֹתָם - אִזִּי מִתְחִילִין לְדַבֵּר בְּאֵלוֹ הַדְּבוּרִים, דְּבוּרִים־רַעִים' עַל הַכָּלל אוֹ עַל הַפֶּרֶט, אוֹ שֶׁמְדַבְּרִין עַל 'צְדִיק־הַדּוֹר', וְאִזִּי נוֹפְלִים עָלָיו הַגְּבוּרוֹת־קְשׁוֹת, וְהוּא צָרִיךְ לְרְאוֹת לְהַמְתִּיקֶם.

'דוד-המלך' שיצילנו השם-יתברך מהם, צריכין לפרש לעצמו על מלחמת היצר-הרע וחילותיו.

והפסוקים שדוד-המלך משבח את-עצמו, בגון (תהלים פו, ב):
 "שמרה נפשי כי חסיד אני", וכיצא בזה - גם זה צריכין לפרש על-עצמו - כי צריכין לדון את-עצמו לכף-זכות, ולמצא בעצמו איזה 'זכות' ו'נקדה-טובה', אשר בבחינת ה'נקדה-טובה' הזאת הוא בחינת 'חסיד', וכיצא.

מח.

(ח"ב א, יד)

רק הוא לבדו יתברך יכול לדון את האדם, כי הוא יתברך בעל-הרחמים, ובודאי הוא מקים בנו: "הוי דן את כל האדם לכף זכות" (אבות פ"א מ"ו).

ואנו רואין רחמנותו בפה שקבע לנו 'ראש-השנה' שהוא 'יום-הדין', ב'ראש-החדש'! - כי זה הוא חסד גדול, שאז בביכול הוא יתברך בעצמו מבקש בפרה, בבחינת (שבעות ט. חולין ס:): "הביאו עלי בפרה", הנאמר ב'ראש-החדש'. כי איך היינו מרימין פנינו לבקש בפרה מאתו יתברך. ועליכן אין לנו בושא ביום-הדין לבקש בפרה, מאחר שהוא יתברך בעצמו מבקש אז בפרה.

מט.

(טיחות-הר"ן צו)

הצדיק "מטה כלפי חסד" (ראש-השנה יז), ודן את כל החולקים עליו לכף-זכות, שפונתם לשם-שמים. כי לא היה העולם יכול לסבל אור הצדיק, שאורו גדול מאד להעולם לסבלו. וגם מחמת שיש פמה

ועל-ידי שהוא דן אותם לכף-זכות בזה שמדברים עליו - נמצא: שהוא "מטה כלפי חסד" (ראש-השנה יז), ובזה ממתיקם.

או על-ידי שמקבל באהבה ה'יסורים' שמדברים עליו - על-ידי-זה הוא ממתיק גם-כן 'דבורים' שלהם, שהם ה'גבורות-הקשות'.

מו.

(ח"א רפב)

דע: כי צריך לדון את כל אדם לכף-זכות, ואפלו מי שהוא רשע-גמור, צריך לחפש ולמצא בו איזה מעט טוב שבאותו המעט אינו רשע.

ועל-ידי-זה שמוצא בו מעט טוב, ודן אותו לכף-זכות - על-ידי-זה מעלה אותו באמת לכף-זכות, ויוכל להשיבו בתשובה.

וכמו שצריכין לדון אחרים לכף-זכות, אפלו את הרשעים, ולמצא בהם איזה נקדות-טובות, ועל-ידי-זה מוציין אותם באמת מ'כף-חובה' ל'כף-זכות' - פמו-כן הוא אצל האדם בעצמו: שצריך לדון את-עצמו לכף-זכות, ולמצא בעצמו איזה 'נקדה-טובה' עדין - כדי לחזק את-עצמו שלא יפל לגמרי חסוֹשֶׁלֹום, רק אדרבא: יחיה את-עצמו וישמח את נפשו, ב'מעט הטוב' שמוצא בעצמו.

מז.

(ח"ב קכה)

עקר 'אמירת תהלים': לומר כל מזמורי תהלים על-עצמו, למצא את-עצמו בתוך כל מזמור. כי כל המלחמות שבקש

דינים וקטרוגים גדולים על הצדיק הגדול האמת. על-כן הם חולקים עליו, ובזה הם משתיקים הדינים והקטרוגים.

וגם עושה לו טובה - פי כשהצדיק צריך לילך מדרגא לדרגה, אזי מנסים אותו אם יש לו "כח לעמד בהיכל המלך" (דניאל א, ד), שהוא ה'פה של הצדיק' החולק עליו, ועל-ידי-זה מעלין אותו מדרגה לדרגה יותר עליונה. נמצא: שעושה לו טובה.

נ.

(ספר-המדות, עניני 'לדון לכף-זכות')

[א] מי שיש לו מחשבות-רעות, ידין את כל בני אדם לכף-זכות (הרהורים ה).

[ב] מזונות של אדם נתמעט, כשאין דן את האדם לכף-זכות (מזון טו).

[ג] הדין את בני-אדם לכף-זכות, יזכה לקבל את המועדים בנכון (רחמנות יב).

[ד] מי שאין דן את חברו לכף-זכות, כאלו הרגו, גם השרים אינם נוהגים עמו בישרנות (שרים ב).

נא.

(לקוטי-הלכות, תפלת-המנחה ז, ח)

ורק בשביל-זה צריכין לנסע ולילך רגלי לצדיקים ותלמידיהם, ולקיים (אבות פ"א מ"ו): "עשה לך רב וקנה לך חבר" - הכל בשביל לקבל עצות אמתיות הנמשכים מ"מים עמקים" (משלי יח, ד; כ, ה) מאד, שעל-ידי-זה דיקא יש תקנה טובה לאחריתו.

נב.

(לקוטי-הלכות, ראש-חדש ז, נה)

יזה (אבות פ"א מ"ו): "עשה לך רב וקנה לך חבר", ומובא בספרים (קבי-הישר פנ"ג;

סדור האר"ל רבי שבתי, הלכות דרך-ארץ, סדר קביעת-התורה; אור-צדיקים כב, טו): **"שמרמוז על הקנה והקלמוס" - שהוא חבר להתלמיד-חכם, שיתקיימו דברי התורה על-ידי-זה.**

יזה: "עשה לך רב". ואם אינך יכול למצאו - התקון על-ידי: **"וקנה לך חבר" - הינו: על-ידי הספרים-הקדושים הנכתבים בקנה - תחבר אותם אליך, ותעין בהם היטב - תוכל לידע מי הוא הרב-האמת, פי עקר התקון על-ידי רבוי הספרים'.**

נג.

(עלים-לתרופה, מכתב הסתלקות מוהרנ"ת ז"ל)

מוהרנ"ת ז"ל (לפני הסתלקותו): **אמר פרוש על משנה (אבות פ"א מ"ו): "עשה לך רב וקנה לך חבר".**

"עשה לך רב" - ואם אין אתה יודע מי הרב? - "וקנה לך חבר" - פרוש: תתחבר את עצמך לה'קלמוס'.

[מען דארף זיך מקרב זיין צו א רבי, און אז ס'איז נישט דא קיין רבי, איז מען זיך מחבר צו דער פּען].

"ואל תתחבר לרשע" (משנה ז)

נד.

(ספר-המדות, עניני 'הרחקה מרשעים')

[א] הרחק מרשעים, כדי שלא תתפס בענשם (הרחקת-רשעים ב).

[ב] אסור לספר בשבחן. אבל מקום שיבוא משבחן שבה לצדיק, מתר לספר קצת (הרחקת-רשעים ה).

[ג] מי שמלמד זכות על רשע, גם הוא נקרא רשע (הרחקת-רשעים ו).

[ד] אֶפְלוּ עוֹשֵׂה אֵיזְהוּ דְּבַר כְּדַת וְכַדִּין, אֵין אָנוּ סוֹמְכִין עָלָיו (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים ז).

[ה] מִי שֶׁעָרַב בְּעַד רָשָׁע, נוֹפֵל לְיַדֵי תַּאוֹת נְאוּת, גַּם נוֹפֵל לְחֻלְשָׁה (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים ח).

[ו] כְּשֶׁנוֹפֵל שׁוֹנְאוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּיָּדָה, אֵל תִּרְחַמְהוּ (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים י).

[ז] כְּשֶׁלֹּא תַחְבֵּר אֶת עַצְמוֹ לְשִׁקְרָנִים, הִידוּעִים לָךְ, עַל יְדֵי זֶה תִּזְכֶּה לְהַבִּין אֶת הַצְּבוּעִים (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים יא).

[ח] מִי שֶׁשׁוֹנֵא אֶת הַמְּסִיתִים, בּוֹדֵאֵי לֹא יִדְבַק בּוֹ דְּבַרֵיהֶם (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים יב).

[ט] עַל יְדֵי לְמוּד תּוֹרָה, נַעֲשֶׂה רְחוּק בֵּין הָרְשָׁעִים הַמְּקַרְבִּים (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים יג).

[י] מִי שֶׁמָּרַחַק אֶת עַצְמוֹ מִרְשָׁעִים, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֵׂה לוֹ יִשׁוּעָה (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים יד).

[יא] הַפְּזוּר שֵׁיֵשׁ בֵּין הָרְשָׁעִים, סִימָן לִישׁוּעָה (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים טו).

[יב] תִּרְחִיק מִלְּדוֹר בְּבֵית שְׂדֵר בּוֹ רָשָׁע (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים טז).

[יג] אֵל תִּדְבֵּר עִם הַמְּסִיתִים, אֶפְלוּ לְהוֹכִיחֵם וּלְקַרְבֵּם (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים יז).

[יד] הִתְחַבְּרוּת רְשָׁעִים, מְזִיק לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים יח).

[טו] נֶאֱדָה וּמִתְקַבֵּל לְקְדוּשֵׁי הַשֵּׁם, שִׁיעֲשׂוּ מָסָךְ וּמָגֵן, עַד שֶׁמִּמֶּנּוּ יִבְרַח כָּל אִישׁ מִצִּיק וְרָשָׁע (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים יט).

[טז] מִי שֶׁאֵינוֹ מִבִּין רְשַׁעַת הָרְשָׁעִים הַצְּבוּעִים, הוּא מֵתַעֵב (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים כ"א).

[יז] הַצְּבוּעִים גּוֹרְמִים כָּאֵב עֵינַיִם, לְהַמּוֹן עִם הַטּוֹעִים בָּם (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים כ"ב).

[יח] צָרִיךְ אָדָם לְשָׁמֵר אֶת-עַצְמוֹ, מִלְּנַשֵּׁק אֶת עַצְמוֹ עִם רְשָׁעִים, כִּי עַל יְדֵי הַנְּשִׁיקָה, נַעֲשֶׂה בֵּינֵיהֶם הִתְקַשְׁרוֹת גַּם לְאַחַר מִיתָה (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים כ"ג).

[יט] יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם מֵינִים וְאַפִּיקוֹרְסִים גְּדוֹלִים, אֲבָל הֵם אֵינָם מְגֻלִּים אֶת אַפִּיקוֹרְסוֹת, וְאֵין בֶּן אָדָם יוֹדֵעַ לְשָׁמֵר אֶת-עַצְמוֹ. אֲבָל עַל יְדֵי מִדַּת הַצְּנִיעוּת, אָדָם נִצּוֹל מֵאֵלוֹ הָאַפִּיקוֹרְסִים (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים כ"ד).

[כ] הָרְשָׁעִים אֵינָם מְבַלְבְּלִים אוֹתָנוּ מֵעִבּוּדָתָנוּ בְּעִבְרוֹת שְׁעוֹבֵרִים, כְּמוֹ שֶׁמְבַלְבְּלִים אוֹתָנוּ בְּמַצּוֹת שֶׁהֵם עוֹשִׂים, בְּשִׁבְלִיזָה (סְנֵהֲדָרִין נח): "גּוֹי שֶׁשָּׁבַת חַיִּב מִיתָה" (הֲרַחֲקֵת רְשָׁעִים כ"ה).

[כא] אֲשֶׁה שֶׁשׁוֹנֵאִין מַעֲשֵׂי רְשָׁעִים בְּעֵינֵיהָ, עַל-יְדֵי-זֶה נִפְקֶדֶת (הַרְיוֹן ה).

[כב] עַל-יְדֵי 'עֲזוֹת' - גְּשָׁמִים נַעֲצָרִים, וּבִידוּעַ שֶׁנִּכְשַׁל בְּעִבְרָה, וְסוּפוֹ שֶׁיִּכְשַׁל בְּעִבְרָה, וּמִתָּר לְקָרוֹתוֹ רָשָׁע, וּמִתָּר לְשִׁנְאוֹתוֹ, וְהוּא אֶחָד מִתַּתְקַע"ד דְּדוֹרוֹת (עֲזוֹת ט).

"וּשְׁנֵא אֶת הַרְבֵּנוֹת" (מְשִׁנָּה י)

נה.

(ח"א נו, א"ב ג)

יש בכל אחד מישראל בחינת מלכות. וצריך לבלי להשתמש עם בחינות המלכות שיש לו להנאתו ולצרכו, שלא תהיה בחינות המלכות אצלו כעבד למלאת תאוותו, רק שתהיה בחינת המלכות בבחינת 'בן-חורין' וכו'.

שלא להשתמש בה להנאתו ולצרכו, כִּי אם להשתמש עם המלכות לעבודת השם יתברך.

דהינו: להזהיר ולהוכיח את כל הנשמות שנכנעים אליו, כל אחד ואחד לפי בחינת המלכות שיש לו.

הן אם הוא מושל בביתו - צריך להזהיר ולהוכיח את בני ביתו.

ואם יש לו ממשלה יותר - מטל עליו להזהיר יותר ואנשים, לפי בחינת המלכות שלו.

וצריך להמשיך אריכות ימים לתוך המלכות - שלא תהיה בבחינת (פסחים פז): "הרבנות מקפרת את בעליה".

כי כל אחד לפי בחינת המלכות שיש לו, הוא בחינת צופה, שמטל עליו להזהיר ולהוכיח את האנשים שהם משרשו, שיש לו בחינת מלכות עליהם.

ואם הוא מזהיר ומוכיח אותם - אזי הוא עושה את שלו, ומציל את נפשו, כמו שנאמר (יחזקאל ג יז-יט): "צפה נתתיך לבית ישראל וכו', ואתה כי הזהרת רשע ולא שב מרשעו וכו', הוא בעונו ימות ואתה את נפשך הצלת".

אבל אם אינו מזהיר ומוכיח אותם - אזי הענש עליו, כמו שכתוב שם. ועל-כן "הרבנות מקפרת את בעליה".

ועל-כן צריך לראות: להמשיך אריכות ימים לתוך המלכות - דהינו: שיראה שיוכל להזהיר ולהוכיח אותם.

וצריכין לזה ידעת, כדי לידע איך להוכיחם. ולבוא לדעת הזה,

הוא גם-כן על-ידי אריכות ימים בעצמו וכו'. ולבא לאריכות ימים, הוא על-ידי עסק התורה וכו'. ואז אין הרבנות והמלכות מזקת לו. (עין בפנים).

נו.

(ח"ב ה, ה)

יש מנהיגים, שמתנהגים ברבנות, ו"מושלים על עם דל" (משלי כח, טו).

והם מתגאים על הדור בחנם - כי לא נתן להם גדלה מן השמים כלל, רק הם מתגאים מעצמם על הדור בחנם.

והם מקבלין חרב הגאווה, בבחינת (דברים לג, כט): "ואשר חרב גאותך", ו"מושלים על עם דל" בחנם, ויש להם פח אפלו להעניש את מי שאינו רוצה להכניע עצמו תחת ממשלתם, וכל-זה על-ידי חרב הגאווה.

ובאמת אין זה נקרא מעניש, אלא מזיק, כי הן מזיקי-עלמא.

נד.

(ח"ב פ)

לא ירצה שום אדם בהתנשאות, אלא עד שיבואו כל העם ויפיוסו אותו שיקבל רבנות, אזי יקבל. אבל בלא פיוס - לא יקבל, ולא ירדף אחר התנשאות.

כי לא מצינו בדור הזה שיהא פונתו לשם שמים - כמו שמצינו (הנדרות יג):

"שהתקין רבן גמליאל כבוד לעצמו, וכבוד לנשיא, וכבוד לאב בית דין, ואחר-כך כשראו רבי מאיר ורבי נתן, התיעצו לבטל הדבר!" - ובדאי לא היו פונתם חסוֹשֵׁלוֹם, בשביל כבוד עצמם, אלא בשביל כבוד השם יתברך.

נח.

(חיי-מוהר"ן תקלח)

אמר רבנו ז"ל על אנשי-שלוֹמנו:
 "שקשה להם שירימו את-עצמן
 להנהיג ברבנות והתנשאות - מחמת
 שהכנסתי בהם 'אמת', הרבה יותר מדי!"

נט.

(ספר-המדות, עניני רבנות')

[א] מי שנוהג רבנות בעל-פיהם בגאווה,
 הקדוש-ברוך-הוא מעורר עליו שונאים
 (גאווה ז).

[ב] המנהיג עצמו ברבנות כשיש גדול
 ממנו, נתקצרים שנותיו (צדיק קיב).

ס.

(ימי-מוהרנ"ת ח"א ח-כג)

בחרף תקס"ה צוה עלי: "לנסע לחותני
 לקהלת-קדש מאהלוב לבקש
 מאתו, שיתן לי איזה רבנות באיזה עיר!"

וברוך-השם שנצלתי מזה וכו'.
 והשלכתי מנגד כבוד
 הרבנות דקהלת-קדש מאהלוב, שרצה
 חותני ז"ל להשאיר אותי במקומו.

סא.

(אבני-ה-ברזל, שיחות-
 וספורים ממוהרנ"ת ז"ל מ)

אחד מאנשי-שלוֹמנו לא היה רוצה לילך
 אל השלש-סעדות של מוהרנ"ת, כי
 מוהרנ"ת היה רגיל לדבר עם אנשי-שלוֹמנו
 מיראת-שמים, אך בשלש-סעדות לא היה
 רוצה, כי לא רצה להנהיג רבנות.

פעם-אחת בא האיש הנ"ל למוהרנ"ת,
 וראה כתב-יד של מוהרנ"ת,
 כי מוהרנ"ת כתב חלומותיו, וכתב: שפעם
 אחד חלם לו: שבא רבנו זצוק"ל אליו,
 והוכיח אותו: "על שמרחק אנשים מאתו!"
 אז אמר האיש: "שמהיום בודאי ישב
 מוהרנ"ת בשלש-סעדות!"

סב.

(שיח-שרפי-קדש)

כששלה רבנו ז"ל את מוהרנ"ת לחותנו:
 שיתן לו איזה משרת רבנות
 באיזו עיר שתחת פקוחו, כמספר בימי-
 מוהרנ"ת סימן ח' - התנצל מוהרנ"ת לפני
 רבנו: "שמפחד לקחת על-עצמו על
 הרבנות, מחמת שיש בזה אחריות גדולה
 מאד!"

אמר לו רבנו: "נו, מי אם-כן צריך להיות
 רב, לא זה שמפחד"?! [ווער דען זאל
 זיין רב, נישט דער וואס האט מורא"?!].

ושאלו מוהרנ"ת: "האם קבלת הרבנות
 הוא האמת והנכון"?! - ענה לו
 רבנו: "כן, זהו האמת!"

ושאלו שוב מוהרנ"ת: "האם הוא האמת
 לאמתה"?!

ענה לו רבנו בניחותא: "אם אתה רוצה
 את האמת לאמתה, אל תהיה רב!"
 [אז דו ווילסט דעם אמת'ן אמת זאלסטו קיין רב נישט
 זיין"!] - ונצל מזה מוהרנ"ת.

עין עוד להלן במשנה יג:
 "ודאשיתמש בתגא, חלקי"

"חכמים הזָהְרוּ בְּדַבְרֵיכֶם וְכוּ', וַיִּשְׁתּוּ
הַתְּלַמִּידִים הַבָּאִים אַחֲרֵיכֶם וְכוּ'" (משנה יא)

סג.

(ח"א נט, ה)

על-ידי שִׁמְכֻלְכֻל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט - יְכוּל
לְלַמֵּד לַתְּלַמִּידִים חֻכְמָתוֹ, וְלֹא
יִזְיק לָהֶם.

כִּי עֵקֶר הַלְּמוּד תְּלוּי בְּזָה, שִׁי"כְלֻל דְּבָרָיו
בְּמִשְׁפָּט" (תהלים קיב, ה), כִּמּוֹ שֶׁכֶּתוּב
(אבות פ"א מ"א): "חכמים הזָהְרוּ בְּדַבְרֵיכֶם
וְכוּ', וַיִּשְׁתּוּ הַתְּלַמִּידִים הַבָּאִים" וְכוּ'.

"הוּי מִתְּלַמִּידָיו שֶׁל אֶהְרֵן, אוֹהֵב
שְׁלוֹם וְרוֹדֵף שְׁלוֹם" (משנה יב)

סד.

(ח"א יד, א"י)

לְהַמְשִׁיךְ 'שְׁלוֹם' בְּעוֹלָם - צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת
כְּבוֹד הַקְּדוֹשׁ-שֶׁבְּרוּךְ-הוּא
לְשִׁרְשׁוֹ, הֵינּוּ: לִיִּרְאָה' וְכוּ'.

סה.

(ח"א לג, א)

הַכֹּלל הוּא: שֶׁצָּרִיךְ לְבַקֵּשׁ שְׁלוֹם, שִׁיְהִי
שְׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל, וְשִׁיְהִי שְׁלוֹם
לְכָל אָדָם בְּמִדּוֹתָיו.

הֵינּוּ: שְׁלֵא יְהִי מַחֲלֵק בְּמִדּוֹתָיו
וּבְמֵאֲרֻעוֹתָיו, שְׁלֵא יְהִי לוֹ חִלּוּק בֵּין
בְּטִיבוֹ בֵּין בְּעֵקֶו, תְּמִיד יִמְצָא בּוֹ הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ
- עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַנִּקְרָאת 'שְׁלוֹם' וְכוּ', וְעַל-
יְדֵי 'צְדִיקִים' שֶׁנִּקְרְאוּ גַם-כֵּן 'בְּרִית שְׁלוֹם'.

וּמִחֻמַּת-זֶה יְכוּל לְאַהֵב אֶת הַשְּׁלוֹם בְּכָל
מְקוֹם, הֵן בְּטִיבוֹ וְכוּ', וְיְכוּל
לְהִיּוֹת שְׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל, וְלְאַהֵב זֶה אֶת זֶה.

סו.

(ח"א לד, ז)

בְּשִׁמְקוֹשֶׁר ה'לֵב, לְהַנְקִדָּה, שֶׁהוּא
בְּחִינַת 'צְדִיק', שֶׁשֵּׁם הָאֹר
הָאֶהְבָּה-הַקְּדוֹשָׁה שׁוֹרָה, כִּי "אֹר הַחֶסֶד
נִשְׂאָר בִּיסוּד דְּאַצִּילוֹת" - אָזִי נִתְבַטֵּל
ה'אֶהְבוֹת-רְעוּת, הֵינּוּ ה'חֶרְפוֹת, הֵינּוּ
'עֲרֻלַת לֵב'. כִּי "עַל כָּל פְּשָׁעִים תִּכְסֶּה
אֶהְבָּה" (משלי י, יב) - כִּי שֵׁם שׁוֹרָה 'אֶהְבָּה-
הַקְּדוֹשָׁה'.

וְזֶהוּ כִּשְׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִתֵּן הַפְּהֵנָה
לְפִינֵהֶם, אָמַר (במדבר כה, יב): "הִנְנִי נִתֵּן
לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם" - כִּי ה'פְּהֵנָה' הִיא
בְּחִינַת 'אֶהְבָּה', הוּא 'אֲבָרְהֶם' - שׁוֹרָה בְּמְקוֹם
'בְּרִית שְׁלוֹם' - הֵינּוּ: "צְדִיק יִסוּד עוֹלָם"
(משלי י, כה).

"וְדֹאשְׁתַּמְשׁ בְּתַנָּא, חֻלְף" (משנה יג)

הַמְשַׁתְּמֵשׁ ב'כְּתָרָה שֶׁל תּוֹרָה' כְּאֵדָם הַמְשַׁתְּמֵשׁ
בְּכֻלָּיו - חֻלְף וְעֵבֶר מִן הָעוֹלָם. (רבנו עובדיה מברסלב)

סז.

(ח"א כב, ד)

יֵשׁ 'רוּעִים שֶׁל הַפְּטָרָא-אַחֲרָא', מְפָרְסֵמִי-
הַדּוֹר, וְכוּפִין אֲנָשִׁים לְתַחֲוֹת
שֶׁעֲבוּדָהּ, וְעֵקֶר 'מְלֻכוֹתֵם' הוּא עַל-יְדֵי
'עֲזוֹת', כִּי "עֲזוֹת, מְלֻכוֹתָא בְּלֹא תַנָּא"
(סנהדרין קה). - וְהֵם כְּכֻלָּבִים בְּעֲזוֹתֵם, וְהֵן "פְּנֵי
הַדּוֹר כְּפְּנֵי הַכֹּלֵב" (סוטה מט:).

וְכַדִּי לְהַנְצִל מֵהֶם מִתַּחַת מְשַׁלְתָּם, אִי-
אֶפְשָׁר רַק עַל-יְדֵי 'עֲזוֹת', לְעַמֵּד נֶגֶד
עֲזוֹתֵם, וְאֵז נִכְנָס לְתוֹךְ הַקְּדוֹשָׁה'.

סח.

(ח"א סז, ג)

כְּשֶׁפּוֹגֵם בְּתַאוּת־אֲכִילָה - נוֹפֵל ה'כְּבוֹד',
בְּחִינַת 'מַלְכוּת', וְאִזִּי נוֹטֵלִין
'כְּבוֹד', ה'עֲזִי־פָנִים' שֶׁבְּדוֹר.

כִּי "עֲזוּת מַלְכוּתָא בְּלֹא תְּגָא" (סנהדרין קה.) - הִינּוּ: כְּשֶׁאֵין בְּחִינַת 'מַלְכוּת',
בְּחִינַת ה'שְׁלֶחַן שֶׁבְּקִדְשָׁה' בְּשִׁלְמוֹת - אִזִּי
מִתְגַּבֵּר ה'עֲזוּת', שֶׁהוּא "מַלְכוּתָא בְּלֹא
תְּגָא", בְּלֹא כְּפֶתֶר מַלְכוּת'.

אָבֵל כְּשֶׁמְשַׁבְּרִין תַּאוּת־אֲכִילָה, אִזִּי אֵין
שׁוּם פְּקִידוֹת וּשְׂרָרָה לְה'עֲזִי־פָנִים'.

סט.

(ח"ב א, ג-יג)

יֵשׁ כְּמֹה מְפָרְסָמִים שֶׁהֵם ב'שֶׁקֶר', וְהֵם
רַק עַל־יְדֵי 'עֲזוּת', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל
(סנהדרין קה.): "עֲזוּת מַלְכוּתָא בְּלֹא תְּגָא".

וְכִי שֶׁהוּא מְפָרְסָם, וְיֵשׁ לוֹ שֵׁם עַל־יְדֵי
'עֲזוּת' - הוּא נוֹפֵל לְפָנֵי ה'בַּעַל־
תְּפִלָּה', ה'מַלְוָה הַגָּדוֹל', שֶׁכָּל צְבֹא הַשָּׁמַיִם
וְכָל הַבְּחוֹת כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת לוֹוִין מִמֶּנּוּ.

ע.

(ח"ב יח)

סִפְּנָה גְּדוּלָה לְהִיזוֹת מְפָרְסָם וּלְהַנְהִיג
הָעוֹלָם.

לֹא־מִבְּעֵיֶא כְּשֶׁאֵינוֹ רְאוּי כָּלֵל וְלוֹבֵשׁ
טְלִית שֶׁאֵינוֹ שָׂלוֹ, רַק אֶפְלוֹ
'עוֹבְדֵי־הַשֵּׁם בְּאֵמַת' גְּדוּלֵי־הַדוֹר, יֵשׁ
עֲלֵיהֶם סִפְּנוֹת נוֹרְאוֹת בְּהַנְהַגַּת הָעוֹלָם.
וַיְכוּלִים לְעַבֵּר מִמֶּשׁ "גָּנֵב וְנֹאֵף וְרֹצֵחַ" (ירמיה
ז, ט; הוֹשֵׁעַ ד, ב), בְּכָל־פֶּעַם בְּכָל־רִגְעַת רַחֲמָנָא־
לְצַלָּן.

עא.

(ח"ב פ)

מְצִינּוּ בְּדוֹר הַזֶּה: שֶׁכְּמֹה בְּנֵי־אָדָם נִפְלוּ
מֵאֲמוּנַתֶם מִחֻמַּת שְׂרוּאִים שְׁבִנֵי־
גִילָם עָלוּ לְגִדְלָה. וּבּוֹדָאי מַה שֶׁדַּחַף אוֹתוֹ
וְלָקַח גְּדֻלָּה לְעַצְמוֹ הִיא 'עֲזוּת', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ
חז"ל (סנהדרין קה.): "עֲזוּת מַלְכוּתָא בְּלֹא
תְּגָא".

עב.

(ספר־הַמִּדּוֹת, בּוֹשָׁה ב)

מִתֵּר לְבִישׁ אֶת הַרְבָּנִים שֶׁשׁוֹכְרִין אֶת
הַרְבָּנוֹת לְשֵׁם גְּאוּה, וְרְאוּי לְבַזּוֹתָן
וְלַהֲקַל בְּכְבוֹדָן, וְאֵין עוֹמְדִין בְּפָנֵיהֶם, וְאֵין
קוֹרִין אוֹתָן רַבִּי, וְה'טְלִית' שֶׁעָלִיו
כְּמִרְדְּעַת שֶׁל חֲמוֹר'.

עֵינַי עוֹד לְעִיל בְּמִשְׁנֵה י: "וַיִּשְׁנֵא אֶת הַרְבָּנוֹת"

"אִם אֵין אָנִי לִי, מִי לִי. וּכְשֶׁאֵין לְעַצְמִי, מַה
אָנִי. וְאִם לֹא עֲכָשׁוּ, אֵימַתִּי" (מִשְׁנֵה יד)

עג.

(לְקוֹטֵי־הַלְכוּת, קְרִיאַת־הַתּוֹרָה ו, לב)

"אִם אֵין אָנִי לִי מִי לִי, וּכְשֶׁאֵין לְעַצְמִי
מַה אָנִי, וְאִם לֹא עֲכָשׁוּ אֵימַתִּי"
(אָבוֹת פ"א מ"ד) - שֶׁאִם לֹא אֲשַׁתְּדֵל בְּעַצְמִי
לְלַמֵּד וּלְהַגִּיחַ בַּתּוֹרָה וְעִבּוּדָה - "מִי לִי" -
כִּי חוֹבַת הָאָדָם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֵין מִי
שֶׁיִּפְטֹר אוֹתוֹ מִזֶּה.

"וּכְשֶׁאֵין לְעַצְמִי מַה אָנִי" - כִּי בּוֹדָאי
תּוֹרַתִי וְעִבּוּדִתִּי בְּעַצְמָה אֵינֶה
נִחַשְׁבֶּת, כִּי עֶקֶר בְּחִינַת 'קְבֻלַּת־הַתּוֹרָה'
שֶׁמְחַיֵּב כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי לְקַבֵּל בְּכָל דּוֹר,
הוּא רַק עַל־יְדֵי שְׂיִתְחַבֵּר וַיְכַלֵּל בַּתּוֹךְ
הַצְּבוּר־הַקְּדוֹשׁ.

הזמן, כי גופך חלש ודל. הזמן הולך והומה, והגוף אפשר עכשו בא יזמו.

עה.

(ח"א מט, בסוף)

"ישיש כגבור לרוץ ארח" (תהלים יט, ו) - כי הצדיקים הם "גברי כח עשי דברו לשמע בקול דברו" (תהלים קג, כ). כי צריך להתגברות, כדי "לרוץ ארח" הנה שהיו יכולים לילך בזמן-הנה שהיו ישראל נזופים, ועכשו רצים במהירות גדול זה הדרך.

בעת שאמר זאת התורה, שמעתי אז מפיו הקדוש ענין זה בבאור יותר, שאמר ענין זה, לענין בני-אדם הזוכים לעשות 'תשובה' על העבר:

שאף-על-פי שזוכים לתקן מה שעבר, אף-על-פי-כן: עדין היכן הוא אותו הזמן שהיו רחוקים מהשם-יתברך - שהיו יכולים לעבד השם-יתברך באותו הזמן.

ובודאי צריכים לתקן זאת - דהינו: להשלים ולמלא את העבודה שהיו יכולים לעבד השם-יתברך בכל אותו העת שהיו נזופים מלפניו יתברך ורחוקים ממנו.

על-כן אחר שזוכין להתעורר לתשובה - צריכין זריזות גדול בעבודתו יתברך, ולרוץ מאד מאד, כדי שיזכה על-ידי זריזות עבודתו, לתקן ולהשלים גם הסרון העבודה של הימים שעברו.

כי עכשו צריך לרוץ במהירות גדול, זה הדרך שהיה יכול לילך בזמן שהיה רחוק מהשם-יתברך.

ואם אמר: "שלא ללמוד ולהתפלל, כ-אם כשאזכה לבוא ולהתחבר לצבור-הגון העוסקים בתורה ועבודה!" - על-זה משיב לעצמו: "ואם לא עכשו אימתי" - כי חס-ושלום יכלה זמן ימי חייו, ולא יזכה לזה.

כי למוד ועבודה של הצבור אינו קבוע בתמידות, ובתוך כך יאבד הרבה מימי חייו בלא תורה ועבודה, וגם: כי לא בנקל זוכין למצא צבור-הגון שיזכה להשלים עבודתו על-ידם.

וכל פונת התנא: להורות לאדם הרוצה לפקח על ימי חייו, שלא יאבד ימיו חס ושלום - שצריך להשתדל לבקש ולחפש מאד, ולהתפלל להשם-יתברך: שיזכה למצא רבי אמתי, עם צבור-הגון שהם תלמידיו הנלוים אליו, ויאחז בזה וגם מזה אל תנח ידך - להתחבר בכל עבודתו בתורה ותפלה עם הצבור ההגון כנ"ל.

וגם בפני-עצמו יעסק בתורה ותפלה, בעת שאינו יכול להתוועד עם הצבור, וגם אז יהיה מקשר עמהם בפנימיות לבבו, שכל פונתו בעסקו בתורה ותפלה יהיה: שיזכה להכלל תמיד עם הצבור-הקדוש הנכללים בהרבי-האמתי שיש לו בחינת רוח-הקדש וכו', שעקר התקון על-ידו.

"ואם לא עכשו, אימתי" (משנה יד)

עד.

(שיר-ידידות, בתחלת הספר)

מה תעשה ליום פקדה, ומה תשיב לשולחך דבר. אל תבט על מצהלות

וְאָמַר לְאַנְשֵׁי בְּזַה הַלְשׁוֹן: "אִיר דְּאַרְפֹּט זֵיךְ זַייער יָאָגן, אִיר זְאַלְט נַאָךְ קַענען עֶפֶסס כּאַפּן!" [אתם צריכים למהר מאד, שתוכלו עדין לחטוף משהו].

"שמאי אומר, עשה תורתך קבע" (משנה טו)

עו.

(ח"א רפד)

הוֹכִיחַ אֶת אֶחָד שְׁאָמַר לוֹ, שְׂאִין לוֹ פְּנָאֵי לְלַמֵּד מִחֻמַּת שְׁעוֹסַק בְּמִשְׁאֵ-וּמִתָּן: "שְׂאֵף-עַל-פִּי-כֵן רְאוּי לוֹ לְחַטֵּף אִיזָה זְמַן לְעַסַּק בְּתוֹרָה בְּכָל יוֹם!"

וְזָהוּ שְׁאָמְרוּ חֲז"ל (שבת לא.): "שְׂשׂוֹאֲלִין אֶת הָאָדָם: קִבְעַת עֵתִים לְתוֹרָה"! - 'קבע' הוא לשון 'גזלה', כמו שכתוב (משלי כב, כג): **"וְקִבַּע אֶת קִבְעֵיהֶם נֶפֶשׁ"**.

הֵינּוּ שְׂשׂוֹאֲלִין אֶת הָאָדָם: "אִם גָּזַל מִן הַזְּמַן שֶׁהוּא טְרוּד בְּעַסְקָיו, אִם גָּזַלְתָּ מִהֵן עֵתִים לְתוֹרָה"! - כי צריך האדם לחטוף ולגזל עתים לתורה, מתוך הטרדא והעסק.

עז.

(שיחות הר"ן יט)

רַבֵּנוּ ז"ל אָמַר: "נִכְסַפְתִּי מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ אֶת הָעוֹלָם אֶל 'עֲשִׂיה' - שְׂיִהִיה חַיִּיב אֲצֵל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, לְלַמֵּד 'כָּךְ וְכָךְ' בְּכָל יוֹם, וְלֹא יַעֲבֹר, וְכִיּוֹצֵא!"

וְאָמַר: שְׂאָפְלוּ אוֹתָן הָאֲנָשִׁים הַרְחוּקִים מִן הַקִּדְשָׁה מְאֹד, שְׂנַלְכְּדוּ בְּמִצְוֵה-רַעָה, עַד שֶׁרְגִילִין בְּעִבְרוֹת חִסּוֹשְׁלוֹם, אֲף-עַל-פִּי-כֵן הִבַּח שֶׁל הַתּוֹרָה גְּדוּל כָּל-כָּךְ, עַד שֶׁיִּכּוֹלָה לְהוֹצִיא אוֹתָם מִן הָעִבְרוֹת שֶׁרְגִילִין בָּהֶם חִסּוֹשְׁלוֹם!

וְאִם יַעֲשׂוּ לָהֶם 'חֵק קְבוּע' וְ'חַיִּיב חֲזָק' לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם וְיוֹם 'כָּךְ וְכָךְ', 'יִהְיֶה אִיךְ שְׂיִהִיה' - בּוֹדָאֵי יִזְכּוּ לְצֵאת מִמִּצְוֹתֶתָּ הַרְעָה - עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה' - כִּי 'כַּח הַתּוֹרָה' גְּדוּל מְאֹד!

[לקוטי הלכות, בציעת הפת ה, כב: שמעתי מפיו-הקדוש ז"ל שאמר: "נכספתי מאד להמשיך העולם אל 'עשייה' - דהינו: שיהיה חיוב לכל אחד בכל יום, ללמוד 'כך וכך' כפי ערכו וכו'"]

ושאלתי אותו אז: **"הלא יש בני-אדם 'פעלי-עברות' ורחמנא-לצלן"!** - השיב בלשון גערה קצת: **"אין אתה יודע כח הגדול של התורה וכו'!"**

וכוננתו היתה: שאפלו מי שנלכד בעברות חסוֹשְׁלוֹם, ונדמה לו שאי-אפשר לו לצאת משם - אם אף-על-פי-כן היה קובע לו 'שעורים קבועים' לתורה בכל יום יום - היה 'כח התורה' מתגבר, עד שגם הוא היה נתתקן ויוצא מהם סוף-כל-סוף].

עח.

(לקוטי הלכות, בית-הכנסת ה, ט - על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"ב עח, 'בענין הנהגת הפשיטות')

בוֹדָאֵי אֲף-עַל-פִּי שְׂצָרִיכִין לְבַטֵּל אֶת עֲצָמוֹ וְלְעַסַּק בְּאִיזָה מִשְׂאֵ וּמִתָּן אוֹ מְלֹאכָה, אֲבָל הָעֵקֶר הוּא הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁהִזְהִירוּ רַז"ל (אבות פ"א מט"ו): "עֲשֵׂה תוֹרָתְךָ קִבְע", "וּמְלֹאכֶתְךָ עֲרֵאִי" (מאירי שם).

כִּי הַחִיּוֹת' שֶׁל בְּחִינַת הַבְּטוּלָה, שֶׁהוּא הַחֲסִדִּי-הַנֶּחֱמָ שֶׁהִיהָ מְקִיָּם הָעוֹלָם 'קָדָם מִתַּן-תּוֹרָה', הוּא רַק בְּבְחִינַת 'עֲרֵאִי', בְּחִינַת 'דִּירַת-עֲרֵאִי'. וְעַקֵּר הַקִּיּוּם בְּדֶרֶךְ-קִבְע', הוּא רַק עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא עֵקֶר קִיּוּם-הָעוֹלָם בְּקִבְעוֹת.

"והוי מקבל את כל האדם בסדר פנים יפות"
(משנה טו)

ע.ט.

(שיחות-ה"ן מג)

על-ידי ה'שמחה' - יכולין להחיות אדם אחר.

כי יש בני-אדם שיש להם יסורים גדולים ונוראים רחמנא-לצלן, ואי-אפשר להם לספר מה שבלבם, והם היו רוצים לספר, אך אין להם בפני מי לספר ולקשיח עמו את כל אשר עם לבבם, והם הולכים מלאים יסורים ודאגות.

וכשבא אדם עם 'פנים שוחקות' - יכול להחיות אותם ממש.

ולתחיות אדם, אינו דבר רק, כי הוא דבר גדול מאד - וכמו שמובא בגמרא (תענית כב.): "מהני תרי בדחי, שזכו למה שזכו, על-ידי זה שהיו משמחים בני אדם".

"עשה לך רב, והסתלק מן הספק" (משנה טז)

פ.

(ח"א קמג)

מעלת המקבל עצה מ'חכמי-הדור' - כי הוא 'המתקת-הדינים'.

כי כשצריך ל'עצה', ואינו יודע איך לעשות - היא בחינת 'צמצום', כי נתצמצם שכלו ואינו יודע איך לעשות, והוא בחינת 'דינים', כידוע. ועל-ידי שהחכם נותן לו 'עצה' - הוא מרחיב לו, ומאיר בו חכמתו. וזה בחינת 'חסדים' וכו'.

גם כתיב (משלי יא, יד): "תשועה ברב יועץ", וה'צדיק' נקרא 'רב', כמו

שאמרו רז"ל (תענית ט): "משה אידי דנפיש זכותה, פרבים דמי".

גם אם מקבל 'עצת הצדיק' - אף שאחר-כך לא עלתה לו יפה מעצתו - אזי יודע שהיה רק מהשם-יתברך.

אך אם לא היה מקבל 'עצת הצדיק' - היה אפשר שתגיע לו 'רעה', בלי 'גזר-דין של מעלה', רק שהוא בעצמו מושך על-עצמו, כמו שכתוב (משלי יט, ג): "אולת אדם תסלף דרכו, ועל ה' יזעף לבו".

אך אם קבל 'עצת הצדיק' - יודע שהוא רק על-פי 'משפט שלמעלה'.

פ.א.

(ספר-המדות, אמונה ח"ב ז; למוד ח"ב ז)

כשהולך מרב לרב, אז צריך לחזק 'אמונתו' ב'אחדות השם-יתברך' - כי הלמוד מהרבה מלמדים, מזיק ל'אמונת-היהוד'.

וכן הרב שיש לו 'אמונת-היהוד', הוא יכול להאיר לכל תלמיד ותלמיד לפי כחו, וכל תלמיד אינו שומע אלא מה שצריך לו ולא יותר.

[ויבן על-פי באור רבנו עובדיה מברטנורא במשנתנו (אבות פ"א מ"ו): "עשה לך רב, והסתלק מן הספק" - "ולא ילמד היום מאחד, ולמחר מן האחר. ואף-על-גב דבמסכת עבודה-זרה (יט.) אמרו: 'הלומד תורה מרב אחד, אינו רואה סימן ברכה' - כבר פרשו ואמרו (שם): 'הני מילי בסברא' - שטוב לו לשמע 'סברת הרבים'. אבל לענין 'גמרא' - מחד רב מעלי, כי היכי דלא לפגם לישניה"']

פ.ב.

(לקוטי-הלכות, ברכות-התורה א - על-פי לקוטי-מוה"ן ח"א לו, 'בקרוב עלי מרעים')

על-כך צריכין לנסע לצדיק-האמת ולשמע מפיו דיקא - כי אז יכול

לְקַבֵּל הָאֹר' בְּבַחֲיִנַת 'בְּרָכָה', מֵאַחַר שֶׁבָּרַר
נְצֻטִיר קֶצֶת בְּפִי הַצְּדִיק.

וְזֶה בְּחִינַת (אבות פ"א מט"ז): "עֲשֵׂה לָךְ רַב,
וְהִסְתַּלַּק מִן הַסֶּפֶק" - כִּי כְּלִיזְמָן
שֶׁלֹּא נְצֻטִיר הָאֹר-הָעֲלִיּוֹן, הוּא בְּבַחֲיִנַת
סֶפֶק, כִּי עֲדוּן אֵין יוֹדְעִין בּוֹ כְּלָל וְאֵין בּוֹ
שׁוּם תְּפִיסָה. וְעַל-יְדֵי הַרְבֵּי-הָאֲמֵת - נְצֻטִיר
הָאֹר' בְּבַחֲיִנַת 'בְּרָכָה'.

"כָּל יָמֵי גְדֻלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים, וְלֹא מְצָאתִי
לְגוֹף טוֹב מִשְׁתִּיקָה. וְלֹא הַמְדַרְשׁ הוּא הָעֵקֶר
אֲלֵא הַמַּעֲשֵׂה. וְכָל הַמְרַבֵּה דְבָרִים מְבִיא חֲטָא"
(משנה יז)

פג.

(ח"א, ו, ב)

עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה: כְּשִׁישְׁמַע בְּזִיוּנוֹ, יָדַם
וַיִּשְׁתַּק וְכו' - שִׁיחֶפֶךְ 'דָּם' לְדָם,
שִׁיחֵיהָ מִן "הַשׁוֹמְעִים הַרְפָּתָם וְאֵינָם
מְשִׁיבִים" (שבת פח: יומא כג. גטין לו:), וְלֹא
יִדְקֶדֶק עַל בְּזִיוֹן כְּבוֹדוֹ.

וּכְשִׁמְקִים: "דָּם לָה" - אִז "הַקְדוּשָׁה"
בְּרוּךְ-הוּא מְפִיל לוֹ הַלְלִים,
כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תהלים לו, ז): "דָּוִם לָהּ וְהִתְחַוֵּל
לוֹ וְהוּא יִפִּיל לָךְ הַלְלִים", כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַז"ל
(גטין ז).

פד.

(ח"א סד, ד)

'מַחְלֻקָת' - הִיא בְּחִינַת 'בְּרִיאַת-הָעוֹלָם'.
כִּי עֵקֶר 'בְּרִיאַת-הָעוֹלָם', עַל-
יְדֵי 'הַלְלֵי-הַפְּנוּי', כִּי בְּלֹא זֶה הָיָה הַכֹּל 'אֵין-
סוּף', וְלֹא הָיָה 'מְקוֹם' לְ'בְּרִיאַת-הָעוֹלָם'.

וְכֵן הוּא בְּחִינַת הַמְּחַלְקוֹת - כִּי אִלוֹ הָיוּ
כָּל הַתְּלַמִּידֵי-חֲכָמִים אֶחָד, לֹא הָיָה

מְקוֹם לְ'בְּרִיאַת-הָעוֹלָם', רַק עַל-יְדֵי
הַמְּחַלְקָת' שְׂבִינֵיהֶם, שֶׁכָּל אֶחָד מוֹשֵׁךְ
עַצְמוֹ לְצַד אַחַר, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֵׂה בִּינֵיהֶם
בְּחִינַת 'הַלְלֵי-הַפְּנוּי', בְּחִינַת 'צְמֻצוּם הָאֹר'
לְצַדְדוֹן.

כִּי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁכָּל אֶחָד מֵהֶם מְדַבֵּר, הֵם
רַק בְּשִׁבִיל 'בְּרִיאַת-הָעוֹלָם', כִּי הֵם
בוֹרְאִים אֶת הַכֹּל עַל-יְדֵי 'דְּבָרֵיהֶם', "אֵל
תִּקְרִי עַמִּי אֲלֵא עַמִּי" (הקדמת הזוהר ה.).

אִךְ צְרִיךְ לְזַהֵר שֶׁלֹּא לְדַבֵּר יוֹתֵר מְדִי, רַק
כְּפִי צְרִיךְ 'בְּרִיאַת-הָעוֹלָם', לֹא יוֹתֵר.
כִּי עַל-יְדֵי 'רְבוּיֵי-הָאֹר', נִשְׁתַּבְּרוּ הַכֹּלִים,
וְנִתְהוּוּ הַקְּלָפוֹת. כֵּן אִם אֶחָד מְרַבֵּה לְדַבֵּר,
מְזַה גּוֹרֵם הַתְּהוּוֹת הַקְּלָפוֹת, כִּי הוּא בְּחִינַת
'רְבוּיֵי-הָאֹר' שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיוּ 'שְׂבִירַת-
הַכֹּלִים'.

וְזֶה פְּרוּשׁ הַמְּשָׁנָה (אבות פ"א מ"ז): "כָּל יָמֵי
גְדֻלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים, וְלֹא מְצָאתִי
לְגוֹף טוֹב מִשְׁתִּיקָה. וְלֹא הַמְדַרְשׁ הוּא
הָעֵקֶר אֲלֵא הַמַּעֲשֵׂה. וְכָל הַמְרַבֵּה דְבָרִים
מְבִיא חֲטָא".

"בֵּין הַחֲכָמִים" - הוּא בְּחִינַת 'הַלְלֵי-הַפְּנוּי'
שֶׁנִּתְהוּוּ וְנַעֲשֵׂה "בֵּין הַחֲכָמִים", עַל-
יְדֵי הַפְּרוּד' וְהַמְּחַלְקָת' שִׁישׁ בִּינֵיהֶם. כִּי אִם
הָיוּ בְּלֵם אֶחָד, אֵין שִׁיךְ לוֹמֵר "בֵּין
הַחֲכָמִים". וּבִתְוֹךְ הַלְלֵי-הַפְּנוּי הַזֶּה נַעֲשֵׂה
'בְּרִיאַת-הָעוֹלָם', הֵינּוּ הַיָּמִים וְהַמְּדוּת'.

וְזֶה: "כָּל יָמֵי גְדֻלְתִּי" - שֶׁהֵייתִי מְגַדֵּל
יָמֵי וּמְדוּתִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת 'בְּרִיאַת-
הָעוֹלָם' - "בֵּין הַחֲכָמִים" דִּיקָא, בְּתוֹךְ
הַלְלֵי-הַפְּנוּי, כִּי שָׁם נַעֲשֵׂה כָּל הַבְּרִיאָה.

וְזֶה: "גְּדֻלְתִּי" - שֶׁהִגְדַּלְתִּי יָמֵי וּמְדוּתִי,
מִקְטָנוּת לְגְדֻלוּת'.

וְזֶה שֶׁקָּרָאָם: "יָמִי" - כִּי הֵם יָמִים שְׁלֹו, כִּי הוּא בּוֹרֵא אֶת הָעוֹלָם בְּנִ"ל.
וְזֶה: "וְלֹא מִצָּאתִי לְגוֹף טוֹב מִשְׁתִּיקָה"
- כִּי שֵׁם בְּהַלְלֵהֶפְנוּיִי אֵין טוֹב מִשְׁתִּיקָה בְּנִ"ל, כִּי אֲסוּר לְכַנֵּס לְשֵׁם כִּי־אֵם מִי שֶׁהוּא בְּבַחֲיִנוֹת שְׁתִּיקָה, בְּחִינַת 'מִשְׁה'.

וְזֶה שֶׁאָמַר: "כָּל יָמֵי גְדֻלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים, וְלֹא מִצָּאתִי וְכוּ'" - כִּי עַל־יְדֵי שֶׁאֲחַז בְּמַדְרָגָה זוּ בְּבַחֲיִנַת שְׁתִּיקָה, עַל־כֵּן הָיָה מְגִדֵּל יָמָיו וּמְדוּתָיו שֵׁם בְּהַלְלֵהֶפְנוּיִי, כִּי אֲסוּר לְכַנֵּס לְשֵׁם כִּי־אֵם מִי שֶׁהוּא בְּבַחֲיִנוֹת שְׁתִּיקָה.

וְזֶה: "וְלֹא מִצָּאתִי לְגוֹף טוֹב מִשְׁתִּיקָה"
- כִּי שֵׁם בְּהַלְלֵהֶפְנוּיִי אֵין טוֹב מִשְׁתִּיקָה בְּנִ"ל, כִּי אֲסוּר לְכַנֵּס לְשֵׁם כִּי־אֵם מִי שֶׁהוּא בְּבַחֲיִנוֹת שְׁתִּיקָה, בְּחִינַת 'מִשְׁה'.

וְזֶה שֶׁאָמַר: "כָּל יָמֵי גְדֻלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים, וְלֹא מִצָּאתִי וְכוּ'" - כִּי עַל־יְדֵי שֶׁאֲחַז בְּמַדְרָגָה זוּ בְּבַחֲיִנַת שְׁתִּיקָה, עַל־כֵּן הָיָה מְגִדֵּל יָמָיו וּמְדוּתָיו שֵׁם בְּהַלְלֵהֶפְנוּיִי, כִּי אֲסוּר לְכַנֵּס לְשֵׁם כִּי־אֵם מִי שֶׁהוּא בְּבַחֲיִנוֹת שְׁתִּיקָה.

וְזֶה: "וְלֹא הַמְדַרְשׁ הוּא הָעֵקֶר אֲלֵא הַמַּעֲשֶׂה, וְכָל הַמְרַבֵּה דְבָרִים מְבִיא חֲטָא" - כִּי כָּל מְדַרְשֵׁם וְדַבְרֵיהֶם שֶׁאֵלּוּ הַחֲכָמִים מְדַבְּרִים, אֵין הָעֵקֶר הַמְדַרְשׁ בְּלִבָּד, אֲלֵא הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁיַּעֲשׂוּ וַיִּבְרְאוּ עַל יְדֵי דַבְרֵיהֶם אֶת הָעוֹלָם.

אָדָּ: "כָּל הַמְרַבֵּה דְבָרִים מְבִיא חֲטָא" - כִּי מְרַבֵּי הָאֹר' נִתְהוּוּ הַקְּלָפוֹת, בְּנִ"ל.

[בְּכַתְבֵּי רַבְנּוּ ז"ל, הַשִּׁיף לְתוֹרָה הַזֶּה, הַנֶּדְפֵס בְּסוֹף הַסֵּפֶר - יֵשׁ גִּסַּח שׁוֹנֶה, עֵינֵי־שָׁם]

פה.

(ח"ב ה, טו)

בְּאֵמֶת צְרִיכִין דִּיקָא לְסַלֵּק אֶת הַמַּחַ, לְהַשְׁלִיךְ כָּל הַחֲכָמוֹת וְלַעֲבֹד הַשֵּׁם בְּפִשְׁטוּת, בְּלֵי שׁוּם חֲכָמוֹת, שֶׁיִּהְיוּ "מַעֲשִׂיו מְרַבֵּין מִחֲכָמָתוֹ" (אָבוֹת פ"ג מ"ט), "וְלֹא הַמְדַרְשׁ הוּא הָעֵקֶר אֲלֵא הַמַּעֲשֶׂה" (שָׁם פ"א מ"ז).

לֹא־מְבַעֲיָא 'חֲכָמוֹת שְׁלֵשׁ שְׁטוֹת' שֶׁל סֵתָם בְּנִי־אָדָם, אֲלֵא אֲפֵלוּ 'חֲכָמוֹת

פו.

(שיחות הר"ן קלא)

כָּל דְּבָרֵי תוֹרַתוֹ־הַקְּדוּשָׁה, אֶף־עַל־פִּי שֵׁישׁ בָּהּ עִמְקוֹת גְּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד מְאֹד, וְרִזְיוֹן־עֲלָאִין, וְסוּדֵי־סוּדוֹת עִמְקִים וְרַחֲבִים מְנֵי יָם, בְּכָל דְּבוּר וְדְבוּר - אֶף־עַל־פִּי־כֵן עֵקֶר בּוֹנֵתוֹ: לְשֹׁמֵר וְלַעֲשׂוֹת וְלִקְיָם אֶת כָּל דְּבָרֵי תוֹרָתוֹ בְּפִשְׁטוּת וּבְתַמִּימוּת. כִּי "לֹא הַמְדַרְשׁ הוּא הָעֵקֶר אֲלֵא הַמַּעֲשֶׂה" (אָבוֹת פ"א מ"ז).

וְשִׁים עֵינֶף הֵיטֵב הֵיטֵב וְתַסְתַּכֵּל יָפָה בְּכָל תּוֹרָה וְתוֹרָה, הָעֲבָדוֹת וְהָעֲצוֹת וְהַמּוֹסָר וְהַהֲתַעֲוֲרוֹת הַיּוֹצְאִים עַל־פִּי פְּשׁוּטָן שֶׁל דְּבָרִים, וְתַבְקֵשׁ מֵהַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ שֶׁיֵּאִיר עֵינֶיךָ לְזַכּוֹת לָזֶה לְהַבִּין הַדְּבָרִים הֵיטֵב לְמַעֲשֶׂה.

פז.

(שיחות הר"ן רעג)

אָמַר: "טוֹב לְהֶאֱדָם לְהַרְגִיל אֶת עַצְמוֹ שֶׁיּוֹכֵל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ עִם אֵיזָה נִגְזוֹן" וְכוּ' וְכוּ'.

וְעַיִן בְּסוֹף הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַשְּׁבָעָה־בְּעֵטְלֵעֵרִס' (סְפוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשֶׂה יג), שֵׁם מְרַמֵּז קִצַּת מַעֲלַת הַנִּגְזוֹן וְכוּ'. וְהֵבֵן שֵׁם עוֹד דְּבָרִים מִתּוֹךְ דְּבָר.

וְהָעֵקֶר: לְהוֹצִיא מִשָּׁם עֲצוֹת טוֹבוֹת לְשׁוּב לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ בְּאֵמֶת, כִּי "לֹא הַמְדַרְשׁ הוּא הָעֵקֶר אֲלֵא הַמַּעֲשֶׂה" (אָבוֹת פ"א מ"ז).

פ.ח.

(חיי-מוהר"ן, השמטות בסוף הספר, נדפס בסוף ספורי-מעשיות דפוס ראשון שנת תקע"ה)

אמרו רז"ל (מגלה יח.): "מלי בסלע, משתוקא בתרי". וזהו מי שאינו יכול לדבר פראוי כמו שצריכין לדבר בקדשה ובטהרה, ואז שתיקותו יפה מדבורו. אבל מי שיכול לדבר פתקונו - בודאי דבורו שוה שני סלעים.

פ.ט.

(ספורי-מעשיות, מעשה יג מ'שבעה בעטלערס' - יום הקמיטי, בעל החטטורות)

פעם-אחת היה שיחה וספור, שהיו אנשים מפארים עצמם בבחינה זו של "מעט מחזיק את המרבה" וכו'.

ואחד אמר: שה'שתיקה' שלו היא בחינת "מעט מחזיק את המרבה".

כי יש עליו 'מקטרגים' הרבה ובעלי לשון-הרע, שמלשינים עליו הרבה מאד.

וכל מה שמלשינים ודוברים ומקטרגים עליו בלשון-הרע הרבה - הוא ב'שתיקתו' מתרץ הכל, על-ידי מה שהוא שותק לבד - (כי הוא עושה רק איזה 'שתיקה', והוא 'תרוץ' על הכל).

נמצא: ש'שתיקתו' הוא 'מעט מחזיק את המרבה'.

צ.

(לקוטי-הלכות, נטילת-ידיים לסעודה ו, צא)

אפלו העוסקים בחכמות-התורה ובפלפולא לשם-שמים, כי "חדי קדשא בריך הוא בפלפולא" (זוהר), אף-על-פי-כן אין זה עקר התכלית.

כי העקר הוא: "לאסוקי שמעתתא אלפא דהלכתא" (יומא כו.) - כמו שמצינו בהקדמונים (סוטה כא.): שנתרחקו מהפלפול של הבל, רק ירדו לעמק ההלכה "לאסוקי שמעתתא אלפא דהלכתא".

אבל אפלו העוסקים בזה (לאסוקי שמעתתא אלפא דהלכתא) באמת לשם-שמים, שבודאי אשרי להם אשרי חלקם. אבל עדין אין זה תכלית השלמות.

כי עקר התכלית בשלמות, הוא הלמוד-הקדוש שמביא לידי מעשים-טובים ומדות-ישרות ולשוב מעברות, להציל את ישראל מהעוונות, שזה עקר הרחמנות על ישראל, כי "לא המדרש הוא העקר אלא המעשה" (אבות פ"א, מ"ז).

וכמו שאנו מבקשים בכל יום (בברפת אהבת עולם): "ותן בלבנו בינה, להבין ולהשפיל לשמע ללמד וללמד לשמור ולעשות ולקיים" וכו'. כי העקר הוא הלמוד-הקדוש שמכנים קיום-התורה בישראל. והעקר: שתתקיים התורה והמצוות אצל כל אחד ואחד כל ימי חייו בכל מה שיעבר עליו.

וזהו בחינת הלמודים של התורה שמחייב את העולם באמת, אבל הוא רק לפי שעה. ואף-על-פי שגם זה טוב מאד ויש שיכולים לחיות בזה כמה זמנים, אבל אין זה קיום כל בני אדם לנצח.

כי עקר הקיום לנצח, הוא על-ידי התורה-הקדושה שמאירה בעולם קיום-התורה לדורות-עולם, כמו משה רבנו עליו-השלוש שנאמר בו (שמות יט, ט): "וגם בך יאמינו לעולם".

